

## ראש גולת אריאל

70 שנה לפטירתה ה' אמרי אמת'  
מגור זיע"א | פרויקט מיוחד

12 |

## העבר אין

מסע ליטא: הישיבות, ההתבוללות  
ועקבות הדם היהודי שנשפך כמים

34 |



# בסתור אהלו

אחרי שנים של פעילות מתחת לרדאר, זכה יוסי גיטלר להיכנס למעונו של האדמו"ר מ'סתרי חיים', לשמוע על מכלול נושאים ולהחכים ב'תורת האור' שמשנה למיליונים בכל העולם את המבט על החיים • ראיון חג מרתק | 22

### טורים וצלות

הגאון רבי אריה שטרן | הרב זמיר כהן | הרב בן ציון נורדמן  
| דוד חכם | הרב צוריאל קריספל | יצחק שינפלד  
| דוד רוזנטל | הרב אריאל למברג | מרדכי רוט | שרה פכטר





# סופר משתלם

## לקנות בנתיב החסד



### קונים חכם קונים קרוב

שני עד רביעי  
21-23.5.18  
ד-ט' בסיון

ט.ל.ח. \* התמונות להמחשה בלבד \* מוגבל ל-3 יחידות \* אין מכירה סימומית \* עד גמר המלאי \* רשת נתיב החסד רשאית להפסיק את המבצע בכל עת \* חוץ הקניה לא חלים על מבצע המועדון.

**במבה שוש/צ'יטוס/  
תפוצ'יפס קידס**  
מארזי עלית

2 ב-  
**15.90**

**עוגיות גטניו/  
מיני רוליקס גלילית**  
סוגים שונים

3 ב-  
**9**

**קמח כוסמין**  
100%/70%  
1 ק"ג  
רובינפלד

14.90  
ליח

**שלישית פריכות**  
50\*6 גר'  
B&D

10

**סקדי מרק 400 גר'/  
קרוטונים 250 גר'**  
'מעולה'

2 ב-  
**12.90**

**עוגיות מן**  
300 גר'  
סוגים שונים  
לא כולל ללא סוכר וגרונלה

2 ב-  
**10**

**חמישיית מסטיק  
מאסט**  
סוגים שונים

13.90

**ממרח שוקולד פרה/  
ממרחית 500 גר'/  
פסק זמן 350 גר'**  
עלית

2 ב-  
**20**

**צנצנת זיתים/חרוזית**  
קוד: 463438-זית ירוק-17-19  
463575-זית ירוק-בטעם שום  
463445-זית ירוק-חרוזית  
700 גר'  
בית השיטה

9.90  
ליח

**בייגלה**  
300-400 גר'  
סוגים שונים  
מאיר & בייגל

3 ב-  
**20**

**מטרנה מהדרין/שלבים**  
700 גר'

2 ב-  
**90**

**קוסקוס 350 גר'/  
פתייתים 500 גר'**  
'מעולה'  
סוגים שונים

3 ב-  
**10**

**גליל אשפתון**  
קוד: 566023  
90\*75

3.90

**רסק תפוזי**  
ללא סוכר ויטה /  
שעועית צהובה/  
ירוקה 'מעולה'/  
ריבת דובדבן אלסקה

2 ב-  
**10**

**אפונת גינה/אפונה וגזר/  
חומס/תירס/ שעועית ברוטב**  
עגבניות/רסק עגבניות 22%  
550-580 גר'  
שימורי 'מעולה'

3 ב-  
**13.90**

**רסק עגבניות 'מעולה'**  
100 גר'

8 ב-  
**10**

**ג'אמפ/סבן אפ/  
פפסי/מרינדה**  
סוגים שונים  
ללא מקס  
1.5 ליטר

5 ב-  
**20**

**שלגון לה פרוטה/  
שלגון אבטיח/  
שלגון סולרו**  
נסטלה

3 ב-  
**10.90**

**מאגדת לייט**  
סוגים שונים  
שטראוס/נגה

19.90  
ליח

**צלחות גדולות 2 ב-  
צלחות קטנות 3 ב-  
מרקות 3 ב-  
ליפתניות 4 ב-  
צבעוני 'מעולה'**

10

**פנטסטיק לניקוי כללי**  
סוגים שונים  
4 ליטר

16.90

**שמפו פנטן**  
סוגים שונים  
600 מ"ל

16.90

**חמישיית טישו**

8.90

**רביעיית מגבוני האגיס**

17.90

**חיתולי האגיס**  
מידות: 3-6

2 ב-  
**70**

**עוף שלם קפוא**  
מחפוד

21.90  
לק"ג

**רביעיית ארסי**  
1.5\*4 ליטר

10.90

**שלוקים 'מעולה'**

4 ב-  
**10**

**מיץ לימון 'מעולה'**  
500 מ"ל

5.90

**פירורי לחם 'מעולה'**  
רגיל-קוד: 5033312  
400 גר'

3 ב-  
**10**

**חמישיישי  
חסכוני!**

24-25  
י"א בסיון

**אבקת כביסה**  
אריאל רגיל/קולור  
6 ק"ג

39.90

**קמח**  
1 ק"ג  
השחנות

5 ב-  
**10**

**שניצל תירס**  
750 גר'  
זוגלובק

2 ב-  
**35**

**רביעיית טונה 'מעולה'**  
בשמן צמחי/במים  
140\*4 גר'

17.90  
למארז

**טחינה**  
רגיל/מלא  
500 גר'  
אחווה

7.90  
ליח

**בלעדי לחברי מועדון!**  
מבצעים בימי שני  
עד שישי  
21-25.5.18  
ד-ו"א בסיון

ליחידוש תוקף הכרטיס לשנה חדשה. נא לגשת לסניף הקרוב  
20 ש"ח דמי מנוי שנתי מוגבל ל-3 ממושים

נתיב החסד סניפים בני ברק: רח' קוטלר 18. 03-5791433 | רח' עקיבא 34 פינת ירמיהו. 03-5789482 | רח' כהנמן 151. 03-5448588 | רח' גניחובסקי 23 קריית הרצוג. 03-5796771 | רח' נויפלד 15. 03-5704963 | רח' יגאל אלון 12 קריית הרצוג. 03-6099821 | רח' רשב"ם 15. 03-6566551 | רח' הרב קוק 11. 03-6324538 | רח' הרב מלצר 24. 03-5226858 | רח' פרדו 2. 03-5703078 | רח' חבקוק 25. 03-9479944 | תורת חיים 1. 03-5179802 | קלישר 17. 03-5755232 | אלעד: רח' שמעיה 19 "מרכז יוסף". 03-7364441 | רח' הריף 1. 03-9099366 | ברנפלד: רח' רשבי 35 | אשדוד: הורקנוס 8 | הורקנוס 22. 08-6430456 | הלל 8. 08-6103663 | רח' רשבי 15. 08-8523639 | חיפה: מיכאל 9. 04-6899718 | רכסים: את.כפר חסידים. 04-9040905 | קרית ספר: רח' נתיבות המשפט 40 | 08-9419465 | ירושלים: פנים מאירות 10

סופר משתלם  
**נתיב החסד**

extraplus.co.il



# קרקעות "רחובות 2" החדשה "2"

\*הקרקע אינה זמינה לבנייה מיידית

✓ אמינות  
✓ מקצועיות  
✓ מובילות

הזדמנות אחרונה להשקעה בטוחה  
בעיר הנדל"ן המובילה

לאור הביקוש איתרנו עבורכם  
יחידות קרקע נוספות:

רק 99,000 ₪

\*2943



המרכז הארצי  
לקרקעות  
השקעה בקרקע בטוחה











**חדש!!!**  
לתושבי פתח תקוה ואלעד והסביבה  
משלוחים עד הבית!

- ✓ שפּע,
- ✓ איכות,
- ✓ טריות,
- ✓ וכשרות

של עופות הודו ובשר מפורקים וארוזים  
לפי דרישת הלקוח ובהשגחה צמודה



ניתן להזמין גם בווטסאפ  
☎ **058-6196874**

◀ למידע על מבצעים עדכניים ויחודיים ▶  
◀ **03-6196874** > שלוחה 4

בשר | עופות | דגים | סלטים | קפואים | אוכל מוכן  
רחוב רבי עקיבא 50 בני ברק טל: 03-6196874



מסעדת החצר. לגלות עולם חדש של טעמים מוכרים,  
בנגיעות ייחודיות של שף הבית  
יום חמישי ושישי יריד אוכל

עשרות תבשילים ייחודיים של שף 'החצר',  
מנות פתיחה מגוונות, סלטים ועוד - אל תפססו!



רחוב רבי עקיבא 50 בני ברק בחצר חנות 'כל הקפואים' | טלפון. 03-69-59-329





# כוחה של אמה

מוכנות לוותר על הנוחות האישית שלהן למען העם היהודי והמשפחה. ולכן קובעת התורה כי היהדות הולכת אחרי האימא כי האישה טובה יותר בלהעביר את הנקודה היהודית. זה קורה באופן גנטי, נשמתי, אפילו אם הילד לא חונך על ידי אמו. הקב"ה בחר בה להיות זו שתעביר את הנשמה היהודית לילד, משום שאצלה, הנשמה בולטת יותר.

מנגד, האבא, קיבל את החיוב לעסוק בפרטי המצוות המעשיות ולכן הוא מעביר לילד את הייחוס השבטי והכהונה והלוויה, שאלו חיובים מעשיים הנובעים מתפקיד השבט.

ובלשון הזהב של הרבי: ליקוטי שיחות לא/97: אצל נשים יש יותר בגילוי אמונה בה' ויראת ה'... שקרובים (יותר) לקבל באמונה ועושות בלי חקירה, ושושני העניין הוא לפי שמאירה אצל האמונה כפי שהוא מצד הקב"ה. ואולי י"ל שמתעם זה חילוק בעניין היחס, שעצם ישראל תלוי דווקא באם ורק הפרטים והחילוקים בבני ישראל גופא, כהן לוי ישראל, תלויים במשפחה) האב.

כעת אפשר להבין היטב, מדוע דרש הקב"ה להציע תחילה לנשים לקבל את התורה. "כה תאמר לבית יעקב". שכן: א. הן נמשכות יותר בטבעיות לעניינים רוחניים. ב. העתיד של עם ישראל תלוי בהן בהיותן מעבירות היהדות ומחנכות הילדים.

ג. המדרש מביא טעם נוסף כי האמת היא שגם הגברים הולכים אחרי נשים. זאת הייתה הפקת לקחים מחטא עץ הדעת. הקב"ה ציווה את הגבר, אבל האישה פיתתה אותו לחטא. לפיכך הופק הלקח וה' פעל לגייס את האישה לצד של הטובים...

שמות רבה שם: למה לנשים תחלה? שהן מזדרזות במצות. דבר אחר כדי שיהיו מנהיגות את בניהן לתורה. אמר רב תחליפא: אמר הקב"ה כשבראתי את העולם לא ציוויתי אלא לאדם הראשון ואחר כך הצטווה חוה ועברה וקלקלה את העולם. עכשיו אם איני קורא לנשים תחלה הן מבטלות את התורה.

אחד הלקחים הגדולים שאפשר להפיק מהדיון הזה הוא, שחינוך הוא עסק רציני. אי אפשר לחנך ילד עם הורים שנכנסים הביתה הרוגים מעייפות בתשע בערב. אי אפשר לשבת על הספה ולפקוד פקודות על הילד ולצפות שהוא יציית. חינוך זה עניין של לב, של נשמה, חינוך הוא חוס של שמחה יהודית בבית הסוחפת את הילד וחודרת אל תוך תוכו.

ונסיים: הרב יצחק הוטנר, ראש ישיבת חיים ברלין בניו יורק, היה תלמיד חכם גדול ומחשובי ראשי הישיבות באמריקה. פעם שאלו אותה מהיכן שאב את האהבה העמוקה לתורה? הוא ענה כי קיבל זאת מאימא שלו.

אביו היה סוחר והיה נעדר לתקופות ארוכות מהבית לרגל מסחרו. האימא הייתה נשאת לבדה עם הילדים ודוק של עצב היה מתוח על פניה. פעם התקבלה חבילה עטופה בדואר. האב רצה לשמח את אשתו ושלח עבורה תכשיט יקר בדואר. איצ'לה הקטן ציפה שאימא תענוד את התכשיט ותעלה סוף-סוף חיוך על שפתיה. אך היא סירבה להוציא את התכשיט מהקופסה. היא אמרה לאיצ'לה כך: "איין לי כעת מצב רוח, אבל בעוד כמה ימים אתה תסיים מסכת בעל פה ואחוש שמחה אמיתית. אז אענוד את התכשיט בגאוה..."

ילד ברחמם, ורק נשים מוכנות לוותר על תכניות קרייריסטיות מבטיחות עבור התמסרות לילדיהם. הסיפור העוצמתי והמתלטל הזה, הוא אות ומופת ל"אם יהודיה", והכוונה שלי אות ומופת לאם ואות ומופת ליהודיה..

חג השבועות הוא חג הגיור היהודי. ביום הגדול הזה נכנסו אבותינו לראשונה בשערי העם היהודי והפכו מ"עברים", בני אברהם, יצחק ויעקב ל"יהודים", בני עם ישראל. הרמב"ם מדגיש כי טקס הגירות לא נעשה רק בקבלת האמונה היהודית, אלא כלל את שלוש השלבים המעשיים בדרך לגירות:

וכך כותב הרמב"ם איסורי ביאה יג: בשלושה דברים נכנסו ישראל לברית: במילה, טבילה וקרבן. מילה הייתה במצרים, כשנאמר: 'כל ערל לא יאכל בו' [מבשר קרבן הפסח] מל אותם משה רבנו... וטבילה הייתה במדבר קודם מתן תורה, כשנאמר 'וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם', וקרבן כשנאמר: 'וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות' - על ידי כל ישראל הקריבום. זאת גם אחת הסיבות למנהג ישראל, לקרוא את מגילת רות בחג השבועות (וגם בקהילות שאינם קוראים מהקלף, לומדים אותה בתוך נוסח תיקון ליל שבועות). על פניו זהו פלא, מה הפך את המגילה הזו למשקפת את החג הגדול מכולם, חג מתן תורתנו?

ילקוט שמעוני רות תרא: מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה, לא היתר ולא איסור ולמה נכתבה? אלא שרות הגיורת השלימה את מה שעשו אבותינו בחג מתן תורתנו. היא חצתה את הקווים ונכנסה בשערי העם היהודי מתוך ויתור מפעים על מולדתה ובית אביה המואביים. ספר המנהיג סוכה נח: ולפי שאבותינו לא קיבלו את התורה... אלא במילה וטבילה והרצאת דמים... ורות גם היא התגיירה, שנאמר 'כי אל אשר תלכי אלך וגו'' - על כן נהגו לומר רות בחג השבועות.

זאת אפוא הזדמנות לדון בסוגיה מרתקת שהיא ראשית הכניסה אל העם שלנו. לפני כל דיון במצווה או הלכה, עולה השאלה הבסיסית מכולן: "מיהו יהודי"? מי נושא את חותם הזהות והאחריות היהודית ורשאי להתחתן עם יהודי, לקיים מצוות, להצטרף למניין ולענות קדושה וקדיש?

וכאן אנו מוצאים פיצול מרתק בין עניינים והלכות שונות. ברוב הסוגיות הקשורות במבנה המשפחה הולכים אחרי האבא. הוא הדמות הדומיננטית במסגרת המשפחתית, בייחוס השבט ובשם המשפחה ועוד.

והשאלה הגדולה היא, מה הפיצול הזה? בעוד שקביעת תחומים שונים במשפחה נתונה בידי האב, הקביעה החשובה מכולן - הכניסה לשערי העם היהודי - תלויה דווקא באם?

גברים ונשים מצטיינים בתחומים שונים, אך ישנו תחום אחד שמאפיין נשים בצורה ברורה: נשים מודעות יותר לחלק הרוחני שלהן. הן מאמינות יותר, רגשיות יותר ופחות אינטרסנטיות. נשים מוכנות להתמסר ולהתנדב למען דברים שלא יפיקו מהן רווח חומרי ומידי. רק נשים מוכנות להרות תשעה חודשים ילד ברחמם, ורק נשים מוכנות לוותר על תכניות קרייריסטיות מבטיחות עבור התמסרות לילדיהם.

במובן מסוים ניתן לומר כי נשים הן יהודיות יותר. הקשר היהודי העצמי בולט אצלן יותר, כפי שבא לידי ביטוי בכך שהן

זה היה בעיצומה של המלחמה הנוראה באירופה. אישה צעירה ברוסיה בשם גברת שווי, נותרה לבדה עם שלושה ילדים קטנים. בעלה ואביה נהרגו בקרב ועול המשפחה נפל על כתפיה הצנומות. היא לקחה את הילדים ועלתה על רכבת כדי להתרחק מקו האש. הם ירדו בכפר קטן בבוכרה. היא מצאה עבודת כפיים קשה בבתי הכפר, אך נאבקה להמשיך למען הילדים.

דבר אחד לא נתן לה מנוח: החינוך שלהם. הילדים ישבו בבית לבדם, בלי אבא שילמד אותם לקרוא ולהתפלל. הבן הגדול, ברוך שלום, היה כבר נער אחרי בר מצוה, אך איש לא למד עמו משנה וגמרא. בוקר אחד היא ראתה מחזה שלא יאומן. מול העיניים צעד חסיד. חסיד אמתי. אמנם הוא כיסה את זקנו, אך העיניים היו של חב"דניק אמתי. היא התחננה אליו שידאג לבנה הגדול וימצא לו ישיבה. הוא הסכים לקחת אותו לסמרקנד, שם פעלה ישיבה מחתרית.

חלף זמן והיא שוב פגשה את החסיד. היא הודתה לו מעומק הלב, אך התחננה שייקח גם את הבן השני, אייזיק, בן 11. אולם החסיד סירב בתוקף. לילד לא היו ניירות חוקיים וזאת הייתה סכנה עבור שניהם לעלות יחד על הרכבת. אך האישה הנחושה לא התכוונה לוותר. היא עקבה אחרי החסיד וגילתה מתי הוא עולה על הרכבת לסמרקנד. היא סיכמה עם הילד שיקפוץ לתוך הרכבת ברגע שהיא צופרת ליציאה וייצמד אל החסיד. כך לא תהיה לו ברירה אלא לקחת אותו.

שוב חלפה תקופה ושוב נראה החסיד בעיירה. הפעם הוא הזהיר אותה שלא תעז לדבר על הילד השלישי, "יענקל'ה". הוא היה פעוט בן שמונה ולא היה שייך לקחת עליו אחריות ללא אימא צמודה. אבל היא לא וויתרה, היא לא הייתה מסוגלת לחיות עם המצב שהילד יושב לבדו בבית בלי לקבל חינוך יהודי. היא צעדה אחריו אל תחנת הרכבת ותכננה לעשות שוב אותו תרגיל - אך חלה תקלה. הרכבת שרקה אך הילד אינו עוזב אותה. הוא נתקף פחד להישאר בלעדיו. בשנייה האחרונה היא הבטיחה לו בדמעות כי תארגן דרכון וכסף ותבוא אחרי לסמרקנד, ואז דחפה אותו בידיים רועדות אל הרכבת.

איש לא היה יכול לעצור אישה נחושה כמותה ותוך כמה שבועות היא השיגה כסף ודרכונים ועלתה על הרכבת לסמרקנד. היא ירדה ברכבת - אך לפתע תפשה שאין לה תכנית. אין לה כל דרך לגלות איפה הישיבה המחתרתית בעיר הגדולה. בפעם הראשונה היא הרגישה שכוחותיה עוזבים אותה. הרכבת עצרה בתחנה והיא הסתובבה אובדת עצות. ואז נשמעה צעקה: "מאמע". זה היה יענקל'ה הקטן שלה.

היא חיבקה ונישקה אותו אבל לא הבינה "איך ידעת שאבוא"? - "את הבטחת שתבואי", השיב הילד, "ואימהות תמיד מקיימות מה שמבטיחות. אז כל יום אחרי הלימודים אני מגיע לכאן וממתין לך..."

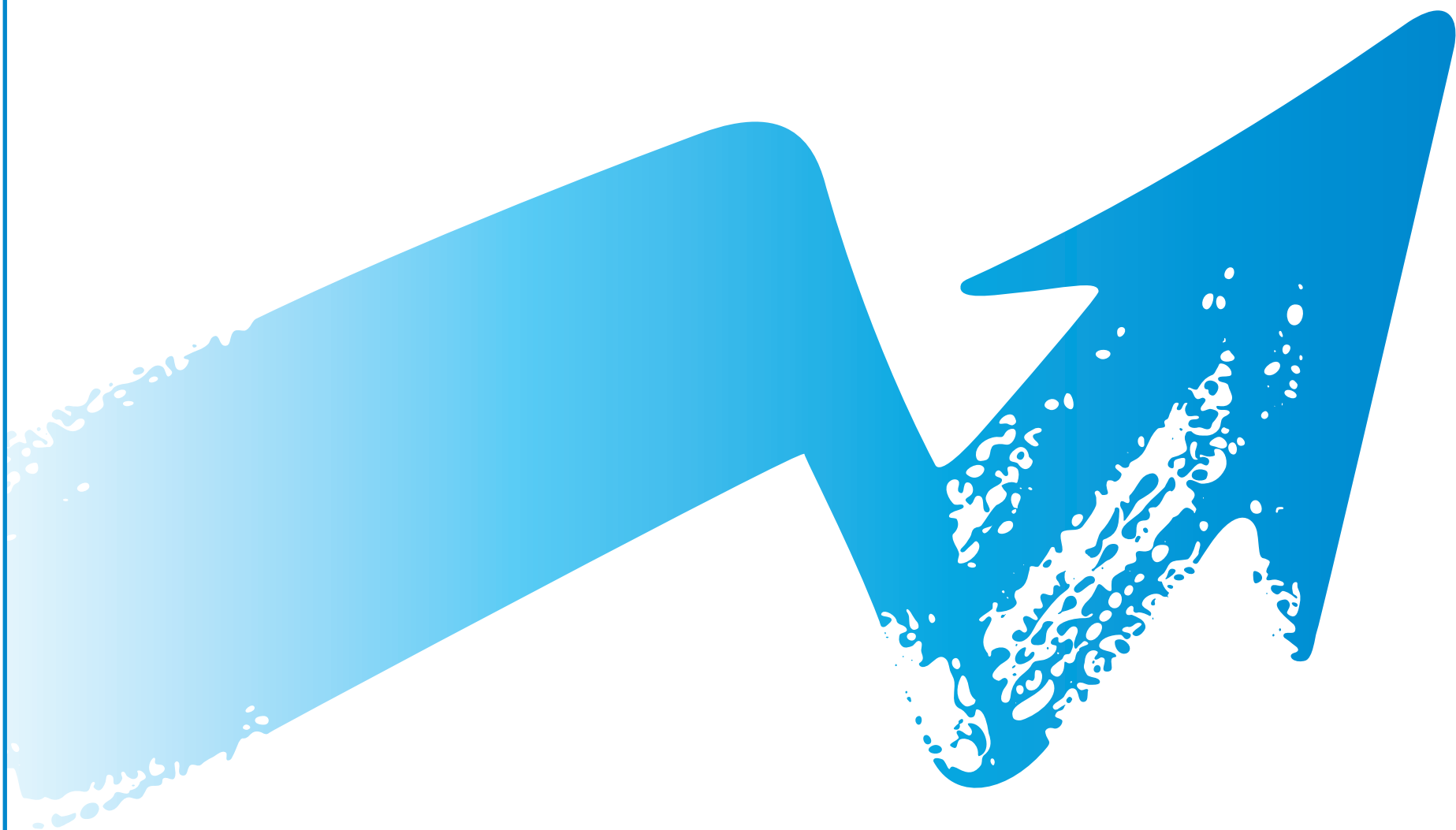
גברים ונשים מצטיינים בתחומים שונים, אך ישנו תחום אחד שמאפיין נשים בצורה ברורה: נשים מודעות יותר לחלק הרוחני שלהן. הן מאמינות יותר, רגשיות יותר ופחות אינטרסנטיות. נשים מוכנות להתמסר ולהתנדב למען דברים שלא יפיקו מהן רווח חומרי ומידי. רק נשים מוכנות להרות תשעה חודשים



# בואו להיות שותפים בעבודה מאתגרת

## דרושים/ות סוקרי/ות טלפון

### העבודה בירושלים



## הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מגייסת סוקרים/ות לאיסוף נתונים טלפוני המשפיעים על עיצוב פני המדינה

דרישות התפקיד: 12 שנות לימוד • שליטה בשפה העברית - הכרחית  
רצויה ידיעת השפה הרוסית או הערבית • כושר ביטוי טוב בעל פה  
ויכולת שכנוע • נכונות לעבוד 3-4 משמרות בשבוע • משרה זמנית  
(יולי 2018 עד ינואר 2019)



הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה  
Central Bureau of Statistics  
دائرة الإحصاء المركزية

זאת ההזדמנות שלכם להצטרף לארגון בעל חשיבות לאומית,  
לקחת חלק בעבודה משמעותית, ולקבל שכר גבוה לפי שעה.

[www.cbs.gov.il](http://www.cbs.gov.il)

לפרטים: חפשו "דרושים סוקרים"



# כאיש אחד בלב אחד

## ספירת העומר מסמלת תהליך ארוך של הכנה לקבלת התורה ● עלינו לדעת שהכנה למצווה אינה נופלת מהמצווה עצמה, ועלינו לדאוג לאחדות סביבנו, לגשר את הפערים ולמצוא את המאחד

להגיע לתורה, ומהי טהרת הלב? עסק התורה. כשאדם עוסק בתורה, הרי גופו ונשמתו מתעלים ומתחברים לבורא עולם נותן התורה ועל ידי כך הוא אכן זוכה לקבל את התורה. וישנה גם ההכנה שהייתה אז במתן תורה ותקפה גם להיום: אחדות וערבות הדדית. מה שהיה טוב לפני 3,000 שנה במעמד מתן תורה כשהיו כולם "כאיש אחד בלב אחד", בוודאי טוב גם היום.

עלינו, על כל אחד מתוכנו מוטלת השליחות והחובה, לדאוג לאחדות סביבנו, להשיל את ההרים, ולגשר על הפערים, למצוא את המשותף ולסלק את המפריד בתוכנו. כי כשנהיה אחד – נוכל לזכות לתורה.

אכן יסוד ספירת העומר הוא תהליך של הכנה ארוכה לקראת קבלת התורה. "בהוציאך את העם ממצרים", נאמר למשה רבינו, "תעבדון את האלוקים על החר הזה". ימי ספירת העומר מסמלים שני דברים ושניהם הכנה למתן תורה.

ראשית, ספירת העומר מסמלת את הקשר של עם ישראל לתורה, ובעיקר את הכמיהה, הציפייה והתשוקה לתורה. כל יום שעובר, מקרב את בני ישראל ליעוד לו הוא מצפה: מעמד מתן תורה. וכמו כל דבר שאנו אוהבים ומצפים לו – אנו סופרים את הימים, השעות והדקות, כן הוא במתן תורה, סופרים את הימים ואת הרגעים לקבלת התורה.

שנית וגם הוא לא פחות חשוב, נושא האחדות. בספירת העומר איבד עם ישראל את טובי בניו, 24 אלף תלמידי רבי עקיבא מתו בימים אלו שבין פסח לשבועות, אלו מספרים בלתי נתפסים, בכל קנה מידה. וכל כך למה? "שלא נהגו כבוד זה בזה". ימי הספירה מזכירים לנו: אהבו איש את רעהו, נהגו כבוד זה בזה, וכך תזכו לאריכות ימים ולתורה בה נאמר: "כי היא חיינו ואורך ימינו".

זו הזמן לשאת תפילה כי נזכה לקבלת התורה בשמחה ובדיצה, מתוך אחדות נפלאה וערבות הדדית. יחד שבטי ישראל!

שבת שלום  
וחג שמח ומבורך.  
בן ציון נורדמן

לעשיית המצווה הרי היא כאילו עשאה בפועל ממש, גם אם לא הצליח לקיים אותה באופן מעשי.

ועוד מוסיף הרבי אלימלך, כי ייתכן לומר כי המצווה הזו שלא נעשתה עוד גדולה וחשובה יותר מזו שנעשתה. כי זו המצווה שנעשית מלווה לא פעם בפניות כאלו או אחרות, מחשבות פסולות ובלתי ראויות, ואילו ההכנה למצווה? היא טהורה ונקייה מכל רבב. מכאן למדנו מעט על גודל ההכנה למצווה שהיא אף גדולה מהמצווה עצמה.

האדמו"ר רבי יהודה אריה לייב מגור מסביר בספרו 'שפת

אנו עומדים כיום ערב חג השבועות - חג מתן תורה, ואם אמרו לנו חז"ל כי בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, הרי שלאחר יציאת מצרים באה גם קבלת התורה. בכל שנה ושנה מחדשה. זו בעצם התשובה המרכזית לכך שאנשי כנסת הגדולה תיקנו לקרוא לחג הזה בשם "זמן מתן תורתנו", ולא זמן קבלת התורה. כי בכל שנה ושנה מגיעה התורה מחדש ומתדפקת על דלתותינו.

כשנתבונן נראה כי כשהתורה מתייחסת למסע בני ישראל, היא עושה זאת בצורת רבים "ויסעו... ויבאו... ויחנו", אבל בהגיעם אל הר סיני, לפתע משתנה ההתייחסות לעם ישראל ועוברת מרבים ליחיד: "ויִיַחַד שם ישראל נגד ה'הר" – לשון יחיד - עם ישראל חנה אל מול ה'הר.

מביא רש"י מהמכילתא: "כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומות ובמחלוקת". דהיינו, האחדות הייתה היסוד וההקדמה לתורה. ללא אחדות לא יכלו בני ישראל להגיע אל המעמד הנספף של קבלת התורה. ולמה באה התורה להדגיש את עניין אחדות בני ישראל בדיוק למרגלות הר סיני? אלא, ידוע במקורות כי "הכנה גדולה מהמצווה". ההכנה למצווה היא לא פחות חשובה ואולי אפילו גדולה יותר מהמצווה.

וכל כך למה? מסבירים בספרים הקדושים, כי המצווה הנעשית על ידי האדם, לפעמים נעשית ממילא, כ"מצוות אנשים מלומדה", מתוך רגילות וללא מחשבה ורצון כלל. וכפי שאמר אחד מהאמוראים הקדושים בתלמוד ירושלמי (מסכת ברכות פ"ב, ה"ד) כי הינו מחזיקי טובה ומוקירי את ראשו שמתנועע בשעת התפילה וכורע ב'מודים' מתוך אינסטינקט קבוע.

צילום: ויקיפדיה



אמת' את כפל הלשון בברכת התורה: "אשר נתן לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו". מה ההבדל בין תורת אמת לחיי עולם?

ומסביר השפת אמת' כי אלו שני בחינות והגדרות: אנו מברכים קודם על עצם נתינת התורה ובנוסף מודים על כך שנטע בתוכנו את המוכנות והיכולת לקבל את התורה.

וזו בעצם היסוד לקדושת ליל שבועות, כאשר נהוג בכל תפוצות ישראל להקדיש את הלילה הזה לליל לימוד התורה והכנה הראויה. כי רק בהכנה נאותה ניתן לקבל את התורה מחדש ולזכות בה.

ואכן מסבירים בספרים הקדושים כי על ידי טהרת הלב ניתן

הרגילות במצוות מעקרת את תוכן המצווה. רק אם ישם האדם אל ליבו את גודל המצווה ויקרתה או אז יזכה אכן לאורות של המצווה. כשאדם מתכוון למצווה ונערך אליה, הרי שהוא אכן עושה את המצווה שלא ברגילות, אלא בהכנה ראויה ואז המצווה היא בשלימותה, ללא פגם.

וכך אמר הרבי אלימלך מליז'ענסק על מה שאמרו חז"ל "נאנס אדם ולא עשה מצווה – מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו", מסביר הרבי אלימלך כי בכך שנשפו חמדה ונשתוקקה





# תורה - מקומה של עולם

מצב נשאר העולם קיים ועומד, כל העבירות והפגמים משפיעים על מצבו של העולם, אבל לא נוגעים בעצם קיומו.

בזמן חורבן בית המקדש כתוב שהשמש לא רצתה להאיר על הארץ, שהרי מתמעט כבוד שמים ומידת הדין שולטת בכריאה, יש זמנים של גילוי מידת החסד ויש זמנים של גילוי מידת הדין אך בתוך כל השינויים והסדרים והנהגת המידות, העולם קיים, ה"מקום" והמציאות של העולם אינם תלויים במצוות ועבירות, ואינם משתנים בשום מצב.

התקנה שמצאה התורה להורג בשוגג היא "ושמתי לך מקום", הרציחה עקירת כל מערכת האדם המסוגל להרבות כבוד שמים, אין מצוה של מעשה חסד שיכולה לתקן ולהשלים את החלל שנוצר בהריגתו של אדם אחד, המקלט היחיד שחידשה התורה נקרא "מקום", אפשרות של קיום, חסד שאינו תלוי במצוות ובמעשים טובים, אלא מעל לגדרי העולם וללא כל סדר, נמצא "מקום" וקיום לרוצח, המקלט והמחברו של מי שהרג בשוגג הוא מעל לסדרי הנהגת העולם.

מביא הגרש"ד פינקוס זצ"ל בשיחותיו, הנהגת העולם בדרך של סדר ומידה הוא עניין המצוות – תרי"ג מצוות כנגד תרי"ג איברים וגידיים שבאדם, והם התרי"ג סדרים של גוף האדם בגשמיות וברוחניות, כל מצווה מכוונת כנגד איבר בגוף והיא המעמידה את חלקה בעולם.

התורה היא למעלה מכל סדר והנהגה, היא מציאות החיים והעולם, ולכן כוחה של התורה לכפר על כל העוונות של האדם, וגם בדברים שאין ביכולתם של הקרבנות לכפר.

הוא אשר נתבאר בדברי "נפש החיים" שע"י עסק התורה תטהר נפש האדם ואפילו כשנתלכלכה ברפש וטיט מצולות הרע, והיינו מה שכתב הרבנו יונה שתמצא כפרה לעוון חילול ה' "כי התורה רפואה לכל מכה נחלה מאוד".

מעשה נראה ששתי דרגות הן בכריאה, דרגת "אדם" היא לכל יהודי העוסק בתורה ומצוות כראוי, ומתקן את מידותיו, כל תכלית הבריאה של האדם, שיתקן מידותיו על פי התורה והמצוות שיהיה ניכר בו שהוא חי ומסודר על פיהם, שמעשי החסד שלו והידור המצוות שבו הם הצורת "אדם" להתפאר שבו.

אך למעלה בקודש הוא "בן תורה", לימוד התורה של "בן תורה" שונה ומרומם משל אדם רגיל, מידותיו ומעשי מצוותיו נראים אחרת, הם אינם לפי סדר וצורה, אלא כל מהותו דבוקה בקב"ה ואוריינת.

הנהגת "בין אדם לחבירו" של "בן תורה", מחייבת הרבה יותר, בכל מצב ובכל תנאי יתנהג ה"בן תורה" בחדס וברחמים, לא יתכן שישנו אדם או התנהגות שאותה אי אפשר לסבול, ולכן בימים אלו של הכנה ובירור לקראת מתן תורה, נדרשת הנהגה מרוממת יותר של "בין אדם לחבירו".

בימים אלו דווקא נתבעו תלמידי רבי עקיבא על שלא נהגו כבוד זה בזה, כדי שהעולם יתקיים בצורה ראויה, צריך שמקום התורה יהיה כראוי, הנהגה של חסרון כבוד פוגעת בקיום עצמו, וכשמתו "היה העולם שומם" כלשון חז"ל, והיינו שאין לעולם קיום וחיים בלי בני תורה.

קשה לאחוז בדרגה כזו של שייכות לתורה, מצוות ומידות טובות, אבל עלינו לדעת את האמת, הדרך בכדי להגיע למדרגה של "בן תורה" היא בשלבים, דביקות בתורה או שייכות לתפילה, עבודה על תיקון המידות או הידור במעשי המצוות, כל אחד כמה ששייך אליו יכול להיות בדרגת שייכות של "בן תורה", שהקשר של הדבר אינו תלוי בסדר ובזמן, והוא למעלה מן העולם.

כפי שהתורה היא המקיימת את העולם, כך "בן תורה" נושא על כתפיו את קיומו של העולם, זהו האדם השלם שמעשיו מעמידים את הבריאה, זהו חסד שאין לו גבול ומידה, אלא מקומו וקיומו של העולם.

בברכת שבת שלום וחג שמח  
צוריאל קריספל

שקולות כנגדה, ואפילו באחאב שעבד ע"ז, המכריע לכליה היה עוון נבות.

והנה הבורא ית"ש ברא את העולם לכבודו "כל הנברא בשמי לכבודי עשיתיו אף יצרתיו" (ישעיה מג, ז), תכלית כל העולם כולו לגלות ולהרבות כבוד שמים, עד שיתגלה כי "מלא כל הארץ כבודו", ביאור הדברים שמכל חלקי הבריאה, הנהגת השי"ת המתגלה בעולם עולה כבוד הבורא בכך, כשמתבוננים בצורת העולם מתגלה "עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג), אדם הרואה ענן של גשם יכול לראות בזה את "גבורת הגשמים" שבגבורות הקב"ה, בכל מעשה והנהגה ניתן לראות את מעשי השי"ת, ובכך יתגלה ויתרבה כבוד שמים, סוגיית העולם היא לגלות את דרכי שמים שבבריאה.

"בעשרה מאמרות נברא העולם" (אבות פ"ה מ"א), והיינו שלכל חלק בעולם יש סדר והתאמה, ולכן נברא במאמר נפרד, לכל הנהגה יש סדר של "מידה כנגד מידה" – הבורא והנוראות במידה הנכונה, כך יסד מלכו של עולם ונתן סדרים להנהגתו.

והנה אמרו חז"ל "גדול כח הנביאים שמדמים צורה ליוצרה", מכל המשלים והדמיון שדימו הנביאים להשי"ת, הדבר הגדול של כח הנבואה הוא לדמות את האדם לבוראו, הוא שאמר הנביא יחזקאל בנבואתו (א, כו), "וממעל לרקיע וגו' דמות הכסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה", האדם הוא "עולם קטן", באדם ניתן לגלות ולראות את כל הכוחות שבעולם, כמו שילד קטן שלם באבריו כגדול, כך אדם שלם בהרכבתו כעולם מלא.

"בצלם אלקים עשה את האדם" (בראשית ח, ו), ואלקים, פירושו "בעל הכוחות כולם", וביותר מכוחותיו עצמם, המיוחד שבאדם הוא שכל כוחותיו של ה' יתברך המתגלה בתוך העולם, קיים באדם, כפי שבסדרי הנהגת הבריאה מתגלים מידותיו של הקב"ה, כך נמצאים בתוך האדם כל סדרי בראשית.

בזה מבוארים דברי חז"ל שהביא הרמח"ל בפ"א ממסילת ישרים, "בשעה שברא הקב"ה את האדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אלני גן עדן, אמר לו, "ראה כמה מעשי נאים ומשובחים הן, וכל מה שבראתי – בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי", הקב"ה השליט את האדם על העולם, במעשיו הטובים מגביר האדם את החסד בעולם, "אם שמע תשמעו" (דברים יא, ג), מתגלה כבוד שמים וירדו גשמים, "השמרו לכם פן יפתה לבבכם" (שם פסוק טז), בעבירות מקלקל האדם את העולם וגורם לו "ועצר את השמים ולא יהיה מטר" (שם פסוק יז), העבירות משפיעות שלא יתגלו חסדי השי"ת וגבורותיו בעולם, וע"י המצוות מושפע חסד לעולם ומתרבה כבוד שמים.

לכל מצוה ולכל עבירה יש את כח ההשפעה בעולם לבנות ולתקן או לפגום ולקלקל, אמנם על עבירה והשפעתה יש כח לתקן ולהשלים, הדבר החמור ביותר שהוא עקירה מן השורש, הוא מעשה רציחה, האדם שנברא יחידי ויכול להתרבות ממנו כבוד שמים והוא כולל בתוכו את כל מערכת הבריאה, הריגתו היא ביטול גמור של האפשרות לכבוד שמים.

והנה מצינו בתורה תקנה להורג בשוגג, והוא מה שנאמר (שמות כא, ג), "ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה", ולכאורה צריך להבין שבכל העבירות שבתורה לא מצינו צורך במקום מיוחד בשביל לחזור בתשובה, ובכל מקום שישוב החוטא יתכפר לו, ומהו העניין שבהריגה בשוגג חידשה התורה דין גלות, וביושבו בעיר מקלט מתכפר לו?

עומק הבנת הדברים יובן במה שאמרו חז"ל שהקב"ה מקומו של עולם ואין העולם מקומו, וביאור העניין שאין הקב"ה נמצא בתוך העולם, אלא אדרבא הוא "המקום" שעליו עומד העולם, הרי שהמושג מקום פירושו, הנושא של הדבר, כל חפץ אם אין לו מקום לעמוד בו, אין לו שום מציאות, האפשרות לקיום הוא המקום בו ימצא הדבר, ומהו הבסיס שעליו עומד ומתקיים העולם, מהו מקומו של העולם כולו? "וקונה הכל" – הקב"ה שהוא בורא כל העולמות, הוא היסוד והבסיס של כל העולם, נתינת המציאות היא הנקראת "מקום", והנה קיומו של העולם באמת אינו תלוי בשום דבר מלבד רצונו יתברך, בכל זמן ובכל

ימי ספירת העומר הם ימים של הכנה לקראת מתן תורה, ימים של בירור לכל יהודי מישראל אם ראוי הוא לקבל תורה, לכן מצינו שבימים הללו מתו תלמידי של רבי עקיבא על שלא נהגו כבוד זה בזה, "תנא, שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו זה בזה" (יבמות סב ע"ב). הפגם בהנהגה שבין אדם לחברו, השפיע על הזכות לחיות, מי שאינו מתנהג כראוי ב"דרך ארץ קדמה לתורה", אינו ראוי להגיע לקבלת התורה. ואף שיתכן שגם בשאר הימים לא נהגו תלמידי רבי עקיבא כבוד זה בזה והייתה עליהם טענה, אך היא לא גרמה למיתה, בימים של הכנה, בימים של בירור אחר בירור, כאן הפגם היה בולט יותר ומשפיע יותר, עד כדי כך שנעשו כל כך ומתו. שכן, ככל שהזמן מסוגל יותר למעלה רוחנית, התביעה על החסרון גדולה יותר, ובימים הללו של ההכנה למתן תורה נבחן כל אחד בייתר שאת אם הוא ראוי לתורה, ולכן נעשו ומתו תלמידי רבי עקיבא.

ה"נפש החיים" (שער ד פל"א) ביאר, שלתורה יש את הכח לכפר על כל העוונות, וכל העוסק בתורה אינו צריך שהקרבנות יכפרו לו, אלא כוחה של התורה לכפר ולמחול לו על כל עוונותיו, וז"ל שם, "עסק התורה היא מכפרת על כל העוונות של הנפש החוטאת... בא וראה כמה גדולה כוחה של תורה שמתהרת את פושעי ישראל בזמן שעושים תשובה אפילו מעבודה זרה שבידם... העוסק בתורה לשמה, אפילו אם נתלכלך תחילה בעוונות וחטאים עצומים ונטבע מאוד ברפש וטיט מצולות הרע ח"ו, ע"י עסק התורה יתא נכון לבו בטוח שוודאי המאור שבה יחזירו למוטב", ע"י"ש.

וכן מצינו ברבנו יונה בשערי תשובה (שער ד) בו פירט את חילוקי הכפרה לכל העבירות, שיש שדינם מלקות ויש שדינם מיתת ב"ד או כרת – חומר העבירה קובע את חילוקי הכפרה. ובאותו ט"ז שם כתב על מי שיש בידו עוון חילול ה', שאף שיסורים אינם מכפרים על עוון זה, מכל מקום "תמצא לו כפרה בהגיונו תמיד בתורה וגייעתו בה, כאשר אמרו ז"ל (ר"ה יח ע"א) "אם יתכפר עוון בית עלי בזבח ובמנחה" – בזבח ובמנחה אין מתכפר, אבל מתכפר בדברי תורה" – והנה כי התורה רפואה לכל מכה נחלה מאוד, על כן כתוב "מרפא לשון עץ חיים" (משלי טו, ד). "כה גדול הוא כוחה של תורה, עד שהיא מכפרת על כל החטאים ואפילו לחוטא בחילול ה'!

הרמב"ם בפרק א' מהלכות רוצח ה"ד כתב, "ומוזהרין ב"ד שלא ליקח כופר מן הרוצח, ואפילו נתן כל ממון שבעולם ואפילו רצה גואל הדם לפוטרו, שאין נפשו של זה הנהרג קניין גואל הדם אלא קניין הקב"ה, שנאמר "ולא תקחו כופר לנפש רוצח", ואין לך דבר שהקפידה עליו תורה כשפיכות דמים שנאמר "ולא תחניפו את הארץ וגו' כי הדם הוא יחניף את הארץ".

ובפרק ד הל' ח"ט-הוסיף הרמב"ם בחומרת דין הרוצח וכתב, "ההורג נפשות ולא היו שם עדים רואין אותו כאחת אלא ראהו האחד אחר האחד... כל אלו הרצחנין כונסין אותן לכיפה ומאכילים אותן לחם צר ומים לחץ עד שיצרו מעיהן ואח"כ מאכילין אותן שעורין עד שתיבקע כריסם מכובד החולי, ואין עושיין דבר זה לשאר מחוייב מיתת ב"ד, אבל אם נתחייב מיתה ממתין אותו, ואם אינו חייב מיתה פוטרין אותו, שאע"פ שיש עוונות חמורים משפיכות דמים, אין בהם השחתת ישובו של עולם כשפיכות דמים, אפילו ע"ז וא"צ לומר עריות או חילול שבת אינן כשפיכות דמים, שאלו עוונות הן מעבירות שבין אדם למקום, אבל שפיכות דמים מעבירות שבין אדם לבין חבירו, וכל מי שיש בידו עוון זה הרי הוא רשע גמור, ואין כל המצוות שעשה כל ימיו שקולין כנגד עוון זה ולא יצילוהו מן הדין... צא ולמד מאחאב עובד ע"ז שהרי נאמר בו "רק לא היה כאחאב" וכשנסדרו עוונותיו וזכויותיו לפני אלוקי הרוחות לא נמצא עוון שחייבו כליה, ולא היה שם דבר אחר ששקול כנגדו אלא דמי נבות, שנאמר "ותצא הרוח ותעמוד לפני ה'" – זה רוח נבות, ונאמר לו "ותפתה וגם תוכל", והרי הוא הרשע לא הרג בידו אלא סיבב, קל וחומר להורג בידו".



# אהבה וגבולות - והאיזון ביניהם

נתינה חסרת גבולות לילד מלמדת אותו שהכל מגיע לו, ואם יום אחד ההורים ירצו לשקם את סמכותם, הם יאלצו לעבור מסלול לא קל ● מצד שני, גם מחסור באהבה פוגע בחינוך, ולכן נדרש איזון עדין

לדעת שכאשר הם החליטו סופית שלא אז זה יהיה לא. האמינו לי, אנשים חושבים שרוב הבעיות של ילדים, נוער ואף מבוגרים נובעות בחסכים מהילדות, בחוסר חום, אהבה וקבלה. אז זהו שזו ממש טעות, אחת הבעיות של אנשים היא לא רק חסכים מהעבר, אלא גם בגלל חוסר יכולת ליצור גבולות לילד.

כאשר הורים מתחילים להחזיר את הגבולות בחזרה, זה לוקח בדרך כלל זמן במסגרת תהליך שנקרא שיקום סמכות הורית. הילד לא רגיל לגבולות האלו והוא ינסה בכל כוחו לפרוץ את הגבולות שעד עכשיו הוא עבר. לפעמים זה לוקח שבועיים שלושה, לפעמים חודש חודשיים ולפעמים אף שלושה חודשים ויותר, הכל תלוי עד כמה ההורים פרצו לילד את הגבולות ועד כמה הם איתנים וחזקים ולא נכנעים לשום התנהגות לא טובה של הילד בשלב הזה.

כאשר ההורים מנסים לשקם את הסמכות ההורית, כל ויתור של ההורים יגרור שוב התחלה של מאבקים חדשים. לעומת זה, הסיפור השני שהיה לי השבוע, שוב הורים הגיעו אלי כואבים עצובים ובוזים, לא יודעים מה עובר על הבן שלהם ובמה הם טעו. איך בנם בגיל 14 נשר מהדרך, הם כואבים ובוזים, במה טעינו. נתנו גבולות ברורים לילד, שמרנו אותם מכל משמר שלא ירעה בשדות זרים, איך זה נהיה לנו? אצלנו הילד לא עושה מה שהוא רוצה, אצלנו יש כללים וחוקים נוקשים. לא עושים מה שרוצים. אצלנו בבית היו החוקים ברורים וחזקים. אין מושג שהילד לא קם לתפילה כי הוא לא הלך לישון בזמן, או התנהג לא יפה בבית או בבית הספר - הוא היה מקבל עונש מידי. מצד שני הילד קיבל מאתנו אהבה וחום, אך הגבולות שלנו היו מאוד ברורים.

לאחר שיחה ארוכה עם ההורים התברר שהם יצרו גבולות מאוד קשוחים לילד, כל דבר זה היה לא ואסור ואיזה עונשים יש על כך. הגיע שלב שבו הילד קצת גדל וראה עולם, הוא רצה לפרוץ את הגבולות ההדוקים מדי שסגרו אותו בהם. גם פה היה חוסר איזון בין יצירת גבולות חזקים מדי של ההורים לילד.

כדי לגדל ילד בריא בנפשו, חובה לתת לו אהבה רבה, אך מצד שני ילד חייב גבולות ברורים בחייו. יצירת איזון וגבולות היא לא רק בחינוך ילדים, היא נחוצה כדי לחיות חיים תקינים בקשר בריא בין בני זוג, עם חברים ועם כל אדם שתפגשו. שבירת האיזון בין אהבה וגבולות תגרור חיים מלאים סבל וכאב.

ישנם מתכונים רבים כדי לגדל ילדים בריאים בנפשם, אך כלל זה הוא בין הבסיסיים שיש, ובעיקר הכי חשוב היא תפילה לבוא עולם שנוכח לגדל בנים ובני בנים חכמים ונבונים, אוהבי השם יראי אלוקים, אנשי אמת ורע קודש ובהשם דברים ומאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים וכל מלאכת עבודת הבורא.

לתגובות: machon.rot@gmail.com

יצטרך, הוא פשוט יבחן מה יותר עובד. ילד למרות שהוא מקבל אהבה, וזה חובה לתת לו אהבה, אם הוא לא מקבל גבולות, וגבולות זה אומר שמילה של אבא או של אמא זה מילה, אין צעקות וויכוחים על מה שהם אמרו, אם ההורים אמרו משהו זה כך וגם אם הרקיע ירד לארץ זה לא יעזור כלום... כך הילד לומד שיש דברים שמותר ויש דברים שאסור, הילד לומד על מושג של דחיית סיפוקים, הוא לומד שיש לכבד את ההורים, הוא פשוט לומד גבולות. לא כל מה שהוא רוצה הוא מקבל, הוא ילמד גם לכבד את מה שנותנים לו ולהעריך את זה.

ההורים פשוט הביאו לילד כל מה שהוא רצה במשך השנים, וכאשר הוא מעט התגבר וההורים העזו להגיד לו לא, הוא החל לבחון את הגבולות של ההורים, בהתחלה ניסה בצעקות ומשזה לא עזר אז הוא עבר לאלימות פיזית.

הבעיה מתחילה שלהורים אין כוחות נפש להתעמת עם הילד, אם הילד רוצה משהו הוא מנסה בכל מיני אפשרויות להשיג אותו. הוא בוכה, הוא מיילל, הוא מבקש יפה, הוא ישכב על הרצפה ואף ירביץ רק כדי להשיג את מבוקשו, הוא מנסה לבחון את הוריו בכל דרך אפשרית, ואם הוא יודע שבסוף ההורים שלו יכנעו לדרישות - אז הוא ימשיך במבחן הגבולות, עד שהוא לא יקבל את מבוקשו הוא לא יפסיק לנסות.

ופה ישנם הורים שנשלים במבחן הגבולות. שווה לעמוד עקשן ואיתן למען טובתו של הילד, רק כך הוא יגדל בריא ואיתן, זה לא אומר שההורים יתעקשו על כל דבר, ההורים צריכים לשים לעצמם מספר דברים וכללים שבהם יש גבולות בבית. לדוגמה בבית לא צועקים, לא מרימים ידיים, לא מתחצפים, ואם הילד עבר את זה - הוא צריך לדעת שיש מחיר לכך והוא יפסיד אם יתנהג כך. אני לא מדבר חס וחלילה על לתת לילד סטירה, אני מדבר על עונשים שהילד ידע שאם הוא לא שמע עכשיו בקול ההורים שלו, וההורים שלו הזהירו אותו שאם הוא יתנהג כך וכך הוא לא יקבל את המשחק שרצה - אסור להם לוותר לילד על העונש. הרחמים שהם מרחמים על הילד, איזה מסכן אולי נותר לו על העונש, הוא ממש בוכה - זה פוגע בילד ולא בונה אותו. הרחמים הם לא על הילד, הם על עצמנו שאין לנו כוח להתעמת אתו. ישנם הורים שכאשר הם נתנו עונש לילד, ברוב המקרים הם מוותרים לו. זו שוב פריצת גבולות, הילד לומד שהוא יכול לעשות מה שהוא רוצה ומה שבא לו ולא יהיו לכך תוצאות.

מקסימום הוא יבקש סליחה והכל יסתדר. אחד הדברים זה הצעקות והוויכוחים. עם הילד אסור שיהיו לא צעקות ולא ויכוחים. כמובן שלילד מותר להגיד את שלו, אבל לא שזה מגיע לצעקות וכו', אם ההורים אומרים כך והילד אומר כך והם עונים לו והוא עונה להם, ממש ניהול של בית משפט, הרסנו את המושג גבולות לילד. ילד צריך לדעת שמותר לו לבקש מהוריו משהו הפוך, אבל הוא צריך

אהבה וגבולות הם מצרך בסיסי לבניית נפש הילד. כאשר יש חוסר איזון בין שניהם, נוצרות בעיות רבות בהתפתחות נפשו של הילד.

היו לי השבוע שני סיפורים, הם כל כך דומים אבל גם כל כך שונים. שני זוגות הורים שחשבו והאמינו שהם חינוכו את ילדם בחינוך הכי טוב שיש, ופשוט לא הבינו איפה הם טעו ומה קרה לילד, איך הוא הגיע להתנהגות כזו? ילד אחד נשר מהדרך והילד השני החל להתנהג בחוצפה ובאלימות פיזית ומילולית בבית וכלפי האנשים הקרובים אליו.

נתחיל את סיפורם של ההורים הראשונים. הם ישבו לפני עצובים וכואבים, פשוט לא מבינים איפה הם טעו, מה הם עשו לא נכון עם הילד. איך הוא הגיע למצב התנהגותי שכזה. הם ממש בכו, "מה לא עשינו למען הילד הזה? כמה אהבה, כמה חום, כמה נתינה. כל מה שהוא רצה הוא קיבל. עד גיל 13 הכל היה טוב ויפה, הוא היה ילד טוב וממושמע, מגיל בר מצווה הילד החל אט אט לדבר בחוצפה, לא לשמוע בקולנו, להתנהג באלימות פיזית ומילולית כלפי אחיו הקטנים יותר. וכן ההתנהגות שלו משפיעה על כל הילדים האחרים, ומיום ליום הוא מדבר בחוצפה יותר ויותר. זה פשוט הגיע למצב בלתי נסבל.

"בשבוע האחרון זה הגיע למצב שאף פעם לא היה. הילד אמר שהוא נוסע עם חבריו באופניים לפארק הלאומי. מסיבות שהיו שמורות עמנו, אמרנו לו שעדיף שלא ייסע, הילד החל לצעוק ולהתווכח אתנו. בוויכוח הפעם, כמו כל הוויכוחים שלנו, הוא צועק ואנחנו צועקים, הוא צועק יותר חזק ואנחנו צועקים יותר חזק. תחרות הצעקות הייתי קורא לזה, באמצע הוויכוח הוא לקח בחמת זעם שתי כוסות זכוכית, שבר אותן על הרצפה ויצא מהבית בטריקת דלת.

"היינו בהלם, לכזה דבר לא ציפינו, זה משהו שלא היינו רגילים אליו. וכן, נדגיש, אמרו שוב ההורים, "נתנו לו הכל, כל מה שביקש, כל מה שרק רצה, אין דבר שהוא רצה ולא קיבל. מאיפה מגיעה כזו התנהגות?" הם שאלו בעצב רב.

תגידו, שאלתי, בסוף הילד נסע עם חבריו באופניים לפארק הלאומי? "כן, הוא נסע", הם ענו.

זהו, זו הבעיה, עניתי להם, נכון שאתם התכוננתם לתת לילד את הכי טוב שרק יכול להיות וכל מה שהוא רק רוצה, אבל זה מה שבסוף הרס אותו. ילד לא רק נבנה נפשית מאהבה וקבלה, כמו שילד צריך אהבה הוא צריך גם גבולות, וזה לא פחות חשוב מאשר אהבה. ילד שיגדל שהוריו יתנו לו רק אהבה בלי גבולות ברורים, יגדל עם בעיות התנהגות קשות. ילד שיגדל להורים שרק הציבו לו גבולות ולא נתנו לו אהבה - יגדל אף הוא עם בעיות התנהגות קשות.

זו הבעיה, שנתתם לו כל מה שהוא רק רצה, אין מושג כזה שילד מקבל כל מה שהוא רק רוצה, אחרי זה כשהוא יגדל קצת, הוא יראה שיש משהו רוצה והוא לא מקבל ואז הוא יתחיל במסכת איומים, צעקות ואף אלימות פיזית אם הוא





# זבוא כולם בבית יאד

כנס אהדות זהקמת "איהוד בתי הכנסת לבני ק"ק תימן"  
ארגון "ביע אומר" מזמין את הציבור הרחב בני ק"ק עדת תימן לערב שכולו אומר כבוד בסימן ובאו כולם בכרית אחת.

**הערב יתקיים א"ה ביום שלשי ט"ז סיון 29.5.18  
באולם "שרת" רח' היים עוזר פתח-תקווה בשעה 19.30 בדיוק**  
במעמד גדולי תורה, דיינים, רבני שכונות, רבני בתי הכנסת, מבאים ואישי ציבור.

### וכהשתפוח מרין ורפון רבותינו שליט"א

מרן הגאון הגדול רבי שלמה מהפוד שליט"א - רב שכונת נוה אהיעזר  
ב"ב וגאב"ד בד"צ "יורה דעה"  
הגאון הגדול רבי עזריה בסיס שליט"א - מרא דאתרא ראש העין  
הגאון הגדול רבי פנחס קרח שליט"א - מפוסקי עדת תימן וראש הכוללים  
הגאון הגדול רבי יפת טיי"י שליט"א - ראש מוסדות שדה חמד  
הגאון הגדול הרב אפר"ם חממי שליט"א - ראש מוסדות אור מרדכי  
בתוכנית האומנותית: הזמר ישראל גברא ותזמורתו

**לפרטים  
ומכירת כרטיסים  
מראש  
בעלות 20 ש"ח בלבד  
בטל' 050-3222108**

המעמד כדפודה מלאה ■ תפילת ערבית בשעה 20:00  
בכרפת התורה ונרונים הבאים, אורי עזמסי





# ראש גולת אריאל

70 שנה לפטירת מרן הרבי ה'אמרי אמת' מגור זי"ע, יוסי גיטלר מתחקה אחר אורחותיו ומפעלותיו בקודש של ענק הענקים ● השנים בצל האבא מרן ה'שפת אמת', הטיש הראשון לפני 113 שנה, פתיחת השערים לצעירי הצאן, ייסוד אגודת ישראל, הבריחה הניסית מגיא ההריגה והימים בארץ ישראל ● וגם: פרופיל לדמותם של בני הרבי שלא הכרתם ● אחד היה אברהם

|| יוסי גיטלר ||

צילומים: באדיבות ארכיון 'ימי מגורי'







# פ

ריחת התנועות החילונית והחופשיות הציבה אתגר משמעותי בפני רועי עדת ישורון בגולת אירופה. הימים ימי הייסוד של הזרם היהודי האורתודוקסי, הציננות ושאר הזרמים פורקי העול המשליכים מאחורי גוים את תורת ישראל ומורשת העם היהודי חייבו להקים שביל נגדי, זרם מאוגד ומסודר שישמר את מה שניתן לעם ישראל בהר סיני כמתכונתו ללא שינויי הזמן והתקופה.

עד אז היו הקהילות היהודיות פזורות בערים ועיירות כפרים ומושבים בכל רחבי אירופה, לא היה דבק שהדביק אותם כאחד, גם לא היה צורך בכך, רבני העדות ידעו לעמוד היטב על משמרת הקודש, ולתחזק את צאן מרעיתם באמצעים שעמדו לרשותם. התגברות המשיכה לעברי פי פחת, ועזיבתם של רבים וטובים, בעיקר מצעירי החברה, את באר המים החיים לחצוב בארות נשברים חידדה את ההכרה שלא עוד. המתכונת שהייתה טובה למאות השנים האחרונות זקוקה לעדכון מחודש. צריך לגבש את הנוער ולספק לו אלטרנטיבות להיצע המגוון הנמצא באמתחתם של אלו שמעבר למתנס.

השם יתברך שותל צדיקים בכל דור ודור לפי צרכיו. באותן שנים גורליות לעתיד העם היהודי כולו, לאותה תקופה מכריעה בתולדות דברי הימים של עמנו, הועידה ההשגחה העליונה את נשמתו של שר התורה חכם הרזים מרן הרבי ה'אמרי אמת' מגור זצוק"ל. הוא הגבר הוקם עול ונטל על שכמו את כובד ההנהגה של יהודי אירופה. לא רק את חסידי גור הנהיג ברמה אלא ליהדות פולין כולה היווה מגדלור של תורה ועבודה וגמילות חסדים. בהוראתו והדרכתו, בעצה אחת עם גדולי הדור שבליטא כמרנן החפץ חיים והגר"ע גרוזינסקי זצוק"ל, הוקמה תנועת 'אגודת ישראל העולמית', תנועה שלא ניתן לדמיין את עתיד הציבוריות החרדית בלעדיה. החל לצאת לאור

העיתון החרדי הראשון, ונוצרו שינויים מרחיקי לכת במבנה היהדות החרדית, מה שהשפיע לטובה והציל מרדת שחת את מיליוני הנפשות באירופה שלפני החורבן, ואת שארית הפליטה בארץ ישראל בימים שלאחר מלחמת העולם השנייה.

## מגזע אראלים ותרשישים

טבת תרכ"ו. מנהיגה ומייסדה של שושלת גור המעטירה, גאון פולין מרן החידושי הרי"ם עודנו בחיים, בנו מחמל עינו הרב אברהם מרדכי נקטף ממנו בטרם עת כשאר אחיו ואחיותיו, אולם הותיר לפליטה את בנו, הנכד אליו נשואות העיניים רבי יהודה אריה לייב שמתקרב לגיל עשרים, אולם מעלתו ורוממותו הינה כשל זקני העדה ופארי הדור. בז' טבת תרכ"ו, חודשים ספורים לפני שנסתלק לבית עולמו, נולד נין למנהיג הנערץ של יהדות פולין מרן החידושי הרי"ם, בן לנכדו מרן ה'שפת אמת', אז עדיין אברך עול לימים, ונכד לבנו רבי אברהם מרדכי ז"ל. ביום השמיני ללידתו הוכנס הרך הנולד בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום על ברכי סבו הגדול מרן החידושי הרי"ם, ונקרא שמו בישראל אברהם מרדכי, על שם אבי אביו העילוי הצעיר שנפטר בגיל צעיר.

כעבור חודשים ספורים הסתלק מרן החידושי הרי"ם לגני מרום. הנכד הצעיר מרן ה'שפת אמת' לא אבה לעלות על כס ההנהגה, אולם מונה לרב העיירה גורא-קלווריא, בינתיים מילא את מקום ההנהגה הרבי מאלכסנדר רבי חנוך העניך לוי"צ זצ"ל. ארבע שנים נסעו החסידים לאלכסנדר ואז התעלה גם הרבי לשמי מעל. בנקודת זמן זו כבר לא יכול היה הנצר היחיד למלכות בית גור לסרב להפצרות הרבות, ובגיל 23 הכתירו החסידים את מרן ה'שפת אמת'

כאלוף לראשם ולמנהיג העדה. הסתייגות אחת הטיל הרבי, שנותרה עד היום לאחד מסימני ההיכר של אדמו"רי בית גור: בעת עריכת הטיש לא ישב בראש השולחן כנהוג בחצרות חסידים אלא באמצע השולחן, כשמשני עבריו בני המשפחה וזקני החסידים.

לתוך ההיכל הקדוש והטהור הזה נולד וגדל הילד אברהם מרדכי, כחולייה איתנה בשלשלת הזהב הוקף בן הרבי במחנכים ומלמדים בעלי שיעור קומה גבוה, ביניהם כאלו שעוד הסתופפו בעפר רגליו של השרף רבי מנדלי מקוצק זי"ע. אביו הגדול מרן ה'שפת אמת' עמד על צמיחתו העקבית בתורה חסידות ויראת שמים. מנעוריו ניכר בטוהר מידותיו וקדושת הליכותיו – הליכות מלכי בקודש.

בשנת תרמ"א כשמלאו לו 15 שנים, בא בקשרי שידוכין עם הרבנית חיה ראדה יהודית, בתו של הנגיד הרבני רבי נח שחור מביאלא מחשובי חסידי גור בפולין. בי"ז אדר א' נערכה החתונה ברוב פאר והדר לעליצות לבם של המוני החסידים ברחבי היבשת כולה. בדרך לחופתו לחש מרן ה'שפת אמת' לבנו את צו החיים "ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך בכל נפשך ובכל מאודך". זו תמצית כל היהדות. אחרי נישואיו עבר להתגורר סמוך לחתונתו בביאלא, שם הגה בתורה ללא הפרעה כשהוא סמוך על שולחן חותנו שהעניק את כל צרכיו בהרחבה ובשפע. בשנת תרמ"ב נולד בנו בכורו רבי מאיר זצ"ל הי"ד, ובתרמ"ז נולד בנו השני ר' יצחק זצ"ל שנפטר על פניו כפי שיפורט בהמשך.

עדות להשגותיו הרוחניות הגבוהות והטמירות ניתן לראות בשורותיו של מכתב נדיר ששלח אליו אביו מרן ה'שפת אמת' בשנת תרמ"ו, מכתב הדרכה בעבודת ה' וביאור יסודות החסידות בכבשונה של חסידות גור אותה הנהיג והועיד אחריו לבנו בכורו: 'ואני מבקש בני אהובי שלא תלך כלל בדאגות רק לשמוח בחלקך. תהילה לא-ל אשר זכית להיות עוסק בתורה ומצוות ולא שם חלקך מיושבי קרנות', מבקש מרן ה'שפת אמת' מבנו, וממשיך

## בפטירתו הותיר אחריו מרן ה'שפת אמת' חלל גדול. רבבות החסידים שנותרו כצאן ללא רועה שיחרו לפתחו של מי שסומן כיורש האולטימטיבי, בנו הגדול רבי אברהם מרדכי שכבר נדף ריחו למרחוק כצלוחית של פלייטון, ונודע כגאון וענק בתורה יראה וחסידות



הנתונים בצרה. במעמד התפילה בחורבת רבי יהודה החסיד בשנות הזעם



# בואו להשתחרר מהמשקפיים

מחיר  
מיוחד



## הסרת משקפיים בלייזר עושים בבית חולים

- ללא שימוש בסכין
- אפשרות לחזרה מיידית לשיגרה

**אסותא**  
הסרת משקפיים בלייזר  
**אופטיק**

לבדיקת התאמה חינם:

**03-7922031**



במסע ההלוויה הכואב של אביו  
התבטא מרן ה'אמרי אמת'  
ואמר 'לאבא הייתה אריכות  
ימים'. אחיו הרה"ק רבי משה  
בצלאל אלתר זצ"ל הי"ד ביאר  
את דבריו שלא היו מובנים  
לציבור, הרי מרן ה'שפת אמת'  
נפטר בקיצור ימים בגיל נ"ח  
בלבד: 'אריכות ימים היינו שהיו  
לו ימים ארוכים, היום התארך  
אצלו, הרי הוא למד במשך  
היום הרבה מאוד'.

בהדרכה מפורטת ולא נכון לאברך כמוך לילך תמיד  
בהתבוננות ומחשבות רק לעסוק בתורה ומצוות, כי  
הרבה יותר ויותר זוכה האדם על ידי תורה מעל ידי שכלו  
ורעיונותיו, בפרט בימי הנעורים. ומבחינה הרבי 'כפי רוב  
עסק התורה יטהרו מחשבותיו ולא תדאג, רק קווה אל ה'  
תמיד כי הוא בוראך והוא יעזור לך בוודאי, אז מבקש מרן  
ה'שפת אמת' ותשמור הפשוט של כל מצוה ומצוה, ולא  
לבקש גדולות רק לשמוח בקיום מצות ה' כעל כל הון...'  
הרבי ממשיך בהדרכה מדוקדקת 'ותיקח לך מידת  
הזריזות..., שלא לילך בטלית על הכתף ברעיונות, רק לזכור  
בזריזות שהיא מצות הבורא ב"ה. כי ברגע אחד בזריזות  
יעלה לך יותר מכל אלו החשבונות. רק איזה מינוטין ביום  
להתבונן ביראת ה'...', הרבי מסיים את מכתבו לבנו אהובו  
'ובטוח אני שאם תלך בדרך הזה תעלה ותצלח בכל אשר  
תפנה, וכל מעשיך יהיו לשם שמים', לסיום מאיר הרבי  
נקודת חשובה: 'ולא לפרוש מן הציבור, כי כדאי לבטל אף  
דבר טוב בעבור שיהיה שווה לכל, כי ה' בוחן לבבות וכל  
התנועות שמבחוץ יצא שכון בהפסדן; ואשר אמרת שתלך  
לבית החסידים אם כי אינך מרגיש תועלת - טוב מאוד  
להיות מעורב עם החסידים... מתוכן הדברים אפשר להבין  
היכן עמדו מעלותיו והשגותיו של מרן ה'אמרי אמת' עורו  
בן עשרים בלבד.

## הטיש הראשון במתן תורה

בה' שבט תרס"ה חשכו המאורות ביהדות פולין. מרן  
ה'שפת אמת' מגור הסתלק לבית עולמו בגיל 58. מרן  
ה'אמרי אמת' שהיה בן 39 בלבד מצא את עצמו יתום בודד  
כשעיני כל העדה נשואות אליו. במסע ההלוויה הכואב  
של אביו התבטא מרן ה'אמרי אמת' ואמר 'לאבא הייתה  
אריכות ימים'. אחיו הרה"ק רבי משה בצלאל אלתר זצ"ל  
הי"ד ביאר את דבריו שלא היו מובנים לציבור, הרי מרן  
ה'שפת אמת' נפטר בקיצור ימים בגיל נ"ח בלבד: 'אריכות  
ימים היינו שהיו לו ימים ארוכים, היום התארך אצלו, הרי  
הוא למד במשך היום הרבה מאוד'.

בפטירתו הותיר אחריו מרן ה'שפת אמת' חלל גדול.  
רבבות החסידים שנותרו כצאן ללא רועה שיחרו לפתחו  
של מי שסומן כיוורש האולטימטיבי, בנו הגדול רבי אברהם  
מרדכי שכבר נדף ריחו למרחוק כצלוחית של פלייטון,  
ונודע כגאון וענק בתורה וחסידות. אולם לאכזבתם  
הרבה סירב הגרא"מ להתעטר בעטרת ההנהגה של מלכות

בית גור. מרחבי פולין כולה נשאו המונים את עיניהם  
לעברו אבל הוא בשלו, אינו חפץ ליטול את עול ההנהגה  
על שכמו.

כך התנהלו הדברים מראשית חודש שבט ועד לחג  
השבועות תרס"ה, עדת הקודש נותרה מיוזמת ללא אלוף  
לראשה, פה ושם החלו גינוני הנהגה ראשוניים לבצבץ  
אצל הדמות אליה נשאו הכול עיניים, אבל את שרביט  
ההנהגה המעשית טרם נטל איש. ביום מתן תורה נשברה  
ההתנגדות, ומרן ה'אמרי אמת' ערך לראשונה את שולחנו  
טהור לאלפי החסידים שבאו מכל רחבי המדינה והיבשת  
כולה להסתופף בצלו ברגל השני אחר הסתלקותו הכואבת  
של אביו הרבי הנערץ זצ"ל. השמחה בעיירה גור הרקיעה  
שחקים, החסידים לא ידעו את נפשם מרוב אושר ושמחה  
על שלא נותקה השלשת ולא כובתה הגחלת, ואש התמיד  
ממשיכה ליקוד בכל עוזה בגורא-קלוורייא.

כך באו לעולם 43 שנות הנהגה טמירה ועליונה, מספר  
השנים הרב ביותר שהנהיג רבי לבית גור מאז ועד היום,  
תקופת הנהגה שכללה מעבר בין שני מלחמות העולם,  
הראשונה והשנייה - אחריה, עם חורבן יהדות אירופה  
בכלל וחסידות גור בפרט, המשיכה ההנהגה עד עיצומה  
של מלחמת השחרור בשנת תש"ח בעיר הקודש ירושלים,  
אליה הגיע הרבי במסע בריחה מורכב ומפותל גדוש בגילויי  
השגחה עליונה ורצוף באותות ומופתים, ועוד ידובר.

## זיכרונות בן העיירה

הרה"ח רבי דוב בער צייננסקי היה ילד קטן שגדל על  
ברכי אביו בעיירה הפולנית גורא-קלוורייא. זכתה משפחת  
צייננסקי למה שלא זכו רבים אחרים, להתגורר סמוך  
ונראה למעון הקודש ובית מדרשם של אדמו"רי בית גור  
משם הפיקו אורה לגולה כולה. וזה דבר שכמעט לא היה  
בנמצא, כי בעיירה גור לא התגוררו מדי הרבה משפחות  
מהחסידות, היו עוד שומרי תורה ומצוות בעיירה, אולם  
רובם לא השתייכו לחסידות שקבעה את מרכזה בעיירתם.  
ובכלל מרבית תושבי העיירה היו גויים. לפרנסתה החזיקה  
משפחת צייננסקי במאפייה מקומית, ועד היום מחזיקים  
חלק מהצאצאים באומנות אבותיהם. מומחיות זו עמדה  
להם לזכות להיות נוכחים ופעילים במעמד רב ההוד של  
אפיית המצות יחד עם מרן ה'אמרי אמת' ובניו הצדיקים  
זצ"ל בערב הפסח מדי שנה. אבל לא רק אז, בכל ימות  
השנה ובייחוד במועדים והרגלים על מעגל השנה,  
והשמחות המשפחתיות בחצר, היו בני המשפחה עדים  
מקורב ושותפים לכל המתרחש.

בחסד ה' עליהם יצאו את אדמת אירופה כמה שנים לפני



מלך ישראל. מרן האמרי אמת זיע"א



# לפני המלחמה בהגיעו לגיל 70 כתב מרן ה'אמרי אמת' צוואה בה העניק את עטרת ההנהגה להמשך הדורות לאחיו הקדוש רבי משה בצלאל אלטר זצ"ל הי"ד, בנו השני של מרן ה'שפת אמת', שנודע כצדיק נשגב ושרף עליון.

מנתו, אולם מעיני הבדולח של הרבי דבר לא נעלם, על כן לא פתח באכילה עד שקיבל גם הלה את מנתו. "מעניין להוסיף שחריג אחד היה במסגרת זו, כאשר הגישו לפני הרבי את מנת הדגים, אז היה הרבי מקרב מיד את הצלחת אליו ומתבונן ארוכות על הדג, חרדת קודש אחזה בקהל בשעה זו. רק לאחר מכן היה הרבי מרחיק את הצלחת ויושב וממתין" כן המקום לציין את המובא מפי קדמונים שצדיקים הצריכים להתגלגל שוב בעולם הזה מתגלגלים בדג. "בערב חג השבועות המתין קהל רב לנטילת שלום לקראת החג בקודש פנימה אצל הרבי, כדי להסדיר את התור בו עמדו אלפים רבים, הכין בנו של הרבי הרה"ק ר' יצחק זצ"ל מחיצות עץ להתוות את הדרך לממתינים, פעם אחת יצא הרבי ונשען על מעקה הגדרות מאחוריהם הצטופפו האלפים הרבים ששיחרו לפתחו, התבונן ארוכות בקהל הממתין והתבטא קצרות זווי נעמטמען יראת שמים..." (-'איך לוקחים יראת שמים...").

## צאי לך בעקבי הצאן

אחד השינויים המובהקים שחולל מרן ה'אמרי אמת' בדרכה ומשנתה של חסידות גור, הייתה

תרס"ה. נדרשנו לתיאורו הזך ומלא ההוד של רבי דוב ז"ל על צורת ואופי ההתנהלות בעריכת השולחנות של הרבי בחג השבועות מדי שנה.

"הטיש בשבועות היה מבין המעמדים הגדולים ביותר של השנה. בעוד שבימים הנוראים וראש השנה היו הרבנים נותרים בערי מושבותיהם, לחג השבועות הגיעו רבנים ומורי הוראה מכל קצווי פולין. בית המדרש היה מלא עד אפס מקום, כך גם עליית הגג שבמרכז היה ארובה משם יכלו לשמוע את התפילות. וכן החצרות שממזרח וממערב - הכל היה מלא עד אפס מקום.

"בשולחן היום ישב הרבי על ספסל אחד יחד עם שאר המסובים. כשמינינו ומשמאלו אחיו גניסיו בני וחתני אביו מרן ה'שפת אמת'. דרכו של הרבי הייתה שכאשר הוגשה לפניו מנה, היה מרחיקה ממנו והלאה, כמושך ידה הימנה וממתין עד שיקבלו כל שאר המסובים, רק לאחר מכן היה פונה לימינו ולשמאלו ושואל בשפת האידיש 'אלע האבן געהאט?' (-'לכולם היה?'), ורק כאשר שמע שכולם קיבלו היה מקרב את הצלחת וטועם מן המאכל.

"אירע פעם", נזכר ר' דוב בער "והרבי שאל האם כולם קיבלו, והתשובה שקיבל הייתה שאגן כולם קיבלו, אך עם כל זאת הרבי לא פתח באכילה, אלא ישב והמתין, עד שהתברר שיהודי נמוך קומה היושב בקרן זווית, ולא הבחינו בו מחמת קטנו, לא קיבל את

שנמוטו מוסדי ארץ והתרגשה השואה האיומה על כל יהודי היבשת. בארץ ישראל קוממו הם את החיים היהודיים מחדש, והיו למשענת עוז עבור הפליטים הרבים שמלאו את הארץ בתום המלחמה, שעבורם למצוא יהודים חסידים אותנטיים פה בארץ הקודש היה כמים קרים על נפש עייפה.

עם פטירתו לאחרונה של רבי דוב בער ז"ל, הנצר האחרון של המשפחה שעוד זכה לחיות על אדמת העיירה הקדושה, ולחוש בניחוח הוד הקדומים שאפף את מבואותיה, הוציאו בני המשפחה ספר זיכרונות מיוחד המורכב ממעשיות וסיפורים שהעלה במהלך חייו על מה שהתחולל ונעשה בחוצות העיירה. הספר נקרא בשם 'ימי מגורי' ומתוארים בו בדקדקנות אופי החיים, המנטליות והאנקדוטות הרבות שהיו מנת חלקם של היושבים בגור של מעלה. באדיבות המוציאים לאור הבאנו ציטטות ואזכורים מבין בתרי הספר רב האיכות, ותודתנו נתונה להם בזאת.

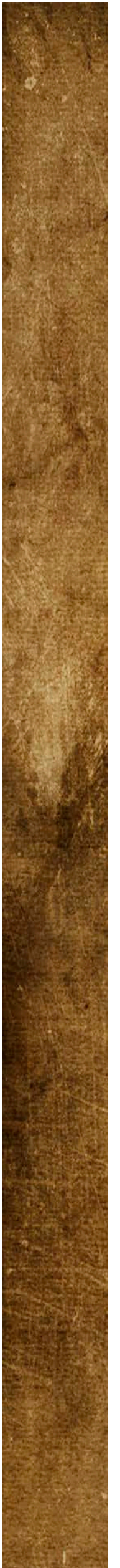
## למרגלות הר סיני

כאמור את הנהגתו הרשמית החל מרן ה'אמרי אמת' לנהוג ברמה בעריכת השולחן-הטהור ('טיש' בעגה הגוראית), ביום מתן תורה, חג השבועות



בעיירה שינווא בפולין





הגישה לצעירי הצאן והמקום שניתן לבחורים ונערים קודם הנישואין בהיכלה של ממשכת הדרך של פשיסחא וקאצק. וזאת למודעי, שעד לימי הנהגתו, בעידן אביו מרן ה'שפת אמת' זיע"א, לא ניתנה האפשרות לבחורים שלא נישאו להיכנס אל הקודש-פנימה. אפיזודות רבות נשמעות על אותם ימים, על הדרכים שניסו צעירי הצאן לחדור את חומת הגבאים שניצבו על הדלת כדי לאכוף את האיסור החמור, אחד המשעשעות שבהם מדברת על תרגיל שנקטו המשמשים-בקודש כשעמד מולם מי שנחשד ככזה שטרם נישא, אז היו מבקשים ממנו לומר בעל-פה את נוסח 'מה יקר' הנאמר בעת עטיפת טלית, כשהעניינים מכוסות ביד הטלית ולא ניתן לקרוא מתוך הסידור. אם הנשאל לא ידע את התשובה אות היא שאינו נשוי ומשכך אינו בקי בנוסח הנאמר על ידי כל אברך מדי בוקר...

שונים היו פני הדברים תחת הנהגתו החדשה של מרן ה'אמרי אמת', נסיבות התקופה הובילו ליצירת שינוי מהותי בגישה כלפי הצעירים, ומשנוכח הרבי לראות בסחף הזדוני אצל הנוער לעבר תנועות אידיאולוגיות הרות אסון, דוגמת ההשכלה והציונות שאכלו בכל פה וכמעט לא הותירו בית אשר אין שם מת, פתח את שערי חצרו לרווחה בפני כל בחור ונער מכל קצווי ארץ, ונהירה המונית של בני נוער החלה אל בית המדרש הגוראי שקלט אותם בזרועות פתוחות. אט אט הפך המקום לקיבוץ של בחורי ישיבות רבים או סתם נערים, גם כאלו שממקורם השתייכו לחצרות אחרות אך לא יכלו להישאר שאננים מול האור שבקע מחדרו הקט של הרבי

**בשולחן היום ישב הרבי על ספסל אחד יחד עם שאר המסובים. כשמימינו ומשמאלו אחיו וגיסי בני וחתני אביו מרן ה'שפת אמת'. דרכו של הרבי הייתה שכאשר הוגשה לפניו מנה, היה מרחיקה ממנו והלאה, כמושך ידה הימנה וממתין עד שיקבלו כל שאר המסובים, רק לאחר מכן היה פונה לימינו ולשמאלו ושואל בשפת האידיש 'אלע האבן געהאט'?) (- 'לכולם היה?'), ורק כאשר שמע שכולם קיבלו היה מקרב את הצלחת וטועם מן המאכל.**

בעיירה השכוחה.

בספר 'ימי מגורי' מבאר את הבדלי ההשקפה, וכותב כי בעוד שבעבר גרסו בעד לחתונה יש להתייגע הרבה בעמל התורה, ורק לאחר הנישואין הוכשר האברך לעסוק בפנימיות ובחסידות. כשאז היו נכנסים האברכים ביחידות לשיחות מעמיקות בחסידות אצל מרן ה'שפת אמת', הרי שמרן ה'אמרי אמת' ראה בעני עמו וחשש לעתידם הרוחני, ופתח את שערי בית מדרשו לרכבות בחורים שהחלו נוהרים.

## ברכבת, בעגלה, ברגל ובספינה

הרקע לשינוי היו ימי מלחמת הראשונה בהם התמוטטו מוסדי תבל והשתנתה לחלוטין מפת הארצות ואחזקת חבלי המדינות, מצב כאוטי זה הביא לנשירה המונית של בני נוער חרדים לשולי החברה ופריקת עול תורה ומצוות. זה לעומת זה, החלה בגור תקופה חדשה של נהירה המונית לחצר הקודש, גם מחצרות אחרות החלו לנהור אלו שחפצו להחזיק את עצמם ביהדות למבצר הקדושה בעיירה גור.

בימיה היפים מנתה המעצמה של חסידות גור מאות שטיבלך-בתי חסידים ברחבי פולין, שהיו גרושים באפלי בחורים שעסקו בתורה ובעבודת השם בצוותא מתוך אחרות בשמחה ובטהרה. על כולם פיקד הרבי שהיה שולח בחורים ואברכים בני עליה להסתובב ברחבי פולין ולהאיר שם את אור התורה והחסידות.

הרב צישינסקי ז"ל מתאר את ההתארגנויות ברחבי פולין לנסיעה לגור באותם ימים, וכפי שהדברים מובאים בספרו "בחורים מסרו את נפשם לזכות להגיע 'נסיעה' לגור. היו אלו יחידים שהתאחדו לקבוצות. גם כאלו שהיו בעירות נדחות שירכו רגליהם לערים סמוכות בהם היו שטיבלך (בתי מדרש) של גור, נכנסו לאחד מהם והמתינו עד שהתגבשה קבוצה שיצאה לגור, וכך נסעו יחד באווירה מרוממת של אחרות הלככות דרך ארוכה. היו שנסעו ברכבת, היו שהלכו רגלית ברכים עד שחלפה עגלה שהואילה בטובה לקרב אותם למקום ממנו יש נסיעה מסודרת יותר, כמו העיר לאדו' ממנה יצאו אוטובוסים לגור, או לבירה הפולנית ווארשא משם יצאה רכבת 'קולייקע' לגור. היו גם שהפליגו בנהר הוויסלה בסטטיק – מה שהווייל יחסית את מחיר הנסיעה. "בעיירה עצמה היו מתאגדים קבוצות יחד להתארח באכסניות שהיו בתיהם של תושבי המקום, שפינו את ביתם ודרו בצפיפות כדי לארח את החסידים, תמורת תשלום כמובן".

על בחורים אלו, אותם פגש בעת שהותו במחנות, ונדהם לראותם בתואר הפנים היהודי הזקן והפיאות, מחזה נדיר ביותר באותם ימים, התבטא בערוב ימיו מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצ"ל, בפגישתו עם מרן ה'אמרי אמת' בירושלים: 'גערער רבי אייער בוחרים האבן מקדש שם שמיים געווען' (- 'הרבי מגור, הבחורים שלכם קדשו שם שמיים').

## להאיר מתוך חשיכה

פרק עצוב בתולדות עמנו הם שנות ראינו רעה במלחמת העולם השנייה. חסידות גור חוסלה ברובה תחת מגפי הכובש הנאצי, והעתיד היה נראה שחור משחור. בורא עולם לא נטש את עמו ישראל ובחסד ורחמים 'נשלפו' בזה אחר זה רועי עדת ישורון, ראשי אלפי ישראל, מנהיגי הדור שמיליוני נפשות חשו תלויים בכל הגה היוצא מפייהם, בפרט בעת צרה ומצוקה שכוז. מקום של כבוד בקורות ימי

מרן ה'אמרי אמת' תופס מסע ההצלה הפלאי מתוך גיא ההריגה, נשגבה הדעת מהבין איך אחרי הכיבוש הגרמני, כשהוא שוהה בבירת פולין ווארשא, וכל יחידות העילית הנאציות מנהלות מדרף סביב השעון אחריו, מצליח הרבי מגור להימלט החוצה ולבוא עד לארץ ישראל, ועוד בליווי ואבטחה צמודה של שוטרים גרמניים, שאילו ידעו על מי הם שומרים הרי שהיו חורצים דינו במקום ללא משפט, ולמרות הכול יצא הרבי, עם בניו שעלו לימים על כס ההנהגה הרוממה, מרנן האדמו"רים לבית גור שהמשיכו את דרכו בקודש בעשרות השנים שלאחר מכן בירושלים, הלא הם מרן ה'בית ישראל', מרן ה'לב שמחה' ומרן ה'פני מנחם' זכותם תגן עלינו, ונכדו ממשיך דרכו עד עצם היום הזה כ"ק מרן אדמו"ר מגור שליט"א, שהיה אז בן פחות משנה.

ולעובדות בהרחבה: עם כיבוש פולין יצא הרבי עם בני משפחתו הקרובה לוורשה הבירה במטרה להסתתר בה מהגרמנים שהיו מעוניינים בלכידתו. בהנחה שבעיר הגדולה יקל עליו להתחבא מפניהם. הנאצים סימנו להם כמטרה עליונה ללכוד את ה'ונדאר-רבינר' ('הרבי המופלא') מגור, בנו הבכור של הרבי, הרה"ק ר' מאיר אלתר הי"ד, נחשד אצל הגרמנים כי הוא הרבי, ונשלח לו זימון לחקירה במשרדיהם. ר' מאיר הסתתר מחמת המצוקה וכתגובה אטם הגסטאפו את ביתו, ההתנכלות תמה בהתערבותו של אדם צ'רניאקוב וחברים נוספים ביודען-ראט ששכנעו את הגרמנים שאין זה הרבי אותו הם מחפשים. ביומנו של צ'רניאקוב נמצא כתוב בתאריך 'י' בשבט ת"ש: 'הזמנה אל האס-אס יחד עם הרב אלתר, שלא מצאוהו בביתו. את דירתו של אלתר סגרו וחתמו. המשפחה נעלמה'. כעבור ארבעה ימים כתב: 'נאמר לי שעליו להופיע בין-שבוע ושלא יעשה לו כל רע. כמו כן ליוויתי את הרב אלתר אל האס-אס. יצא בשלום'.

אירועים אלו ועוד, הגבירו את חששם של החסידים כי לנאצים יש עניין מיוחד בתפיסתו של הרבי. הוא נרשם בשם בדוי ועבר בתדירות גבוהה מדירה לדירה. במקביל הועברה ידיעה על מצבו לארצות הברית באמצעות מכתב שהעביר ד"ר חיים שושקס שיצא מפולין לארצות הברית. במכתב נאמר כי 'נחוץ להציל בהקדם את אדמו"ר שליט"א. זהו פיקוח נפש ממש'. מכתב זה גרם לחסידי גור בארצות הברית בראשות הגאון רבי מנחם מנדל כשר לפעול בכל הכוח להצלתו. הם גייסו רבנים, בתוכם הרבנים הראשיים לישראל, סנאטורים ודיפלומטים שונים כדי לפעול להצלת הרבי. הפעולות נשאו פרי ובסייעתא דשמיא הצליחו להעביר עשר ויזות איטלקיות עבור הרבי הרבנית בניו מרנן ה'בית ישראל' ו'הפני מנחם', שהיה אז ילד רך בשנים וחתניו נשיאה המיתולוגי של אגודת ישראל החסיד שבכהונה הרב



סביב השעון. מביט בשעונו



# מהרו לחווית טיפוס בלתי נשכחת!

מנהל יסיבה? מארגן קאלמפ?  
מנהלת סמינר? מרכזת קייטנות



קירות טיפוס  
למתחילים ומתקדמים

מדריכים וציוד אבטחה במקום

◀ מתאים מגיל 5 ומעלה  
◀ אין צורך בידע מוקדם

אפשרות לטיפוס לילה  
בתאום מראש

לקבוצות תינתן הנחה מיוחדת!

מהרו להרשם - מספר המקומות מוגבל!!

קיר iclimb ירושלים | אצטדיון טדי 02-6482264  
להזמנות: נדב - 050-6907276





עם בנו ר' מאיר הי"ד בעיירת הנופש מרינבאד

## עם פטירתו לאחרונה של רבי דוב בער ז"ל, הנצר האחרון של המשפחה שעוד זכה לחיות על אדמת העיירה הקדושה, ולחוש בניחוח הוד הקדומים שאפף את מבואותיה, הוציאו בני המשפחה ספר זיכרונות מיוחד המורכב ממעשיות וסיפורים שהעלה במהלך חייו על מה שהתחולל ונעשה בחוצות העיירה.

הרבים שהותיר אחריו בפולין ניצל ועלה לארץ רק אחד יחיד, הרב אהרן נח יוסקוביץ, בנו של בתו שנישאה לרבי שלמה יוסקוביץ, בבואו לארץ הפטיר עליו סבו מרן ה'אמרי אמת' את הפסוק 'וישאר אך נח'.

בשנת תש"ג כונסו יהודים רבים בראשות גדולי ישראל בבית הכנסת חורבת רבי יהודה החסיד בעיר העתיקה בירושלים, הכינוס עמד תחת הכותרת 'כינוס אזעקה של רבני ישראל להצלתה של יהדות אירופה'. הידיעות שהחלו על נהרות הדם באירופה הדווייה הביאה לכינוס החירום בשיתוף הרבנות הראשית לישראל, במעמד שכונה עצרת זעקה צום ותפילה למען אחינו בני ישראל שבגולה נשא דברים מרן ה'אמרי אמת' הישיש. בין יתר הדברים אמר 'צריך לעורר רחמי שמיים... צריך להתחזק בעצמנו... צריך לקנות להשם יתברך על הישועה השלימה'.

לפני המלחמה בהגיעו לגיל 70 כתב מרן ה'אמרי אמת' צוואה בה העניק את עטרת ההנהגה להמשך הדורות לאחיו הקדוש רבי משה בצלאל אלטר זצ"ל הי"ד, בנו השני של מרן ה'שפת אמת', שנודע כצדיק נשגב ושרף עליון. לאחר המלחמה משנודע על עלייתו במעלות קדושים וטהורים ככשוני המוות הגרמניים, התיישב הרבי לכתוב צוואה מחודשת בה העביר את שריטת ההנהגה לבנו השלישי, הגדול מבין אלו שנותרו חיייהם לפליטה, מרן ה'בית ישראל', וכך כתב בקדשו 'כל זה נכתב קודם השערוריות, אולם כאשר פנים חדשות באו לכאן, אני מוסר ההנהגה לבני מ' ישראל שיחיה'.

בחג השבועות תש"ח עלתה נשמתו בסערה השמימיה לקול בכיים של עם שרידי חרב שהוא היה תקוותם ומשאת נפשם כל הימים, בשל מאורעות מלחמת השחרור לא התאפשרה קבורתו בהר הזיתים ונטמן בחצר ישיבת שפת-אמת, באוהל שהוקם על ציונו, ולימים גם על ציון בנו מרן ה'פני מנחם' שביקש להיטמן על יד אביו.

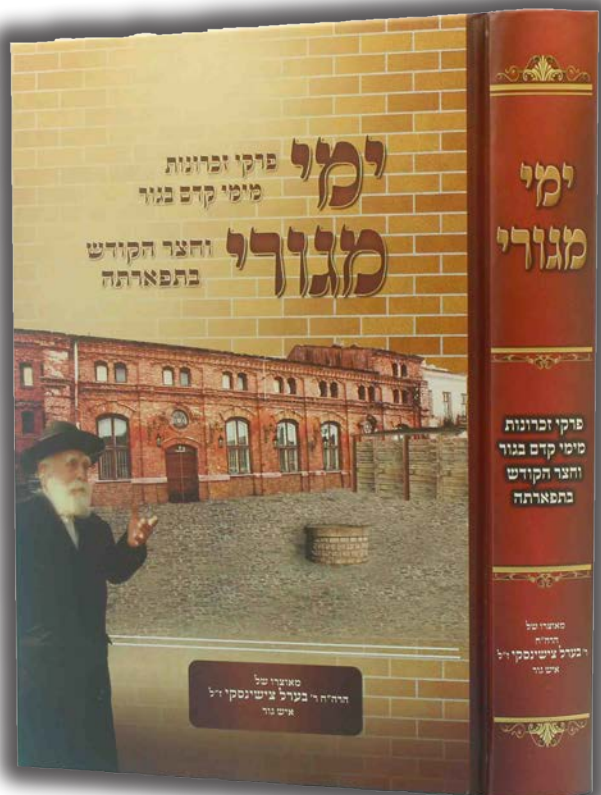
בנו הרביעי מרן ה'לב שמחה' היה כבר תושב ארץ ישראל ששהה בפולין בפרוץ המלחמה, ולכן לא נזקק לוויזה. מאחור נותר בוורשה הבן הבכור הרה"ק רבי מאיר שמיאן לעזוב את אירופה ונספה בשואה.

מחשש לטרפוד המהלך, ולא חסרו מי שיתקעו את הבריחה המפרכת, נשמר הדבר בחשאיות וסודיות רבה. אך למרות הניסיונות לשמור על הדבר בחשאי, דבר נסיעתו של הרבי התפרסם, ומאות חסידים המתינו ליד הבית בו התחבא ועל יד תחנת הרכבת בוורשא ממנה יצא בראש חודש ניסן ת"ש, דרך קראקוב, ווינה וטריסט שבאטליה, עד שבחול המועד פסח עלה על ספינה שהפליגה בדרכה לארץ הקודש. בכ"ה ניסן הגיע לחיפה, שם קיבלו אותו קהל רב בראשות הרב הראשי לישראל הגאון רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג וחסידיו גור שכבר התגוררו בארץ. ניגון מיוחד הולחן על ידי החסידים לכבוד נס הצלתו של הרבי, הניגון מושר עד היום בסעודות והתאספויות חסידים.

### אחינו כל בית ישראל

מחיפה האדומה המשיך מרן ה'אמרי אמת' לירושלים הבירה, שם קבע את מקום מושבו ובית מדרשו בדירה שבבניין ישיבת 'שפת אמת' אותה הקים על שם אביו. בתקופה זו נחלש הרבי מאוד ולא היה בכוחו כמעט לצאת ולבוא בין האנשים. הידיעות הקשות מן המתחולל בארצות אירופה שבר את ליבו, לב המלך שהוא לב כל העם, ולא יכל לשאת ברעה שמצאה את עמו. מכל הצאצאים

יצחק מאיר לוין, הרב שלמה יוסקוביץ והרב יצחק אהרן היינה ונשותיהם.



חיי העיירה. שער הספר 'ימי מגורי'



# בנו של קדושים

מלבד שלושת בניו שניהנו באדמו"רות היו למרן ה'אמרי אמת' מגור עוד שני בנים, מבוגרים מהאחרונים ● פרופיל קצר לדמותם של הרה"ק רבי מאיר אלתר זצ"ל הי"ד והרה"ק רבי יצחק אלתר זצ"ל.

שהדליקה הרבנית היו מחלקים שתי נרות לכל חדר מחדרי הבית, לחדר הרבי ולבית המדרש, והגבאי ר' שמחה הכהן וורשוויאק היה מוריד שתי נרות לחדרו של הרבי. דקות ספורות לפני תפילת מנחה הייתה הרבנית שולחת את בנה מרן ה'פני מנחם' לחדרו של אביו, משם היה יוצא עם אביו הרבי לתפילת מנחה.

## 'את בנך, את יחידך, אשר אהבת'

באותה שבת בה נפטר ר' יצחק ישב כבר הרבי בחדרו ועסק באמירת 'שיר השירים', ועדיין לא נודע לו מפטירת בנו חביבו. ר' שמחה וורשוויאק שהיה כהן, הוצרך לצאת מן הבניין עקב טומאת כהנים, ומשמש אחר הוריד את שתי הנרות לחדרו של הרבי. כשראה הרבי שנכנס משמש אחר במקום ר' שמחה הכהן, מיד הבין את אשר ארע. וכאשר נכנס בנו הילד לחדרו אמר לו: 'היה לך אח טוב, איטשע, ואיננו'.

עמד הרבי אצל החלון וזלגו עיניו דמעות, אולם מיד לאחר מכן יצא לתפילת המנחה ולקבלת שבת באנפאין נהירין ולא ראו עליו מאומה כל השבת. באותם שנים כבר פסק הרבי לערוך שלושה שולחנות בשלושת הסעודות בשבת, והיה טיש רק בצפרא דשבתא. גם באותה שבת, בבוקרו של יום יצא הרבי כמנהגו בכל שבת לעריכת הטיש. לעת אמירת התורה פתח הרבי ואמר בקול גדול כאשר הוא מטעים כל מילה ומילה: 'קח נא, את בנך, את יחידך, אשר אהבת, את יצחק - -'. בהמשך המאמר האריך הרבי את עבודתו של אברהם אבינו שנצטווה לעקוד את יצחק 'אשר אהבת' עם האהבה עצמה.

עין לא נותרה יבשה במעמד המרטיט הלזה. הרבי מקבל את דין שמים באהבה מול אלפי החסידים על פטירת בנו אהובו מחמל עינו.



מורם מעם. בנו ר' מאיר זצ"ל הי"ד

יכל להבחין שהקפוטה שלו ספוגה לחלוטין מזיעה שניגרה ממנו מרוב חרדת הקודש ויראת הרוממות שאפפהו בתפילתו עם קונו.

רבי מאיר לא הצטרף לרכבת ההצלה של אביו מרן ה'אמרי אמת', אלא בחר להישאר עם אחיו הנאנקים בווראשא הביירה. כעבור תקופה נשלח עם יתר היהודים למחנות ההשמדה, ועל פי הידוע נרצח על קידוש השם במחנה המוות טרבלינקה יחד עם בני משפחתו. ארץ אל תכסי דמם!

## מהלך בצדי דרכים

בנו השני של מרן ה'אמרי אמת' היה הרה"ק רבי יצחק זצ"ל, שידוע היה בכינויי 'איצ'ה רבינ'ס'. רבי יצחק נולד בשנת תרמ"ז, גם כן בעיירה ביאלא על יד חותנו רבי נח שחור. בבואו לפרקו נישא לבתו של הרב ברוך קמינר, שהיה גיסו של סבו מרן ה'שפת אמת'.

בחיינו עמד לימינו של אביו מרן ה'אמרי אמת' בכל הפעולות הנדרשות, ונחשב לאחראי על הסדרים בהיכל בית המדרש הגדול בעיירה גור, ועל קובעי עתותיהם בקביעות במקום. מכריו העידו שהיה איש פלא, ואכן עד היום אין מי שהצליחו לתהות על קנקנו לגמרי, פנים רבים באישיותו נותרו לוטים בערפל בבחינת 'ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו'. כל עבודתו את ה' הייתה בהסתרה וצנעא, אביו הרבי היה מעריכו עד לאחת, ודיבר עליו גדולות ונצורות.

אחד הפעולות בהם היה מתמיד רבי יצחק לפעול בדבקות, היה גמילות חסדים וסיוע לזולת. עדויות רבות הצטברו במהלך השנים על סדרי יומו, מהם ניכר שעברו עליו ימים רבים ללא אכילה ושינה מרוב עסקו בחשק התורה בעמל ויגיעה.

פטירתו הטראגית של בן הרבי הכתה באבל כבד את ציבור חסידי גור בפולין וברחבי העולם. בספר 'ימי מגורי' מובא תיאור מבהיל של רגעי הפטירה בהיכלו של הרבי בגור, הדרך בה קיבל מרן ה'אמרי אמת' את הבשורה והדברים שהשמיע באוזני אלפי החסידים בעת עריכת השולחן, ואנו מביאים אותם פה כפי שסיפר ר' דוב בער צייטנסקי ז"ל.

היה זה ערב שבת קודש פרשת וירא, בו מובא גם מעשה עקדת יצחק בסוף הפרשה, י"ז חשוון תרצ"ה. רבי יצחק חש במעיו מאמצע השבוע ושהה בבית סבתו הרבנית רייזל, אלמנת מרן ה'שפת אמת'. סמוך ממש לשבת נפרדה נשמו הטהורה מגופו והשיבה ליוצרה לצור מחצבתה.

בערש"ק סמוך למנחה היה מרן ה'אמרי אמת' עולה מחדר קבלת השלום למעונו שבקומה השנייה, שם היה טועם מעט מהתבשיל לשבת, ותוך כדי בוחן את בנו, לימים מרן ה'פני מנחם' על הנלמד במשך השבוע. לאחר מכן היה הרבי אומר בניחותא כלשון חכמינו ז"ל 'עשרתם ערכתם הדליקו את הנר', הרבנית הייתה מדליקה הרבה נרות והרבי היה מברך בשבתא-טבא ויורד לחדרו לאמירת 'שיר השירים'. מתוך הנרות הרבים

חמישה בנים היו למרן ה'אמרי אמת' זצ"ל, הבכור רבי מאיר זצ"ל הי"ד, השני רבי יצחק זצ"ל, השלישי מרן ה'בית ישראל' שהנהיג מפטירתו בחג השבועות של שנת תש"ח ועד לב' באדר תשל"ז, הרביעי מרן ה'לב שמחה' שהנהיג מפטירת אחיו מרן ה'בית ישראל' ועד לז' בתמוז תשנ"ב, כולם בני אם אחת. אולם בשנת תרפ"ב נפטרה הרבנית מרת חיה יהודית, בתו של רבי נח שחור מביאלא, והרבי נישא בשנית לאחייניתו מרת פייגא מינטשא, בתו של הרב יעקב מאיר בידרמן חתנו של מרן ה'שפת אמת', ממנה נולד לרבי בן זקוניו בגיל 60, הלא הוא בנו החמישי מרן ה'פני מנחם' שהנהיג מפטירת אחיו מרן ה'לב שמחה' ועד לט"ו באדר תשנ"ו. מאחר ושני הבנים הגדולים מוכרים פחות בציבור הבאנו נקודות ציון בחייהם של הקדושים אשר בארץ המה.

## מאיר נתיבים

בנו הבכור של מרן ה'אמרי אמת' הוא הרה"ק רבי מאיר אלתר זצ"ל הי"ד. בנו הבכור נולד בשנת תרמ"ב, בהיותו אברך צעיר הסמוך על שולחן חותנו מביאלא. ברבות השנים גדל רבי מאיר והיה לאיש, היה אחד הדמויות הבולטות בחצר הקודש בגור. כולם הביטו עליו כעל יהודי מורם מעם, לא היה מעורה ככל בענייני הציבור אלא ישב ספון וסגור בביתו על התורה ועל העבודה. היה תלמיד חכם מופלג וידען גדול, ומסופר שטובי התלמידים חכמים של גור באותם ימים, היו עולים למעונו כששהו בנסיעות בצל הקודש בגור כדי לשוחח בלימוד. בתפילות בהיכל הגוראי היה ניצב על יד ארון הקודש, כשכלפי חוץ לא ניכרת כל תזוזה באבריו, וכל שינוי בצורתו. אולם מי שקרב אליו



נחבא אל הכלים. בנו ר' יצחק זצ"ל





# בסתור אהלו



אחרי שנים של פעילות מתחת לרדאר, זכה יוסי גיטלר להיכנס למעונו של האדמו"ר מ'סתרי חיים', לשמוע על מכלול נושאים ולהחכים ב'תורת האור' שמשנה למיליונים בכל העולם את המבט על החיים ● על הנוער הנושר: "אסור להרחיק, בצורה נכונה הילדים האחרים יכולים לקבל תועלת ממנו", על האפליה במוסדות: "אחד הגורמים לנשירה", על העמלים לפרנסתם: "החינוך שמי שיוצא לעבוד הוא סוג ב' הרה אסון", על ההתמכרות הטכנולוגית: "הניסיון של הדור, מאבדים את כל המשמעות בחיים", על דרכי ההתמודדות עם האינטרנט: "האדם צריך להעצים את האנוש שבו כדי לרתום את הטכנולוגיה לשירות הטוב" ● וגם: פרופיל מקיף על חיי האדמו"ר מילדות, הקמת המוסדות והקשר עם עולם הקבלה וה'מורי' רבי חיים כולאני זצ"ל

|| יוסי גיטלר ||







אנחנו מתקבלים לחג השבועות, הפצנו לשמוע מפי הרבי את משמעות החג הזה, מה יום מתן תורה עושה לכל אחד מעמנו. מה אפשר להגיד לאנשים לקראת החג הזה? שפתו של הרבי קולחת, הוא אינו משתהה לרגע והדברים יוצאים מפיו משל הכינס זמן רב קודם בואנו. "יש כמה אופנים להביט על חג השבועות. בתורה שקיבלנו מרבתינו אנחנו מנסים לראות איך החג משפיע עלינו כאנשים. יש המון סיפורים סביב החג הזה, הרבה מדרשי חז"ל שמתארים את מה שהתרחש באותם רגעי הוד כשעם ישראל קיבל את התורה, אנחנו מחפשים את ה'נרטיב', ההשתלשלות העצבית - איך היא נוגעת בי. "למה יש מושג כזה של חגים וזמנים שמגיעים בהודמנויות שונות? כידוע יש מושג שנקרא 'חכמי עיתים' שהוא הזמן, אנחנו יודעים שהגלגלים שמסובבים את העולם יש להם השפעה עלינו ועל הקורה אתנו, וזו עובדה שלזמן יש השפעה. כך למשל, העובדה שהשמש נמצאת כרגע בנקודה מסוימת גורמת לכך שהשפעת קרני השמש עלינו תהיה באופן מסוים, וכל זה כתוצאה מהזמן. וכאן נשאלת השאלה מדוע שבועות שונה משאר הרגלים שאינו שבעה ימים אלא רק יום אחד?"

## תורה מתוך מנוחה

כאן נכנס הרבי לעמקי 'תורת האור' את שמה הוא נושא בגאון. "אנחנו מלמדים את סדר השתלשלות האורות עד שהם מגיעים לגופנו הפיזי. ולכן אם אנשים היו מגיעים לחג עם הכנה רוחנית ראויה, אז גם הגוף הגשמי שלהם היה מתחבר ומתעלה, אבל כשהכנות לחג נתפסות לחלק השולי והטפל, כמו עוגות הגבינה, או אפילו ברובד ההלכתי שלהם כמו כמה זמן לחכות בין מאכלי החלב לאכילת בשר, הרי שהאדם מפספס את הנקודה, הוא לא מתחבר לחלק האמתי של החג. מתעסקים בטפל במקום בעיקר."

"אחד הדברים שרשבי" לימד את תלמידיו לפני שהסתלק מן העולם היה איך אנחנו מקבלים אורות". והרבי מסביר כל דבר שאנחנו עושים זה כתוצאה מאור כלשהו, ובחג שבועות אמור להתנווץ בקרבנו אור מסוים, ורבי שמעון בר יוחאי אומר בזוהר הקדוש 'מוח שתיק שכיח', בעברית: שהמוח שלנו יהיה במנוחה. בשקט."

"וזאת למה? כל מי שעוסק בחכמת המוח יודע לומר שהתדר שעוסק בקבלת מידע שאינו מחשבתי, אלא כזה שאנחנו מקבלים ממקור אחר מבלבל את המוח ומונע ממנו להתחדש בהשגות אישיות. לעומת זאת כשאדם נכנס לשקט, כמו בזמן שהוא מעיין בסוגיה עמוקה, הרי שכל החושים הם במנוחה מלאה ובריכוז עמוק, ואז הוא יכול להגיע להשיג דברים חדשים ונפלאים שלא היה לו סיכוי להגיע אליהם בזמן שהמוח היה עסוק בפעילות הרגילה. "מה שאנחנו מדריכים ומחנכים זה את הדרך להגיע למצב שהחושים יהיו מוכנים לקלוט את הידע, וזה רק על ידי שמחה ומנוחת הנפש. וזה מה שקורה בשבועות, כתוב בגמרא בחגיגה שחובה לבוא לעלות להר הבית להקריב קרבן חגיגה שנקרא 'שלמי שמחה', ורק כך מקיימים את מצוות עלייה לרגל הכתובה בפסוק 'שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון', ולמה רק כך? כי באמצעות השמחה מגיעים ליישוב הדעת והיכולת לקלוט אל תוכנו את הכוח של היום הזה."

"לדוגמא", מעיד הרבי על עצמו, "אצלנו בקהילה נהוג ללמוד כל ליל שבועות, ולקראת שעות הבוקר אני מבקש מהתלמידים להקשות את הקושי הכי חמור שיש להם, כדי להזרים אדרנלין למוח שיהיה עסוק בפתרון הקושי, ובכך יהיה נתון בריכוז חזק ובמקביל בשקט מכל מפריע אחר, וככה כשמקבלים את התורה בבוקר, מבינים מה מקבלים. אבל אם אדם ניגש לכל זה והוא טרוד במחשבות שאינן ממין העניין, כמו הנושאים הגשמיים הכלולים בחג הזה, אז איך נראית קבלת התורה שלו? עם מה הוא מסתובב כל היום הזה? במה המוח שלו עסוק? "אז התשובה לשאלה שהצבת בראש הדברים, שההכנה לחג השבועות היא, שהאדם יעבוד על עצמו לבוא לחג מתוך מנוחה שלמה המביאה לשמחה, וכך יוכל לקנות את האורות וההשפעות המושפעים משמיים ביום הזה."

## יקדישו את שמך

שיטת ההדרכה של הקהילה מבוססת אפוא על המנוחה והשקט הנפשי שהיא מעניקה לחבריה. מה המקור ויסוד הפעולה של הקהילה, אני מבקש מהרבי להרחיב.

ומה שכדי להבין על מה אנחנו מדברים כשאנו עוסקים בכתיבה על קהילת המופת הנסתרת 'סתרי חיים' בראשות האדמו"ר שליט"א, אין מתאים יותר מדבריו של אליהו הנביא כפי שמובאים בספר תנא דבי אליהו רבה פרק ט: 'מעיד אני עלי שמים וארץ, בין איש בין אישה, בין גוי בין ישראל, בין עבד בין שפחה, הכול לפי מעשיו של אדם ווח הקודש שורה עליו'.

כי אם יש מקום שתובנותיו ורעיונותיו מוגשים ומונחים בפני כל כך הרבה סוגים ומינים של אוכלוסיות מכל רחבי העולם, הרי שזה ערוץ היוטיוב 'סתרי חיים' של שיעורי האדמו"ר רבי יוסף חי שניידר ב'תורת האור', המלאים זיו ומפיקים נוגה ונאה זיווה בכל העולם. פשוטו כמשמעו. בני כל הדתות אנשים ונשים בכל הרמות והמצבים נחשפים לתורות היוצאות מפיו של הרבי, והדבר משנה את כל השקפת עולמם. פעמים ומהפך הוא שנים של חשיבה בצורה מסוימת ומעמיד האמת על תילה.

הדרך למעון קדשו של האדמו"ר חולפת בנתיבים לא ידועים, מה שמגביר את תחושת הנסתרות והסוד האופפת את כל הקשור לקהילה הנדירה שנחשפת כאן לראשונה. כביש עם נתיב בודד בו נוסעים רכבים לשני הכיוונים הוא אחד הדברים שאתה לא יכול להתעלם מהם בדרכך לרבי, הכביש היחיד מסוגו בארץ (375 למתעניינים) גם שופע צמחייה עבותה.

על אם הדרך שוכן המושב 'רמת רזיאל', בתוכו שוכן קומפלקס המגורים של בני משפחת האדמו"ר, בחצר אני מבחין בנגרר הנושא את השלט 'ישיבת היער', בהמשך יתברר לי שבתוכו מאופסן הציווד הנצרך לשהייה ממושכת במעבה היער, אליו נכנסים כל כמה שבועות האדמו"ר ובחורי הישיבה אותם הוא מעלה על דרך המלך לישבת אחים גם יחד, להתחזקות והתעלות עד כלות הנפש, ועד שמגיעים לרגע של 'נקודת האפס' כפי שמגדיר זאת הרבי בשיחתו שמתחילה מיד עם הכניסה לבית המרווח.





אם אדם מסוגל להיכנס לחג ברוגע ובשקט, אין שום דבר שמלחיץ אותו, לא מה שמסתכלים עליו ושופטים אותו, הרי יש אנשים שהולכים בכל מיני מקומות וחשים מחנק, לא בנוח, כי הם בטוחים ששופטים אותם, אז אין אפשר להיכנס ככה לחג? איזה כלים יש לו ביד? המוח שלו ממש לא בשקט, להיפך הוא בשיא הערנות, עסוק כל הזמן במה חושבים עליו, ואין לדבר סוף.

נמצא בישראל והשני באוסטרליה, כאן עלה היום ושם עדיין לילה. כך שהכול תלוי במיקום.

“אז אם אדם מסוגל להיכנס לחג ברוגע ובשקט, אין שום דבר שמלחיץ אותו, לא מה שמסתכלים עליו ושופטים אותו, הרי יש אנשים שהולכים בכל מיני מקומות וחשים מחנק, לא בנוח, כי הם בטוחים ששופטים אותם, אז אין אפשר להיכנס ככה לחג? איזה כלים יש לו ביד? המוח שלו ממש לא בשקט, להיפך הוא בשיא הערנות, עסוק כל הזמן במה חושבים עליו, ואין לדבר סוף. האדם צריך להיות במוח רגוע ושקט.”

“החתם סופר אמר ‘חי בתוכם ופרוש מהם’, זה מה שאני תמיד משנן לתלמידים בנוגע להכנה לתפילה, יש שליח ציבור, יש מניין, יש קדיש, כשאתה בתוך הציבור תתעטף עם הטלית ותתנתק מהסובבים, למה רוב האנשים בבית הכנסת רצים אחרי החזן? הם ממהרים לאיזה מקום? אז אין אפשר כך להתפלל ברצינות? המוח צריך להיות רגוע.”

“הבעל שם טוב הקדוש מביא ב'עמוד התפילה' בפרשת נח, הסבר מאוד יפה איך האותיות מתחברות למילים והמילים למשפטים, ומביא שם את היסודות לתפילה איך לגרום שהתפילות ייענו. כמה אנשים מתפללים והתפילות



בדרך ההתפתחות עד שמגיעים למטרה שהיא המנוחה. הדרך להשיג את השקט הנפשי באיפוס מוחלט עוברת בהתמודדות ועבודה תמידית.”

והרבי מבאר לעומק יותר את דרכי העבודה: “האר” הקדוש מביא בסוף הספר ‘עץ חיים’ את מבנה הנפשות בדומם צומח חי ומדבר, בנפש החי שזה רוב בני האדם יש מאבק תמידי בין המידות לתאוות. בין המידות של האדם למעשים שלו. כל זמן שאדם נמצא במאבק הוא לא יכול להשיג כלום, אבל אחרי שמסיים את המאבק בנפש החי הוא עובר לדרגת נפש המדברת. ואז הוא כבר נמצא במקום המיועד, ומכאן ואילך יש עוד מעלות גדולות ורמות לטפס, אבל זה כבר מתוך מנוחה ושלווה. וזה גם הכוונה בדברי חז”ל ‘עולמך תראה בחיך’, לאלו שמשיגים את הדרגות הנשגבות הללו.”

הרבי מסכם במשפט “כל אדם מתפתח, וחלק מההתפתחות היא המאבק בין המידות לתאוות. וזה בסדר גמור. לכל בחור ונער יש את המאבק. ויש כוחות שמסייעים. אחרי החתונה מקבלים תוספת של נשמה על הנפש, וזה מסייע יותר לנצח במאבק.”

## אור או חושך?

הרבי חוזר לשיח על ההכנה הראויה לחג השבועות, ומניח את הדגש על אחד מיסודות ‘תורת האור’: “אין אדם ששונה ממני, יש אדם שמשלים אותי. וכשאני נכנס לחג השבועות השאלה היא איזה אורות אני מקבל. והכול תלוי במיקום של האדם. הרי שני אנשים יכולים לעמוד כאחד, ועל האחד יש אור וזרח והשני עומד בעלטה, למה? מאוד פשוט האחד

הרבי פותח סידור שמונה בסמוך, מדפדף באצבעותיו לתפילת מנחה של שבת, ומצביע על התיבות בכרכה האמצעית בשמונה-עשרה: ‘מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת אמת ואמונה, מנוחת שלום ושלווה והשקט ובטח, מנוחה שלימה שאתה רוצה בה’, “אני הרבה מדבר על סוגי המנוחות הללו, גם בהרצאות ושיעורים בשפות זרות”, מסביר הרבי, ואז מגיע לסיפא של הדברים, לשורת המחץ המבססת את ‘תורת האור’ כולה: ‘ועל מנוחתם יקדישו את שמך’ מתלהב הרבי, ואומר ‘אדם שאינו במנוחה זה לא שהוא לא רוצה לעבוד את ה’, הוא פשוט לא יכול! וזו הכוונה במילים ‘ועל מנוחתם’ - רק כאשר הם במנוחה, הרי אז ‘יקדישו את שמך’ - יעבדו את השם בכל לבבם ובכל נפשם.”

“קח דוגמא”, משתמש הרבי באנקדוטה מתוך פעילות הקירוב הענפה להמחשת התזה: “בישיבת היער’ יושבים עשרות בחורים המכונים ברחוב החרדי בשלל כינויים שונים, כמו ‘נושרים’ ‘מתחזקים’ וכן על זה הדרך. ובשעת מסירת שיעור תורה כולם שותקים ומאזינים בדממה, תאמר לי אתה, מה יש להם לאותם חברי’ עם שיעור תורה? אלא שכשאתה מצליח להביא את האדם לאיפוס, להכניס אותו לתדר של מנוחה, אז כל התדרים האחרים של המוח שזה מעשה מחשבה ודיבור נרגעים.”

הרבי מתווה את המוטו המרכזי של ‘תורת האור’: “אם אתה יודע לאפס בן אדם כל החיים שלו משתנים. לא צריך להתאמץ בשביל זה, היום מלמדים אותנו תתאמץ תשיג, זה לא נכון, צריך להגיע מתוך מנוחה. האר”י הקדוש כתב ‘באתר דטריחיותא דינא אישכתח’, היכן שיש טורח רב מדי זה מקומם של כל הקליפות והדינים.”

ואיך כל זה עולה בקנה אחד עם מה שחונכנו מינקות על החובה לעמול ולהתייגע בעמל התורה וקיום המצוות, וכמו ששנינו ‘לפום צערא אגרא’? הרבי משיב ברורות: “היגיעה והעמל אכן נמצאים. אבל







## אין משמעות - אין המשכיות

הרבי עובר לשוחח על נושא שנראה כמציק לו ביותר: "יש בלכול עצום בעולם המערבי בנוגע למשמעות החיים. זה מוביל לכך שאחוזי הנישואין בעולם פוחתים והולכים, יש מדינות כמו גרמניה יפן וצרפת שהילודה המועטת כבר לא תוכל להחזיר את המצב לקדמותו, והמהגרים שכן מתרבים בקצב מואץ וכבשו את הארצות האלו. גם בישראל לצערנו חודרת התופעה הזו. אנשים שוכחים שהעיקר זה הדורות הבאים, הרי כתוב 'זהגדת לבנך ביום ההוא'."

כל הדורות ידאגו לדורות הבאים? מתי יגיע הדור המיוחל שכולם דאגו עבורו?

הרבי מחלק ומבאר את ההבדלים: "יש גאולה פרטית ויש גאולה כללית. אין ספק שכל אחד צריך להשקיע בעצמו ולהגיע לגאולה הפרטית האישית שלו. ובמקביל יש את הגאולה הכללית שהיא ברצף הדורות, ותגיע ביום מן הימים כאשר יעלה רצון מאת הבורא יתברך שמו, לגאול אותנו ואת כל העולם. ועל אותה גאולה נאמר בשיר השירים 'אל תעוררו את האהבה עד שתחפץ', זה לא מוטל עלינו להביא את התיקון, אנחנו צריכים לעשות את שלנו וה' ישלים את שלו, והעבודה שלנו היא לייצר רצף והמשכיות."

כעת מסביר הרבי את מה שהוא רואה כצורת החיים הקולקלת של רבים בדורנו. "אנשים לא חיים היום. הם כל הזמן במרדף אחרי איזה משהו וירטואלי שלא באמת קיים. כל הטלפונים, השיחות והסוכב. יש אנשים נורא חשובים, הם רשומים ב-100 קבוצות, מקבלים מידע כל היום מכל העולם, אבל שיתיישב רגע עם עצמו בערב ויעשה מאזן מה הוא עשה כל היום הזה, ויגלה שרוב היום הוא הדרף מידע."

"יש אנשים שלא שייך לשבת ולשוחח איתם כמה דקות ברצף אחד, כל רגע הם עונים לטלפון ומגיבים למישהו אחר. כל זה למה? כי הם לא רגועים, הם בלחץ תמידי ואולי הם מפספסים משהו. משהו שלא קיים בכלל."

אז בעצם הקדמה הטכנולוגית הרסה את הדור, יש בה רק רוע וזק ויש לשלול אותה לחלוטין?  
"לא" משיב הרבי, ופוחח צוהר לעולם מרתק. "בבית הספר שלנו יש שני מסלולי לימוד, שני רמות, במסלול השני, הרמה הגבוהה יותר, אנחנו מסבירים מה זה אדם ברמה האלקטרו-מגנטית, זה דבר שאפשר להסביר אותו, ויסוד העניין הוא התהליך של ה'חשמל' מלשון 'חש' שתיקה ר'מל' ממלל - דיבור. כל דבר קורה כתוצאה מפעולה שמפעילה מערכת, השאלה היא איך מייצרים את הדינמיקה שמפעילה את המערכת האנושית. האם היא מופעלת כתוצאה מהחשמל, או מפעולות של תורה יראת שמים ואהבת הזולת. ובוזה הכול תלוי."

"כך שיש לאדם את היכולת להכריע איך להפעיל את הגוף שלו, איך להשתמש בקדמה - לטוב או לרע. העיקר במה שאנחנו עובדים עליו זה העצמת האנוש. שהאדם יהיה חזק בעצמו לנתב את היכולות לטוב ולמועיל."  
"וזה בכל דבר. אפילו ברוח הקודש יכול האדם לבחור אם להשתמש בכוח הזה לרע או לטוב", מפתיע הרבי. "כתוב בתנא דבי אליהו 'מעיד אני עלי שמים וארץ, בין איש בין אישה, בין גוי בין ישראל, בין עבד בין שפחה, הכול לפי מעשיו של אדם רוח הקודש שורה עליו'. ואומר דוד המלך בתהילים 'רוח נכון חדש בקרבי', כי הוא ידע שגם ברוח-הקודש צריך להשתמש בצורה נכונה. גם שם האדם יכול לבחור לאן להטות את הכוחות שנטע בו הבורא."

"הרעיון שלנו בשורה התחתונה היא העצמת האנוש. להביא אותם לדרגת אדם, להוציא אותם מן הנפש הבהמית. וכל אחד לוקח את זה לכיוון שלו. וזו התשובה על שאלתך בנוגע לטכנולוגיה: האדם צריך לדעת לנתב נכון את היכולות והחידושים של הבורא בעולם. להביא אותם למקום של הטוב והנאצל, ולא חס ושלום לתת לזה להוריד אותו לבאר שחת."

## ובחרת בחיים

איך צריך יהודי בימינו לגשת לכלים השונים המתפתחים מיום ליום?

הרבי פותח בסקירה היסטורית קצרה: "בתימן, עיראק, ג'רבה וכל ארצות אפריקה בהם התגוררו יהודים, היה איסור חמור להחזיק ספר, אוי ואבוי היה למי שתפסו אותו עם ספר. הכול רק בעל פה. למה? כי אמרו שהספר פוגע ביכולת השכלית של האדם. כי יש לו את זה כבר בספר אז הוא לא צריך לזכור במוח."

"הרי במתן תורה לא היו כלי הדפוס, היו צריכים לזכור הכול בעל פה, וכמו שמבואר בחז"ל איך עברה התורה ממשנה רבינו לאהרן הכהן ולבניו ומשם לזקנים, ועד לאחרון העם שחזר ואמר את הדברים בפני משה, שראה שהתורה עוברת כמתכונתה לכל עם ישראל. אחרי זה הגיע רבי יהודה הנשיא ונתן לכתוב את התורה, ואני אומר לך שאם הוא לא היה נשיא ישראל היו סוקלים אותו על הדבר הזה."

"אחרי זה הגיע הדפוס. נסתכל מעשית, הדפוס הרבה תורה וידע בישראל בכמות אדירה. שמעתי פעם ממרן הרב וואזנר זצ"ל שבדור הזה יש ריבוי חידושי תורה שלא היה מימות עולם, וזה בזכות מה? בזכות הטכנולוגיה. טכנולוגיית הדפוס. ומרן הרב וואזנר רתם את הטכנולוגיה לשירות הטוב."

"לפני שנים רבות הוא הכניס את המושג לסרוק יריעות של ספרי תורה למחשב, ולערוך בדיקה ממוחשבת. כל העולם יצא נגדו, כמי שהיה שם לצדו באותם ימים אני יכול להעיד שהוא רצה לברוח לחוץ לארץ מרוב הרדיפות. מה לא אמרו עליו 'מחלל הקודש', אנחנו היינו שם חומה בצורה מסביבו. והיום? אין אדם שיסכים לקנות תפילין או מזוזות שלא עברו בדיקת מחשב. הרי שמרן השבט הלוי רתם את הטכנולוגיה לשימוש היהדות."

כאן מגיע הרבי לנקודה שהעלינו. כי הרי עם כל הכבוד לדפוס, בסוף ההתמודדות האמתית מול הטכנולוגיה היא בשדה האינטרנט והאפליקציות והדומה להם. כאן מרצה הרבי את משנתו בצורה בהירה "כתוב 'דור דור ודורשיו' ואנחנו בדור שהניסיון בו הוא בכף היד. שם יש הכול. אבל אין מי שחושב שאפשר להימנע מזה לגמרי."

"אני", מעיד הרבי על עצמו, "לא רוצה להשתמש בטכנולוגיה, אין לי טלפון נייד אפילו, את המערכות של השיעורים יש אחרים שמתפעלים, אבל יש דברים שאי אפשר לברוח מהם. יש רגעים שאומרים לך 'אוקיי, אתה לא רוצה? טוס להודו לתאילנד או שתרד לגור עם השבטים הבדואים בנגב', והרי חיים שם אנשים. יש מקומיים באפריקה שמתחרים כמו בעידן של טרנס הציוויליזציה, והם חיים טוב. כך שאפשר לחיות בלי טכנולוגיה, אבל גם אפשר לרתום את זה לטוב."

## ישלוט האדם באדם

"על זה התנבא האר"י הקדוש וכתב 'עת ישלוט האדם באדם', מה פירוש המשפט הזה? בתוכנו יש יצר טוב ויצר רע, אבל שוכחים שיש גם את הבן אדם עצמו. אנשים אומרים אני ביצר טוב אני ביצר רע. זה לא נכון היצר טוב הוא מלאך, היצר הרע הוא שד, אתה בן אדם שנמצא בתווך. אדם שנכנע ליצר הרע וראה דבר לא ראוי במכשיר טכנולוגי, הוא גם היה יכול לראות אותו על נייר או בספר או בכל מקום אחר, אז במה זה תלוי? בטכנולוגיה? במקום? או שזה תלוי בו?"

"ברור שהנטישות והיכולת להסתיר את המעשה מגבירה את הסיכוי ליפול במאות אחוזים, וזה דבר שמצביע על הרמה הגבוהה של הדור שלנו שהיא גבוהה מכל הדורות, לפי עוצם הניסיון או יודעים את גדלות הדור. הזוהר הקדוש כותב שאנחנו כבר 177 שנים אחרי עקבתא-דמשיחא, אנחנו בדור של אור המשיח, ולמה? טכנולוגיה! ואגב, מה שיש לנו היום זה צחוק מול מה שמכנינים לנו בעתיד."

"הצבעוע הזה שיש לרבים מעמנו ביד הוא פשוט מצחיק, ברוך ה' לי אין, ואני מתכוון גם למכשיר שמיועד

לא נענות? כנראה שיש איזה עניין שצריך להבין וליישם. מי שנכנס לעומק הדברים מבין עד כמה השתיקה והרוגע הנפשי חיוניים להצלחה."

אנחנו מסכמים את נקודת ההכנה ליום מתן תורה: להגיע ליום הזה במנוחה מוחלטת שמביאה שמחה וכך מקבלים את האורות, והדרך אליה רצופה בעמל ויגיעה עד להשגת המטרה הנכספת.

ועוד נקודה מוסף הרבי: "יש מושג של אדם ב'אור' ויש אדם ב'עור'. אנחנו רוצים שאדם יאיר באור עם אל"ף. וכוח יום מתן תורה הוא להוריד את האור אל האדם. מבחינת 'עור' לבחינת 'אור'."

האדמו"ר מתנגד לדוגלים בשיטת ריחוק ילד שסר מן הדרך והוצאתו מן הבית. אנו שואלים את הרבי האם אין חשש שהימצאות הילד המקולקל בחברת אחיו יביא לכך שגם הם יסורו מן הדרך, הוא משיב בתוקף: "אם ההורים ידעו איך לגשת לילד ואיך למצוא מסילות לליבו, אם הם יבינו את הנפש שלו ומה שקרה לו, לא רק שהוא לא יזיק לאחים שלו, אלא שהוא עוד יוכל להביא להם תועלת רבה לצמיחתם האישית."





להנציח רגעים בלתי נשכחים

**חדש!!! חדש!!! חדש!!!**

שרה צברי סטודיו לצילום  
עכשיו גם באיזור המרכז !!!

הזדרזו לשריין מקום..

**052-6102024**

לראש השת'חה...  
הג'רעה לווה ה'מ'וחד!  
ש'רטיס ה'ה'מ'לך...

ניו בורן / קייק סמאש / חלאקה  
ילדים / בת מצווה / הפקות  
תדמית / צילומי חוץ... ועוד.

בקרו באתר שלי - [www.saratz.co.il](http://www.saratz.co.il)  
דוא"ל - [studiosaratz@gmail.com](mailto:studiosaratz@gmail.com)

מחכה למתוקים שלכם, שרה.



**עשו מחקר על המוח האנושי, חזרו על מחקר מלפני 170 שנה, וראו שהיכולת האנושית רק יורדת, ולמה יורדת? כי מתמטיקה לא צריך לדעת יש מחשבון, שפות לא צריך לדעת כי 'גוגל' מתרגם, כל דבר שאתה רוצה לדעת שלח 'גוגל' ותקבל תשובה מיד. 'ויקיפדיה' משכתבת את ההיסטוריה, אף אחד לא מוודא את נכונות הדברים, ועוד דור או שניים כל דבר ירוצו ל'ויקיפדיה', ייקחו משם הכול.**

לשיחות בלבד, פעם היית נוסע באוטובוס או במונית לא היית מדבר עם אף אחד, היה לאדם זמן להיות עם עצמו, היום כולם כל היום בטלפונים. בעבר שיחות טלפון היו רק בבית ובכורסא.

"ולכן, אם רוצים לעבור בשלום את הדור הזה צריך להעצים את האדם שבתוכנו. את האנוש. שהטכנולוגיה האנושית תהיה מעל לכל הצעצועים המצחיקים האלו. וזה לא יאומן התלות שהאנושות פיתחה בטכנולוגיה, אנשים אומרים לי איבדתי את כל החיים שלי כי הפלאפון נאבד, יש בעולם כאלו שמתאבדים! כי גנבו להם את הטלפון. והם צודקים כי הכול שם, הבנק שלו שם, הבריאות שלו שם, המשפחה שלו שם, התמונות שלו שם, כל החיים שם ופשוט גנבו לו את החיים.

"אז מה עשו כדי להתגונן בפני זה? יצרו 'ענן'. מה זה ה'ענן' הזה? כל זה בגלל שהאנוש נהיה מתחת לטכנולוגיה, ונחננו מלמדים את האנוש להיות למעלה מהטכנולוגיה. שהוא ישתמש בטכנולוגיה ולא היא תשתמש בו. המידע הזה שורף לנו את החיים. על כל דבר אפשר לעשות תשובה אבל זמן זה דבר שאינו חוזר. אם המכשיר הזה מכלה לך את הזמן זורק אותו. ואם אתה צריך אותו לפרנסתך אז תעשה בו שימוש כפי הנצרך לך.

"עשו מחקר על המוח האנושי, חזרו על מחקר מלפני 170 שנה, וראו שהיכולת האנושית רק יורדת, ולמה יורדת? כי מתמטיקה לא צריך לדעת יש מחשבון, שפות לא צריך לדעת כי 'גוגל' מתרגם, כל דבר שאתה רוצה לדעת שלח ל'גוגל' ותקבל תשובה מיד. 'ויקיפדיה' משכתבת את ההיסטוריה, אף אחד לא מוודא את נכונות הדברים, ועוד דור או שניים כל דבר ירוצו ל'ויקיפדיה', ייקחו משם הכול.

"היצף המידע מביא לכך שהיצר הרע מוביל לחיפוש מידע שלא מטיב עם האדם, במקום שהיצר הטוב יסחב למידע שמטיב עמו. וזו התשובה לכל המכשירים הללו: העצמת האנוש. שידע לבחור בטוב והמועיל".

## שם למד סתרי תורה

האדמו"ר נולד בצרפת לאביו רבי אברהם, ממוצא אירופאי, מחבל ה'אלזס-לורן' הגרמני שעל גבול צרפת, ולאמו מרת לאה ממשפחת כהן-אבריש [המרמוז על ייחוסם עד לרבי ישמעאל כהן גדול, ר"ת: אינא ב'רי ר'בי ישמעל י.ג.] שמוצאם מהאי ג'רבא שבתוניס. אביו עוד למד תורה בהיכלי התורה הליטאים שבאקס-לה-בן, והאדמו"ר ינק מתורת חב"ד כילד שהתחנך במוסדות חב"ד בצרפת.

בגיל 9 התייתם האדמו"ר מאביו ז"ל וגדל על ברכי סבו אבי אמו, רבי שלום בן רחמים, אז גם עלה בפעם הראשונה לארץ ישראל, כעבור 3 שנים בגיל 12 שבו בני המשפחה חזרה לערש הולדתם, ובגיל 14 שוב עלו לארץ הקודש, הפעם לצמיתות. בארץ נישא האדמו"ר והקים את משפחתו הרחבה, וכיתום פרנס גם את משפחת אביו ע"ה, אמו האלמנה ואחיו היתומים. בשנים הראשונות התגורר בעיר תל-אביב ויצא למסעות נדודים על פני הארץ לייסוד מקוואות, בתי כנסת ותלמודי תורה. את המוסדות הקים, וכשראה שהם מתנהלים למופת, השאיר את המושכות ביד מי שלקחם ועבר למשימה הבאה.

את הרוח החיה בפעילותו מייחס הרבי לסביו רבי שלום בן רחמים, ממנו נטל את מורשת אהבת הזולת וריבוי התורה בעם ישראל. הסבא

היה פעיל מאוד בהצלת יהדות צפון אפריקה מציפורני ההתבוללות שאחזו בהם בעוז אחרי מלחמת העולם השנייה, כשהגיעו חסרי כול לצרפת, ונוכחו בשוויון ההזדמנויות שהציעה להם הרפובליקה החמישית.

דודו, אחיו של הסבא, היה תלמידו של הגאון רבי מצליח מאזוז זצ"ל, והוא הקים בתי כנסת להצלת העם. כאן בישראל חזר האחייך האדמו"ר על פעולות הדוד באותה מתכונת.

כמה שנים אחרי, באופן שלא פורסם עדיין, נוצר הקשר בין האדמו"ר לאיש הסוד רבי חיים בן יוסף כולאני זצ"ל מאשתאול, שמוצאו ממחוז כולאן בתימן. לאורך כל השיחה מכנה אותו הרבי 'המורי'. בפגישה הראשונה של השניים כבר היה 'המורי' הישיש בן 107 והאדמו"ר נער צעיר. הרבי מספר לנו שבמשך זמן רב נפלו הם זה על כתפי זה בככי ארוך ומטלטל, ומשם התחילה היכרותו של הרבי עם עולם הסוד והקבלה. כשאני מנסה לרדת לעומקו של הקשר עוצר אותי הרבי ואומר "אף אחד לא יאמין לסיפור שהוביל אותי אליו, חבל לספר את זה סתם".

## מכללה לבניש"קים

את ה'מורי' הכתיר הרבי בתואר האדמו"ר מסתרי חיים זצ"ל, על שמו חיים ועל שם עיסוקו בתורת הנסתר. הרבי אומר לנו כמה מילים על מורו ורבו: "הוא היה תימני אמתי. מהזן הנכחד. כזה שלא רצה כלום לעצמו, אני יכול להעיד על כמה מגדולי המקובלים בישראל שבאו למעונו וביקשו ללמוד ממנו תורה, אבל הוא סירב בתוקף. שמר על שתיקה והצנעה בכל מחיר. לא יודע איך זכיתי ללמוד ממנו תורה, אבל זכיתי, ואנחנו ממשיכים את דרכו".

לפני 5 שנים הוקמו שורת המוסדות והקהילות 'סתרי חיים' ברחבי הארץ. הקהילה בנויה בצורה מאוד ממוסדת ויעילה ופרוסה בכל רחבי הארץ כמו בני ברק וירושלים, חשמונאים נתניה ורעננה הנושאות כולם את השם 'סתרי חיים'.

תחת כנפי קהילת 'סתרי חיים' מתנהלת פעילות עם מוסת כנפיים רחבה מאוד, החל משיבת המקובלים 'סתרי חיים' בשכונת מאה-שערים בירושלים, שם הוגים זקני המקובלים הירושלמים בתורת הסוד, ועד לנוער השוליים המתקבץ ב'שיבת העיר' ב'יער בן שמן', דרך קהילות רבות ומגוונות בערים ויישובים רבים בארץ, כאמור.

כמו כן קיים בית הוראה 'סתרי חיים', שם עונים רבנים ומורי הוראה מובהקים לשאלות בהלכה 24 שעות ביממה, כשגולת הכותרת הוא ערוץ היוטיוב 'סתרי חיים' הנצפה ב-197 מדינות בעולם, ומה שמיוחד במספר הזה זה שהוא המספר הכולל של כל המדינות ברחבי העולם כולו. הרבי מגדיר זאת כ'או"ם האור', שם מרצה הרבי את משנתו ב'תורת האור' בפני מיליוני צופים.

כמו כן פועל מכון הוצאה לאור של ספרים שונים בעיקר כאלו העוסקים בקבלה ותורת הסוד. המכון כבר הוציא תחת ידו 40 ספרים המעוטרים בהסכמותיהם הנלהבות של גדולי ישראל כמו המקובל הגה"צ רבי בנימו שמואל, גאב"ד ירושלים הגאון רבי יצחק טוביה וייס ועוד.

זרוע נוספת של הקהילה בנשיאות האדמו"ר היא מכללת C.T.A. סתרי חיים, המלמדת בשלוש שפות: עברית, צרפתית וספרדית - מסלולי רפואה המוכרים באוניברסיטה הפתוחה כתואר אקדמי לכל דבר. אחד מבאי הבית מראה לי תעודה המעניקה הכרה אקדמאית החתומה על ידי נציגי האוניברסיטה, נציג של מכון י.ג.ר. והאדמו"ר מ'סתרי חיים', זו הפעם הראשונה ולכאורה גם האחרונה שראיתי חתימה של אדמו"ר בתוארו המלא על תעודת תואר אקדמי.

## כי עבדך ערב את הנער

האדמו"ר נלחם על כל נשמה יהודית באומרו שהמוטו הניצב לנגד עיניו הוא הפסוק 'לבל ידח ממנו נידח'. האדמו"ר מתנגד לדוגלים בשיטת ריחוק ילד שסר מן





הנוי והתוכים המצווחים בחלל חדרו של הרבי, הרבי משיב לי בנועם "כתוב שקול משק הכנפיים מעביר מידע בין העולמות". זכינו להצצה נדירה להיכלה של קהילה נדירה שלא רבים יודעים על קיומה. מצטנעת בין כפלי הרי יהודה, ומוסתרת מעין רואה. פועלת בסתר מעשיה, ומחזירה לבבות אובדים לחיק אביהם מחד ומגדילה ענקים בתורת הסוד והאור מאידך.

**היחס של קהלים שונים לציבור שיוצא לעמול לפרנסתו, "אני מכיר כמה קבלני בניין, שהידע התורני שלהם שם בכיס רבים מאלו שיושבים ולומדים כל היום, אבל הם צריכים גם את המתח הנפשי לעשות פרויקטים, להוביל, לבנות. אין סתירה בין השניים. זה מצב נוראי שמחנכים בנות בסמינר שאם בן הזוג עובד את סוג של פגומה, זה הרה אסון.**

מקובל ישיש משיבת המקובלים במאה שערים שלוב זרוע עם נער משיבת היער שקוקו ארוך משתפל לו בערפו. אני שואל אותו איך באמת מקבלים המקובלים החסידים את השילוב עם נוער הרחוב? הוא מסביר בפשטות שהם מבינים את דרכו של הרבי, ויודעים את מטרתו ואופי הפעילות, ולכן מביטים על זה בעין שונה משלנו. הרבי אגב, אינו מאפשר חילוקי מעמדות בתוך הקהילה, אם אחד חש את עצמו מעל לרעהו הוא מורחק אוטומטית מהקהילה מספר לי חסיד נוסף. כולם מרגישים כשווים בין שווים.

## אל תשלח ידך

האדמו"ר נושא בכאב על לוח לבו את מצוקת התלמידות והתלמידים שלא מתקבלים למוסדות החינוך בגין מוצאם הערתי, או אחד שסרח במשפחה. בשיחה ליכל ישראל הוא מנסה שלא להרחיב את הדיבור בנושא הכאוב, ששעות רבות הוא משקיע בפתרון, ומפטיר "לא באנו לעולם כדי לקטר, אנחנו כאן כדי לעמול ולעבוד ולהביא פתרון לבעיה".

גם אלו שכבר סרו מן הדרך, כשלדעת הרבי הקשיים בקבלה למוסדות הם אחד המניעים לכך, אין להרחיקם בשמאל דוחה, הרבי אמנם מדגיש: "הם לא צריכים ללמוד ביחד עם הילדים הרגילים, חובה להפריד את המסגרות בין אלו שכבר ירדו מן הדרך לאלו שהולכים בתלם, ודאי בגיל צעיר כשהאישיות שלהם מתעצבת, אבל יש לספק להם מענה חינוכי הולם".

עוד תחום שהרבי רואה בו אם כל חטאת, הוא היחס של קהלים שונים לציבור שיוצא לעמול לפרנסתו, "אני מכיר כמה קבלני בניין, שהידע התורני שלהם שם בכיס רבים מאלו שיושבים ולומדים כל היום, אבל הם צריכים גם את המתח הנפשי לעשות פרויקטים, להוביל, לבנות. אין סתירה בין השניים. זה מצב נוראי שמחנכים בנות בסמינר שאם בן הזוג עובד את סוג של פגומה, זה הרה אסון.

"והדבר הזה שהיה בציבור הליטאי משך שנים וכעת מתחיל להתפוגג ולהיכנס לנורמליזציה, תופס בשנים האחרונות את הציבור הספרדי שמתחיל עם הגישה הזו. כמה ילדים איבדנו בגלל זה. אין ספק שמי שצריך, כמוכן במקום ראוי ומפוקח על פי דין תורה, יצא לעבוד".

לסיום השיחה אני מתעניין אודות הכלוב עם ציפורי

הדרך והוצאתו מן הבית. אנו שואלים את הרבי האם אין חשש שהימצאות הילד המקולקל בחברת אחיו יביא לכך שגם הם יסורו מן הדרך, הוא משיב בתוקף: "אם ההורים ידעו איך לגשת לילד ואיך למצוא מסילות לליבו, אם הם יבינו את הנפש שלו ומה שקרה לו, לא רק שהוא לא יזיק לאחים שלו, אלא שהוא עוד יוכל להביא להם תועלת רבה לצמיחתם האישית".

האדמו"ר מטפל באופן אישי בתלמידים שנשרו מעולם הישיבות החרדי. תחת אחריותו קיימת 'ישיבת היער' במסגרתה שוהים מאות רבות של בני נוער, בכל כמה שבועות יוצאים בני החבורה ליצר בראשות האדמו"ר וראש הישיבה שמתחזק את הפעילות תמידית כסדרן ומתאגדים יחד. הישיבה קיימת כבר 8 שנים וכ-20 מבוגריה כבר הקימו משפחות יפות בישראל. חלקם הפכו לבני תורה של ממש, בהם כאלו שאפילו את מכשיר הטלפון הרגיל לשיחות הותירו מאחוריהם והקדישו את חייהם לתורה ועבודה.

העבודה במסגרת זו אינה קלה. ממקורביו של הרבי אנו שומעים תיאורים קשים על התנהלות של בני משפחה של הנערים, שלא פעם לא מוצא חן בעיניהם העובדה שמישהו פרס את חסותו על הבן או הבת שלהם. אחד מבאי המקום מסביר לנו שיש הורים שמגרשים את הילד מהבית כעונש ובמטרה שיחזור אליהם ולדרך הסלולה אחרי שיראה שנשאר בלי קורת גג, וכשיש מי שלוקח אותו תחת חסותו ומספק לו את צרכיו ואף מעלה אותו על דרך המלך זה מקומם אותם. בדרך כלל הרבי מקבל את האנשים למעונו ושומע את אשר על לבם גם כשההורים מנתבים את תסכולם על האדמו"ר.

אחד ממקורביו של הרבי מתאר לנו איך נראים לפעמים שמחות שבע-ברכות של בוגרי הישיבה הייחודית, כשהאבא שיושב לצד האדמו"ר הוא אותו הורה שישב לפני שנה בחדרו של הרבי ופער פיו בחוצפה. כשאני שואל את הרבי על העניין הוא לא מעוניין להרחיב ורק פוסק את פסקו "אני לא כועס עליהם כי אני מבין שזה נובע מתסכול, זה לא פשוט לראות את הבן שלך ככה מידרדר". בימים אלו נמצאת הישיבה בתהליך התמסדות להפיכתה למוסד ישיבתי מן המניין, עם פנימייה וכל שאר הצרכים הנלווים. נכון להיום הישיבה מתחזקת ביומיום על ידי שליחי הרבי ופעם בשבועיים מתקבצים כולם יחד ליצר ל'שבת אחים גם יחד'.

המופלא שבקהילת 'סתרי חיים' היא הרבוגניות שבה. אחד מהחסידים מנסה להסביר לי איך נראה ריקוד של

## פעילות המוסדות

קהילות 'סתרי חיים' ברחבי הארץ והעולם – ירושלים - בני ברק - חשמונאים - רעננה - נתניה וצרפת. מכללת C.T.A. סתרי חיים - מסלול בעברית - מסלול בצרפתית - ומסלול בספרדית - ולימודים מרחוק מרחבי העולם - מוכר באקדמיה בארץ. המכללה הוקמה כעבור שנים רבות שבהן למד הרבי רפואה עם רופאים מומחים, במקביל לרפואה בספרי הקבלה, רבו ה'מורי' שהוריש לו את הידע ואת כוח הריפוי היה אף הוא רופא מסורתי ע"פ חכמת הח"ן. כאשר זכה הרבי למצוא את הקשר ההדוק שיש בין תורת הח"ן, תורת רפואת האור לגוף הגשמי, גמלה בליבו ההחלטה להנחיל תורה זו לרבים.

בתוך הלימודים משולבים תורת הנסתר ותורת הנגלה ובשילוב הכרת גוף האדם ובנגיעות של תורת הפיזיקה שמובאת מתוך ספר יצירה המיוחס לאברהם אבינו ע"ה, ומתוך פירוש הראב"ד הקדוש על ספר זה, ושאר הספרים המקובלים מדורי דורות. הרבי גם כתב את 'מגילת הרופא היהודי', המגלמת בתוכה את חיוב האדם לדעת לרפא את חברו, וליקוט זה מצאו בכל הפרד"ס.

הפצת 'תורת האור' בכל העולם כולו.

בית הוראה 'סתרי חיים' – מענה צמוד של רבנים לשאלות הלכתיות 24 שעות ביממה בטלפון מספר 073-2345818.

בית דין צדק 'סתרי חיים'.

ישיבת המקובלים 'סתרי חיים'.

ערוץ יוטיוב עולמי 'סתרי חיים' הנצפה בכל מדינות העולם 197- במספר.

ישיבת היער 'סתרי חיים'.

הוצאת ספרים - מעל 40 ספרים.

הוצאת וחיידוש ספרי האריז"ל.

ארגון חסד 'חסדי סתרי חיים', לחלוקת מצרכי מזון למשפחות נזקקות.

ארגון טהרה 'סתרי חיים'.

ארגון 'טהרת המשפחה' – שיעורים בנושא סודות ותורת הבית.

רדיו 'סתרי חיים' – 07-33-38-38-33.

הפצת 'תיקון המעכב' - תיקון קבלי להסרת המעכבים בכוח השמות הקדושים.

תיקונים ברחבי הארץ.









# אמרי בינה

הגאון רבי ניסים דאהן עזב את הוריו במקנס שבמרקו והגיע לבדו לארץ ישראל ללמוד תורה, כאן זכה לקרבה מיוחדת ממרנן הרב מפוניבז' והגרא"מ שך צוק"ל, ובזכותם הפך למרביץ תורה ברבים ● כתב 'כל ישראל' נכנס לשיחה במעונו של בנו הגאון רבי אהרן דאהן, ראש ישיבת "בית חיים" בבני ברק, במלאת 25 שנה להקמת הישיבה, ושמע על הדרך בלימוד מהגר"מ אזורחי והגר"ד כהן וההוראה מהגראי"ל והגרמי"ל צ"ל שלא לסלק בחורים מהישיבה

|| יענקי קצבורג ||



# ה

ימים ימי קום המדינה, הנער הצעיר ניסים דהאן בן ה-19 אורז מזוודה ועוזב את העיר מקנס שבמרוקו כדי לחפש לעצמו ישיבה, הוא משאיר אחריו את הוריו הרב אהרן ז"ל ואמו חפציבה ע"ה ויוצא אל דרך ארוכה, דרך התורה. הוא נסע ממרוקו לפריז לישיבת נובההרדוק שם למד כנער בודד אצל הגאון רבי גרשון ליבמן זצ"ל, נפשו חשקה בתורה ומשם נסע אחרי תקופה לישיבת פוניבז', מרן הרב מפוניבז' שהבין שמדובר בנער בודד שעזב את הוריו ומשפחתו כדי לדבוק בתורה וקיבלו כבן ממש. ניסים התקבל מהר מאוד בין הלומדים והפך לתלמיד חכם צעיר המקורב לראשי הישיבה, הרב מפוניבז' זיהה את הפוטנציאל ומכוחו הקים רבי ניסים הצעיר בבוא העת משפחה לתפארת, אביו נפטר במרוקו ונטמן שם, אמו עלתה ארצה לרוות נחת באחרית ימיה מהבנים והנכדים.

בהגיעו לפריז נישא רבי ניסים לרבנית רחל, כמה שנים אחר נישואיו מונה כראש ישיבה בישיבת חזון יחזקאל, ומאוחר יותר בישיבת מאיר בת עין בעיר טבריה, ועד לשנים האחרונות ר"מ בישיבת פורת יוסף, וזכה לתשעה בנים ובנות שהולכים בדרך התורה, את הזכות הגדולה להקים בית של תורה ולהרביץ תורה וזקף במשך שנים הגר"ג דאהן למרן הרב מפוניבז' זצוק"ל, למרן הרב שך זצ"ל ולמרן הגר"ד פוברסקי.

אין כמו בית משפחת דאהן וישיבת "בינת חיים" כדי לספוג אהבת תורה לקראת מתן תורה, נכנסו למעונו של הגאון רבי אהרן דאהן, שזכה אף הוא כאביו לקרבה יתירה מגדולי ישראל ראשי הישיבות והקים את הישיבה הספרדית המפורסמת "בינת חיים" בבני ברק, לשמוע על מסירות לאהבת תורה והנחלת תורתם של רבותיו הגר"מ חדש זצ"ל והגר"מ אורח"ל תלמידיו.

הישיבה נוסדה על ידי מרן הרב שך זצ"ל ולאחר פטירתו פרס מרן הגר"מ"ל לפקוביץ זצ"ל שהישיבה הייתה בשכונתו את חסותו עליה וראה את ראש הישיבה הגאון רבי אהרן דאהן ואת תלמידיו כבניו ממש. בכל תחילת זמן, היה מגיע הגר"מ"ל זצ"ל לפתיחת זמן בישיבה, כיום משמש מרן הגר"מ אדלשטיין כנשיא הישיבה והישיבה עברה בשנים האחרונות למשכנה ברחוב השומר פינת עזרא בעיר, ומייחלים ומצפים שבקרוב ממש יברכו על המוגמר בבניית

קרית הישיבה בשטח שהוקצה לה.

## תולדותיו

הגר"א דאהן נולד לפני 53 שנה בגבעת מרדכי לאביו הגאון רבי ניסים דאהן, ואמו הרבנית רחל, הוא החל את לימודיו במצוות אביו בישיבת היישוב החדש לאחר לימודיו בתלמוד תורה לויכטר בירושלים, משם עבר לישיבת "עטרת ישראל" בשכונת בית וגן, בה זכה לקרבה מיוחדת מראש הישיבה הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי, שעד היום הזה נחשב לאחד מרבותיו, "הרבנית שולמית היתה מזמינה אותי לטעור על שולחני של ראש הישיבה למרות שהייתי גר בסמוך, בשכונת גבעת מרדכי", הוא נזכר בערגה באותם ימים של התעלות בקרבת ראש הישיבה.

בנוסף זכה להתקרב באופן מיוחד לגאון רבי דוד כהן ר"י חברון ששימש בזמנו כר"מ בישיבת "עטרת ישראל", ולגאון רבי ישראל מאיר וייס שהיה בזמנו ר"מ בישיבה, ועל כולם זכה לקשר מיוחד עם מרן המשגיח הגאון רבי מאיר חדש זצ"ל, "הוא לימד אותנו שהישיבה היא בית חינוך, את העלייה לתורה (אופרוף) לחתן עורכים בישיבה כי הישיבה היא הבית כנסת של החתן ולא בית הכנסת השכונתי".

על הקשר החם עם רבו הגר"ד כהן מספר אחד מבני המשפחה: "עד היום המשפחות בידידות עצומה, וכאשר הגר"ד כהן נצרך לשהות בבני ברק בשבת הוא שוהה בבית הגר"א דאהן ולהיפך. לא פעם הרבנית כהן גערה בחיבה בהגר"א דאהן ובניו ביתו שנקשו בדלת בטענה שבני הבית לא צריכים לדפוק כדי להיכנס".

בעצת הגר"ד כהן נישא הגר"א לבת משפחת הורן ויחידיו הקימו בית של תורה בעיר בני ברק. אחר נישואיו למד הגר"א דאהן בכולל של חתנו של הגר"ח גרינמן זצ"ל, בחברותא עם הדיין הגאון רבי אליהו הכהן בייפוס ראש "משמרת השבת". כאברך צעיר נקרא לשמש בישיבת זכרון יעקב הגדולה כאשר במקביל שימש כר"מ בקיאות בישיבת שערי ציון. הגר"א משמש גם כרב דיין ומו"צ בשכונת גני גד בבני ברק.

ספרי שיעוריו שהודפסו בידי תלמידיו מלמדים על צורת הלימוד הסלבוודקאית השייכת לעולם הישיבות הליטאי, ההגדרה של הישיבה הקטנה "בינת חיים" היא "ישיבה ליטאית לבני עדות המזרח", התפילות בנוסח עדות המזרח אך הלימוד והלומדעס' בהברה ליטאית ישיבתית המוכרת מהיכל ישיבת חברון. גם הר"מים בישיבה רובם מבני עדת אשכנז, מדובר בהגאון רבי משה פראג, הגאון רבי אברהם ישעיהו אלפא, והמשגיח הגאון רבי יצחק יחיאל בן שלום.

"בשנת תשנ"ג קרא לי מרן הגר"מ שך זצ"ל והורה לי לפתוח את הישיבה, הוא אף מימן את הקמת הישיבה מבחינה כלכלית כי היה חשוב לו ישיבה כזו בבני ברק, ומאז הישיבה פורחת וגודלת. המיוחד אצלנו וגם זאת בברכת הרב שך, שבניגוד לכל הישיבות הקטנות בארץ, בבית חיים יש שיעור כללי אחת לשבוע לכלל בחורי הישיבה ויש ריתחא דאורייתא שאי אפשר לתאר".

"עוד דבר מיוחד בישיבתנו, כל בני הישיבה עולים בצוותא כל שנה בימי עשרת ימי תשובה למעונם של הגאון רבי דוד כהן והגאון ורבי ברוך מרדכי אזרחי להיבחן בע"פ על כל המסכת שנלמדה בעמל ויגע בשנה שחלפה. נקודה ייחודית נוספת היא האווירה המשפחתית השוררת בישיבה בקרב הבחורים והצוות, ניתן לראות זאת ביחוד גם בשבתות גיבוש המקובל לעשות כמידי שנה בעולם הישיבות, כשאצלנו רבים כל בוגרי הישיבה לדורותיה לזכות להגיע לשבת התעלות זו, וכמובן הקשר בין הבוגרים שחלקם נשואים עם ילדים בלי עין הרע נמשך עם כלל רבני הישיבה ובראשם ראש הישיבה, אין כמעט בוגר שלא מחובר לישיבה ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו כפשוטו".

"לפני מספר שנים הגדילו לעשות קבוצת בחורים משיעור ג' כשעלו למעונו של הגאון רבי דוד כהן וביקשו



ממנו שישפיע על ראש הישיבה שיועיל בטובו להסכים להם להישאר שיעור ד' בישיבה, כי הם חפצים להמשיך לקבל תורה בישיבה זו ולא להמשיך לישיבה גדולה כמקובל, באופן נדיר ראש הישיבה קיבל על כך ברכת הדרך ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין וכך היה באותה שנה, בני שיעור ג ששאו בישיבה לשנה נוספת, שאותה לא שוכחים עד ליום זה".

## בהוראת הרב שך

אנחנו מבקשים לחזור לימים שבהם החל האבא הרב ניסים דאהן את עלייתו בתורה בארץ ישראל. "אספר לך סיפור מעניין, אבא למד בפוניבז', הוא הגיע מישיבת נובההרדוק שלידי פריז, הלך לחכם רבי עזרא עטיה זצ"ל והוא בחן את אבא ומאוד נהנה ממנו ואמר לו 'אני רוצה אותך תלמיד בישיבה, אבל אני לך את האמת, הישיבה אין לה מקום ללינה כי המקום משמש גם לבית מדרש וגם לארוחות, אני מבקש שתלך אצל ידידי רבי אליעזר יהודה פינקל ראש ישיבת מיר ותגיד לו שאני מבקש שתלון בישיבת מיר ותהיה תלמיד אצלנו', אבא קצת התפלל אבל הלך, רבי אליעזר יהודה מאוד שמח לראות אותו כי אבא היה ממרוקו ממקנס משפחה של הגאון רבי רפאל ברוך טולדנו, הוא קידם אותו לשלום ואז אבא אמר לו 'רבי עזרא עטיה שלך אותי', הרב פינקל שאל אותו מה למדת ואבא ענה 'מסכת גיטין', הרב פינקל שאל אם 'אני יכול לבחון אותך?' ואבא היה בשמחה גדולה כי לא בחנו אותו עד אז... ואז רבי לייזר יהודה אמר לו 'רואים שאתה יודע, לא צריך לבחון אותך, מה אתה רוצה בכל זאת?' אבא סיפר לו והרב פינקל אמר לו בשמחה, אם הראש ישיבה רבי עזרא עטיה רוצה אני מכבד את רצונו".

"למעשה אח"כ אבא הלך לפוניבז', הרב מפוניבז' בחן אותו וקיבל אותו במקום, הוא מאוד אהב אותו, אבא סיפר שכשחזר מחו"ל היה מנשק את כל הבחורים שחזרו מחו"ל ואת אבא היה מנשק פעמיים. אבא סיפר שליל הסדר גם כן הוא היה היחיד שעשה אצל הרב מפוניבז' בבית את הסדר, כי הוא עלה לבד לארץ ופתח לנסוע להוריו חזרה, אבא היה בארץ לבד חו"צניק ובבין הזמנים גם כן היה נשאר בישיבה והמשרד היה מביא לו פתק אישור לארוחה והוא היה אוכל במסעדה קטנה ברחוב חזון איש בבני ברק בחינם".

"אבי שיחי' שמע שיעורים מהרב שך וגם מרבי שמואל רוזובסקי, לאבא היה דוד והוא היה הולך אצלו לשבתות חופשה. כשסבא ר' אהרון נפטר, דוד שלי הלך לשבת שבעה ביחד עם אבי וכל ראשי הישיבות הגיעו לנחם, אז הרב שך שאל אותו 'מי זה יושב לידך?' אבי ענה לו: זה אח של אבי, אז הרב שך אמר לו 'אתם נראים כמו יהודים מפולין', הרב שך מאוד מאוד כיבד את אבא".

נחזור לפתיחת 'בינת חיים'... "מרן הרב שך קרא לי, הוא יום את הרעיון לפתוח את הישיבה הזאת, בתקופה ההיא לא היה נוסח של ישיבה ספרדית בסגנון ליטאי בדרכו של הסבא מסלבוודקה, והרב שך קרא לי וציווה עלי לפתוח את הישיבה הזאת".

מה הכוונה בדרך סלבוודקה? "הסבא חידש את הגבחות והרוממות של כל בחור ובחור, בכל אדם יש את היחידות שלו, למה נסיך לא עושה מעשה שטות? כי הוא יודע שהוא בן של מלך וזה גורם לו להרגשה פנימית יותר גבוהה וממילא ההרגשה גורמת לו שהוא מרגיש מכובד ומתנהג בהתאם, וזה מה שהסבא מסלבוודקה עשה, הוא החדיר בבחורים את זה. עד אז בחרץ לארץ כבוד התורה היה מאוד מושפל, אשתו של מרן המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל סיפרה לנו שמי שהיה לו בת נכה היו אומרים לו 'עו הבת שלך תיקח בן ישיבה'... בא הסבא והפך את הקערה על פיה, וגם בחיצוניות של בני התורה, גדלות ורוממות האדם, אדם מכובד לא עושה דברים זולים, הבחורים אצלנו בישיבת בינת חיים חד משמעית מרוממים יותר, מיוחדים, בחורים זה לא עדר, כל בחור שיש לו טעם בלימוד ביראת





שנה למעלה ממאה וחמישים תלמידים נרשמים ומתוכנס מתקבלים כמה עשרות בלבד. התקופה הזו היא תקופה של לחצים. לא פעם ר' דוד כהן ור' ברוך מרדכי אזרחי מקבלים פניות מהורים. ומשתדלים לעמוד בלחץ.

אנחנו מבקשים לסיום מראש הישיבה לשתף אותנו בדברי ההכנה למתן תורה שמסר לתלמידיו בשנה שעברה, טרם סיימנו את שאלתנו וראש הישיבה החל להרצות את דברי תורתו:

"בשונה מכל החגים - בשבועות יש במוספי החג רק שיעור אחד, אין שיעור לחטאת. מדוע דווקא בשבועות אין חטאת? אומר הירושלמי 'כיוון שקיבל עליו עול תורה כאילו לא חטא. ושאל המשגיח של לייקווד הגאון רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל, איך לא חטא? איך שטייגען עושה שלא חטא? אפילו יום כיפור אמנם מכפר אבל לא נכתב על יום כיפור שכאילו לא חטא.

"שמעתי ממורי ורבי הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שיחי' שהרי כתוב ברבינו יונה שעל עוון חילול השם אין כפרה, אבל כתוב הרבינו יונה מצאתי כפרה לחילול השם - עמל התורה. אומר ר' ברוך מרדכי שהפשט הוא שעמל התורה עושה את הבן אדם לבריה חדשה ולכן מתבטל עוון החילול השם. וחשבתי לומר שלעניות דעתי גם בשבועות אין שיעור חטאת כי התורה גורמת לנו להיות בריה חדשה ולכן אין בכלל עוונות, בריה חדשה זה הדבר הכי מושלם. ואולי לפי זה מובן גם העניין שבמתן תורה נתפאו כל החולים כי בקבלת התורה כולם הפכו לבריה חדשה".

בתחושת התעלות אנו עוזבים את בניין הישיבה שוקק התורה, אל רחובות העיר בני ברק, שם ברחובות רבם ככולם עסוקים בחלק של ה"חציו לכם" בהכנות לקראת חג מתן תורתנו הקדושה, אך מתברר כי בהיכלי הישיבות הרבות הפזורות בעיר עולים ומתעלים בתורה ויראת שמים.



עם כותב השורות

שנה שמע את שיעוריו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל. אחרי הפטירה אמרתי לר' ישראל שידפיס לציבור, הוא שאל את הבנים של מרן זצ"ל כפי שכתוב בצוואה והם אישרו לו להדפיס וזכה להסכמת מרן הגר"ח קניבסקי והגאון רבי יצחק זילברשטיין. והספר נחטף ונמכרו אלפי עותקים תוך זמן קצר.

כידוע דעתו של מרן ראש הישיבה הרב שטיינמן זצ"ל הייתה שבשום אופן אין לסלק בחורים מהישיבה, מה הדרך אצלכם בישיבה?

"לא רק מרן הרב שטיינמן, גם מרן רבי מיכל יהודה היה מורה לי לא לסלק רק כאשר הבחור ממש מזיק לאחרים וגם אז - להעביר לישיבה אחרת. וכיום יש כמעט לכל בחור ישיבה שמסלקים אותו מקום אחר בו הוא יתקבל בשמחה. יש ישיבות שמתאימות בדיוק לסוג הזה. ומעשה שהיה אצלנו בישיבה, בבחור שהחזיק מכשיר שאינו כשר. לא אייפון אלא מכשיר פשוט שאינו בחותמת ועדת הרבנים ודעתי הייתה להעבירו לישיבה אחרת, הוריו הלכו להגאון ר' אהרון לייב זצ"ל שניסה למצוא דרך להשאיר אותו בלי שיעשה נזק לאחרים, והסכמתי להשאירו בישיבה והיום הוא בן תורה אמיתי והקים ישיבה לתפארת".

אחד מחברי הנהלת הישיבה שומע את שיחתנו עם ראש הישיבה, מתערב ומסביר: "הנושא של לסלק כמעט לא מצוי פה בישיבה, עיקר הלחץ הוא להתקבל לישיבה. בכל

שמים ובמוסר, הוא מרגיש את הרוממות וממילא מתנהג בנכבדות, וזה הנהגנו בישיבה שלנו ורואים את זה על כל בחור".

## לא לזרוק אף בחור

לפני שמונה עשרה שנה הוכתר הגר"א דאהן לכהן כרב בשכונת גני גד, בביהכ"ס "קהילת אוהל רחל" שבראשותו ישנם כמעט מאה מתפללים, לאחרונה בפעילות הרב ראובן קורלנסקי, אושרה הקצאה למבנה רחב ידיים.

לצד ראש הישיבה אנו מגלים את סדרת הספרים "מטה אהרון" - שיעורים שמסר על הש"ס. לראש הישיבה היה קשר עמוק וחם עם האדמו"ר בעל ה"באר יעקב" מנדבורנה, ומלבד הקשר עם רבני העיר, לראש הישיבה יש קשר עמוק בלימוד עם הרבי מטמשוואר הנחשב לתלמיד חכם גדול.

כתב 'כל ישראל' הצטרף להיכל ישיבת 'בינת חיים' בבני ברק, הימים ימי ערב שלושת ימי הגבלה, כאשר נכנסים לישיבה וראש מתנתק מהרחוב, היכל הישיבה רחוק מהחומר וספוג בקדושה, רעש הלימוד מזכיר את היכלי הישיבות הגדולות המובילות, דקות לפני שיחת ההכנה למתן תורה והבחורים ממשיכים להתנצח בלימוד. ראש הישיבה הגאון רבי אהרון דאהן נכנס להיכל ופונה היישר אל ארון הקודש, קול הריתחא דאורייתא מתחלף לשקט של ציפיה דרוכה לדברי החיזוק של ראש הישיבה, שפותח בדבריו.

עם סיום השיחה, ניגש אחד מתלמידי הישיבה, ושאר הבחורים מצטופפים לשמוע. מתברר כי ראש הישיבה ותלמידו דנים כעת במסכת הנלמדת בישיבה, ועוסקים בשיעור שמסר ראש הישיבה בשעות הבוקר במסכת הנלמדת.

לאחר מכן, נכנס ראש הישיבה לחדרו הסמוך להיכל הישיבה, שם אנו מנסים להתמקד בדרכו החינוכית של ראש הישיבה.

איך מביאים בחורים לדרגת אהבת תורה בימים כאלו שהרחוב מציע כל כך הרבה, והחומר הוא השולט בחוץ? "ראשית זכינו ומרן הגרמי"ל לפקוביץ זצ"ל התבטא ואמר לאיזה ראש ישיבה 'תדע לך, ש'בינת חיים' אינה כשאר הישיבות! דבר נוסף השיטה של הישיבה היא כשיטת הסבא מסלבודקה, לרומם את הבחורים עד שהם משתוקקים לתורה כמו דגים בים, קופצים משמחה על כל טיפה של תורה כמו דגים".

על שולחן משרד הישיבה מונחים כמה עותקים של הספר "אפיקי אייל" על מרן ראש הישיבה הגראי"ל זצוק"ל ואנו שואלים על הקשר בין הישיבה לספר החדש. "אחד מרבני הישיבה הוא הרב הגאון ר' ישראל טרבלסי שבמשך כעשרים





# אין



# העבר

מסע לליטא של ימינו מספק רגעים רבים של כאב, זיכרונות ומיתוסים יהודיים שזורים ברצחנות הנאצית והמקומית, תוצרי התבוללות ושרידי הקראים, אך גם ניצוצות של התעלות ● בית המדרש של ישיבת סלבודקה, ביתו של הגאון מוילנה, טירתו של יצרן העור היהודי שנמלט מהקומוניסטים, חרש העץ היהודי שזכה במדליה והאגם הטלזאי רווי הדם

|| איילה אבן האזל ||





בית הכנסת והכיכר המרכזית של העיירה קיידן





בית קברות בקובנה. מקום כינוס לנוער עבריין



גטו וילנא

## ישיבת סלבודקה

רחובות הגטו אינם קודרים. קליפות תפוחי אדמה לא נאכלות על ידי מזי רעב. גדרות תיל בין הגטו הגדול לגטו הקטן הוסרו ולא נודע מקומן. בתי עץ בני קומה אחת, גדרות עץ צבועות ועציצים ופרחים בחלונות. למעשה, גם כיום מדובר באזור המאוכלס בדלי אמצעים. נעצרנו מול בית עץ אחד, צנוע ושמשם אך רחב בהיקפו, זה הוא משכנה הראשון של ישיבת סלבודקה. כאן, תחת שריטו של המשגיח רבי נתן צבי פינקל ה"סבא מסלבודקא", התעלו הנשמות, כאן, שיטת המוסר של רבי ישראל סלנטר פעמה בלבבות.

שנת 1915. רוחות ההשכלה נושבות ברחבי ליטא וסוחפות. צעירים החלו לדבר בעברית בלבד. בגימנסיות אשר נבנו בוילנה או בקובנה, הם היה מלהזכיר מילה ביידיש. כנגדם, קמו להם חברי ה"בונד" אשר להיפך, שוחחו ביידיש בלבד ואסרו על חבריהם לשוחח בעברית... אלה האחרונים הפנו עורף לתורה ולמצוות ופסחו על שני הסעיפים.

ניתן להזכיר את פרופסור אהרון ברק שופט בית המשפט העליון אשר אף הוא יוצא גטו קובנה. אמו הבריחה אותו בעלת תינוק מבעד לגדר הגטו אל מכרה ליטאית אשר הצילה את חייו.

בשנות ההשכלה הסוערות, מצאו להם הבחורים דווקא כאן מקום מבטחים. לימים בית העץ היה צר מלהכיל את כל התלמידים, ועל כן השיג הסבא מסלבודקא תרומה לבניין אבן גדול אשר נבנה ברחוב הסמוך. בנין זה נודע כבנין הישיבה החדש. ברחוב הסמוך עומד אותו בנין האבן מתנשא לגובה ומרשים, אך רק שבועיים בלבד הוא זכה לאכלס את בחורי הישיבה.

מיד לאחר שהושלמה בניית הבניין, פלשו הסובייטים לליטא. היה זה בשנת 1939 והסובייטים אשר כידוע התנגדו לכל דת שהיא, שלחו מיד את נציגיהם לנעול את דלתות הישיבה על מסגר ובריה.

קצין וקצינה הגיעו לישיבה ובידם צו פינוי. רגע לפני עומדם לצאת הסבה הקצינה את פניה, אל עבר הבחורים הנדהמים וסננה להם חטופות, לא ברוסית כי אם ביידיש: "אם אבי היה יודע מה אני עושה כעת, היה משבר את מפרקתי".

בגטו סלבודקא תפסה אותנו אימה מאיכר נבער. בעיירה ז'אז'מארי לעומת זאת התרגשנו והתאהבנו בישישה ליטאית בלה וחסרת פרוטה. ישישה זאת שומרת ומגנה על בית הכנסת העשוי עץ - יש לציין - אחד מתוך חמשה בתי כנסת עשויים מעץ אשר ניצלו גם מהנאצים ולאחריהם מהקומוניסטים.

"ילדה קטנה הייתי באותה תקופה של המלחמה", סיפרה לנו את זיכרונותיה מאז. "אך רק את זאת אזכור - את השכנים היהודים שהיו בעלי קשרי מסחר עם אבי ולפתע באו הנאצים ושלחו אותם. רק מאוחר יותר הבנתי שלעולם לא אראה אותם שוב".

## מרכז הקראים

האם הקראים נחשבים כיהודים? שאלה זו הטרידה את הנאצים ימ"ש. טרקאי, עיר הבירה העתיקה של ליטא, הינה עיירה יפהפייה. אגמים קורצים וברקע הרחוק משקיף מבצר זקן מימי הביניים. נוף יפה בהחלט לא חסר בליטא.

קראים, עד כמה שיישמע הדבר מפתיע - חיו בליטא, וחיים בה עד היום! הקראים כידוע שונים מהיהודים במנהגיהם אך גם במראה

ל אבס ריטס (בוקר טוב). אוויר קריר הצליף בפנינו בבית הנתיבות בעיר וילנה. תושבים אוחזים בפרחים, המתינו על מנת לקדם בברכה - אך לא אותנו.

מסע לא פשוט המנסה לקפל בתוכו עבר לעומת הווה ועתיד לוט בערפל. וילנה, קובנה ועיירות ליטאיות שלוות נוספות אשר טלטלנו אותם בבעטה אימה מחלומן היפה. לו רק יכולנו לשער, מה מצפה לנו בימים הבאים...

שיטוט בוילנה, רחוב הזגגים, רחוב הקצבים, ולאחר רחוב היהודים - הנך מגיע לרחוב המכונה "גאונר" על שם הגאון מוילנה. שם ניצב לו הבית קשיש ומאפיר, בעל קומה אחת. ביתו של הגאון מוילנה, שגדולתו התפשטה ונודעה גם בקרב גויי הארץ.

מיצג היסטורי הדור ובולט בדמותו של הגאון ניצב בסמוך. כך החליטה כנראה ממשלת ליטא להנציח את דמותו אשר הצתה גבולות של עמים, ישנו אף בול דואר מיוחד אשר נושא את דמותו. האם במודע התעלמו הליטאים, מהעובדה שהגאון היה אוסר להציב תבליט בדמותו של אדם כלשהוא?

אני חולפת על פני "שער סטורמה" אותו שער ארוך אשר כל יהודי בחולפו לפניו, היה נדרש להסיר את כובעו. היו כאלה שהתחכמו ועל מנת להימנע מהאקט המשפיל היו חולפים בקפיצה ומדלגים על פני השער.

באחד מפתחי הרחוב לא קשה להבחין בשלט באותיות עבריות, בשפה האידית על חנותו של יהודי בשם אברהם. בכותל אבנים נוסף ניתן להבחין במגן דוד חקוק באבן - כאן ניצב ארון קודש של אחד מבתי הכנסת בגטו, רק המגן דוד נותר כמו תלאי כמו מגן על קיר צהבהב.

אישה מבוגרת מכובדת למראה הבחינה בנו וניגשה אלינו. צליל קולה רעד בהתרגשות כאשר החלה לשפוך לאוזנינו המהופנטות את סיפורה הקטן והאישי.

"לפני השואה נולדתי למשפחה לא יהודית בת עשרה ילדים ואמי לפתע מתה בחטף", פתחה והשתהתה מעט. "את כל הילדים פיזרו בין משפחות ואני היחידה שנמסרתי למשפחה יהודית שגידלה אותי ודאגה לי כמו לבת. איני יודעת מה היה גורלה של אותה משפחה". דמעות עמדו בזויות עיניה, מסרבות להיפרד. ואנו נשארו מהורהרים.

## אימה בסלבודקה

סלבודקה, בסך הכול פרבר לא עשיר בעיר קובנה. התקבצנו בכיכר קטנה עגולה ומרוצפת. הבטנו מטה על האבנים האדומות. כאן, עמדו המוני יהודים צפופים על פקלאותיהם בקיץ 1941. כאן, דחסו את היהודים ההמומים בבתי העץ הדלים המטים לפול. כשבחוץ אימה מצמרת שולטת ומלאכי מוות שורקים כדורים ובפנים הרעב התמידי בבטן מכרסם.

"הכול נסוב סביב שק תפוחי האדמה", משתף פרופסור ישראל רוזנסון - דור שני לשואה הנושא על שכמו את תרמיל הרעב.

ליטאי מגושם עבר בסמוך אלינו, ונעצר על עמדו. מבטו היה מוזר ומאיים. כך ודאי היה נראה האיכר העממי איוואן אשר בא לבית המרוח של היהודי מידי יום ראשון כדי לשתות לשכרה, ולאחר מכן ניגש לפריץ, ומעליל על מושקה היהודון עלילה.

ויליאם - מדרוך המסע - יהודי אשר נולד בליטא ונראה בהופעתו כליטאי מקומי, נגש אליו בצד וניסה לברר מה רצונו. פזלנו בחלחלה אל הברנש המקומי אשר נפנף את ידיו בעצבנות יתרה לכל עבר. איוון או יוהן או לא משנה שמו, לא התאמץ לחנוק את בכיו, סוף סוף נקלעה לדרכו קבוצת יהודים אך אין באפשרותו לבצע את זממו...!

הבטנו מטה  
על האבנים  
האדומות. כאן,  
עמדו המוני  
יהודים צפופים  
על פקלאותיהם  
בקיץ 1941. כאן,  
דחסו את היהודים  
ההמומים בבתי  
העץ הדלים  
המטים לפול.  
כשבחוץ אימה  
מצמרת שולטת  
ומלאכי מוות  
שורקים כדורים  
ובפנים הרעב  
התמידי בבטן  
מכרסם.





שברי מצבות שהקומוניסטים לקחו למדרגות



תערוכה חינוך לסבלנות בעיירה קיידן

ישנם מציגים מספרים רבים של ליטאים חסידי אומות העולם, מן הצד השני יש עדויות לרוב על שיתוף פעולה מקומי של ליטאים עם הגרמנים באופן יחסי גבוה יותר משאר המדינות באירופה, מה שמורה על מעורבות גדולה של הליטאים ושנאה עמוקה כלפי היהודים.

יהודים תושבי המקום עד מלחמת העולם השנייה, אז הולאם המפעל מבעלות משפחת פרנקל וחיים פרנקל ומשפחתו הצליחו לברוח בעור שיניהם לאמריקה. המפעל המשיך בפעילותו וקיים עד היום. בתקופת מלחמת העולם השנייה, כאשר הולאם המפעל ועבר לבעלות הגרמנים, הוא ייצר במיוחד עבור קציני האס.אס את מעילי עור הידועים בטיבים בכל רחבי אירופה. הטירה אשר הציתה את דמיונו משכה אותנו להיכנס פנימה, אך דא עקא, באותו יום הטירה הייתה סגורה לביקורים. אירוע בהחלט לא היה צפוי, לאחר שהורמו כמה טלפונים לביורור עם העירייה המקומית, ולאחר שהוסבר כי מדובר במשלחת משרא, החליטה עובדת העירייה אשר היא גם עובדת המוזיאון לבוא ולפתוח את הטירה הבודדה במיוחד עבורנו. ואכן, לאחר שדלת הטירה ההדורה נפתחה, הבנו מדוע התעקשנו. כל חדר ניער אותנו, והדביק בנו ניחוח היסטורי שונה. התקרה בעלת הפיתוחים המעניינים, הווילאות האדומים שהשתלשלו מהחלונות, השטיח שנפרס על פני ריצפת העץ, אח עם גזרי עצים בתוכה, תמונות שמן המתארות את מושלי המקום בעלות מסגרות בגון הברונזה. כל אלה העניקו לטירה טעם אריסטוקרטי ואשליה נעימה ומבחיילה. אשליה של חיים אמתיים שפיכו עד אשר נקטעו באיבם באכזריות בקיץ 41. שוואלי היא עיר נוספת שתיזכר לזיכרון עולם. ראש העיר נבחר בעזרת קולות היהודים, אך כאשר פלשו הגרמנים, ראש העיר הושיט יד מחבקת לנאצים נגד יהודי עירו. היו מספר מועט של אנשים שהתביישו במעשיו של ראש העיר, התאספו בכנסיה וניסו בכל כוחם לעזור ליהודים להינצל. אך הם קבלו רמז חד כי חייהם בסכנה ומומלץ כי יפסיקו בהשתדלותם.

## החרש היהודי

חרשות העץ, הוא מקצוע ליטאי עתיק יומין. תושבי ליטא אשר ארצם מלאה יערות עץ פיתחו את אומנות החרשות למלאכת מחשבת. אי שם בעיירה בשם פלונגיאן גר אמן יהודי בשם יעקב בונקה, בן 86. הוא הקים את אחד האתרים של חרשות העץ, ביער בקצה העיירה. העצים עוצבו בידי האמנות, ומתנשאים לגובה זה כמה שנים בקור ובשלג. עומדים דוממים ומספרים בשפתם של עצי היער את שואת יהודי ליטא. "הטרגדיה של המשפחה היהודית", הינו עץ אשר הפך לדמות של אישה העומדת על סף הבור מנסה לגונן על ילדיה העומדים מאחוריה וניתן אף להבחין בביתה הלופתת את בוכתה רגע לפני הסוף. עץ אחר הפך לדמותו של יהודי חסר אונים, ידיו נתונות באזיקים ומבטו אומר הכול. האנדרטאות מעץ מסמנות את המקום שבו נרצחו אלף שמונה מאות מיהודי העיירה ונקברו על ידי הרוצחים בשלוש בורות. החרש היהודי חי לבדו כיהודי האחרון של העיירה. ילדיו למרבה הצער כבר התבוללו. מסתבר כי חייו הדלים מלאים מעש והוא גרוש במרץ נעורים. רק אתמול, כך הוא משתף אותנו בגאוה, הכריזו עליו כעל אחד האנשים החשובים ביותר בפלונגיאן יחד עם חמישה עשר אנשים. את שמו יחרטו על ספסל במרכז העיר ליד המזרקה. כה יעשה לאיש אשר חפצים ביקרו במדינת ליטא! יעקב אף קיבל מדליה מכובדת בעבר מידי נשיא ליטא, ובכלל הוא מפורסם כאדם חשוב. יעקב טוען כי הוא אינו יודע עברית. שכחת. הוא מתנצל. בישראל הוא ביקר בתשנ"ו, היה כחודשיים בירושלים ובתל אביב, וביד ושם הניח עבורות עץ מעשה ידיו. היום בפלונגיאן אין בית כנסת, הוא משיב לשאלתנו. "שולחיה" שהיה נהרס על ידי דחפורים ליטאים. עוד סוגיה כואבת. יעקב עצמו ניצל כאשר ברח לצבא האדום, באזור שלו לא היו יערות ולכן לא הצטרף לפרטיזנים. יעקב נלחם יחד עם אביו ואחיו, אך הוא היחיד ששרד



החיצוני. הקראים מסתמכים על התנ"ך בלבד. חוגגים את החגים מלבד פורים וחנוכה, ותחילת השנה חלה עבורם בחג הפסח. כיום מרכז הקראים הגדול ביותר קיים בארה"ב. לאורך הרחוב בתי העץ נמוכי הקומה הנראים כלקוחים מפלקט. מחזית הבתים נשקפים כחוק בל יעבור שלושה חלונות, על פי המסורת של הקראים, חלון אחד לכבוד אלוקים, חלון אחד לכבודו של הדוכס "ויטאוטס" אשר הביאם אל העיירה מחצי האי קרים, וחלון אחד לכבוד הקראים עצמם. כיום יש משפחות מעטות של קראים במקום, אך רובם מתבוללים. ישנו גם בית קברות מיוחד עבורם, ולעיתים ניתן להיתקל בלוויה של קראי מקומי. בזמן השואה היו מקומות בהם נרצחו הקראים יחד עם היהודים, עד אשר החלו הקראים לזעוק כלפי הגרמנים כי אינם למעשה יהודים "מקוריים". הנאצים הטילו על חוקר יהודי בשם קלמנוביץ' לבחון את סוגיית מוצאם. קלמנוביץ' ריחם על הקראים ואף נמלך בדעתו כי בדרך זאת ימצא פתח אף ליהודים להינצל. סופו של דבר, קלמנוביץ' הציג בפני הנאצים ראיות כי הקראים אינם יהודים ומוצאם מהגזע המונגולי-טטרי. הנאצים קבלו את חוות דעתו של החוקר קלמנוביץ' ולא הרגו את הקראים אך מיהרו לדרוש מהם רשימה שמית של האנשים בקהילתם. הקראים מיהרו להגיש את הרשימות וכך סגרו את שעריהם בפני היהודים אשר קיוו בדרך זאת להימלט מציפורני הנאצים.

## הליטאים בשואה

אנו מגיעים לבניין בית היתומים בקובנה. בצידו השמאלי של הבניין ניתן להבחין בפתחיהם של שני המרתפים בבניין. מרתפים אלה רחשו מעשי חסד בתקופת המלחמה על ידי רופא שקט, פיאטריס באורליס. במרתף אחד נקלטו תינוקות יהודיים ובמקביל במרתף השני היו דואגים להוציאם למשפחות כפריות לאימוץ בעזרת הפרטיזנים. פרטי התינוקות היו נרשמים בפנקסים בצורה מסודרת. והרופא אשר פיקח על המבצע הנרחב זכה לקבל תואר חסידי אומות העולם. כאן אנו מגיעים לסוגיה מורכבת על שותפות הליטאים במעשי הטבח ביהודים, והדעות חלוקות: ישנם מציגים מספרים רבים של ליטאים חסידי אומות העולם, מן הצד השני יש עדויות לרוב על שיתוף פעולה מקומי של ליטאים עם הגרמנים באופן יחסי גבוה יותר משאר המדינות באירופה, מה שמורה על מעורבות גדולה של הליטאים ושנאה עמוקה כלפי היהודים.

## סירה מסתורית

אנו מגיעים לעיירה שוואלי. יש גורסים ששם העיר בא מלשון "שאווליס" שפרשו ירייה שנשמעת באזור כאשר צדים חיות ביער. בעת כניסתנו לעיר נעתקה נשמנתו. לא בשל ריחות ציד, אלא דווקא באשמתה של טירת רוזנים קטנה וקסומה אשר עומדת לצד הדרך בשממונה ובדיכאונה. מסתבר כי הטירה היפה הייתה לא אחרת מאשר טירתו של יהודי בשם חיים פרנקל. יהודי החרד לדבר ה' מתומכי אגודת ישראל אשר החזיק את אחד המפעלים הגדולים ביותר ברוסיה לייצור עורות. סיפורו של המפעל היה סיפור לא יאמן של מפעל קטן אשר גדל והתפרסם ברחבי העולם. עד אשר בתערוכה עולמית בשנת 1905 שהתקיימה בפריז הוענקה למפעל העורות מדליית זהב. חיים פרנקל תרם מהונו למען מפעלי החסד והחינוך בעיר, ואף להקמת "קלוד" בקצה העיר בסמוך לבית החרושת. מפעלו העסיק כמובן הרבה



“הטרגדיה של המשפחה היהודית”, הינו עץ אשר הפך לדמות של אישה העומדת על סף הבור מנסה לגונן על ילדיה העומדים מאחוריה וניתן אף להבחין בביתה הלופתת את בובתה רגע לפני הסוף. עץ אחר הפך לדמותו אוניו, ידיו נתונות באזיקים ומבטו אומר הכול. האנדרטאות מעץ מסמנות את המקום שבו נרצחו אלף שמונה מאות מיהודי העיירה ונקברו על ידי הרוצחים בשלוש בורות.



את הקרבות. האם מפקד החזית הליטאית בצבא הסובייטי ומפקד הקוזקים אשר נקרא צ'רנובסקי היה יהודי? התעניין פרופסור ישראל רוזנסון לשמוע את דעתו, ויעקב השיב בחיוב. מסתבר כי זה לא יותר ממיתוס מעניין, שישנם אנשים שאוהבים להאמין בו.

## מעין המבקש חיים

אוטובוס התיירים הגדול מנציה בגלגליו את דרכי ליטא מלאות האנדרטאות. מעיר לעיר ומעירה לעירה במשך שבוע ימים. תרבות החדשה-ישנה אהובה-ושנואה. ואנו במטרה אחת, תרמילנו על שכמנו, מגשימים אחר פעימות ליבה בתוכה ובתוכנו.

מהערים המודרניות אט אט התחלף לו הנוף בהדרגה ומצאנו את עצמנו בתמונת נוף מעצבנת, ישנה ומהוהה. סוס, בקתה ואיכר אוסף תבואה. רוטינה של שלווה. המאה עשרים ואחת כמו חולפת לידם ואינה מותירה אף רישום משמעותי.

כך נסענו עד בואכה העיר טלז. החלנו פוסעים על יד אגם רועג, או כך לפחות דמינו לחשוב. אגם, אגם, התואיל לספר לנו כמה מבני עמנו בלעת אל קרבך? הקשיתי, אך טבעות המים רק התרחבו והתכווצו במעגלים, התרחבו והתכווצו.

נודע לנו כי עד היום זכר המראה הנורא, של גופות יהודים צפות על פני האגם, מרתיע את הגויים תושבי העיר מלרחוץ באגם הידוע לשמצה. הצטמררנו.

צעדנו בלאות בין סמטאות הבתים העצובים, שבחלקם נפל הגורל להיות לגטו ליהודי העיירה טלז, בינות לפרחים בצבעי הפסטל שצמחו פרא בשתיקה. היה משהו מוזר באוויר בשקט, בדממה.

גטו טלז לא היה גטו במובן הרגיל, גטו טלז היה גטו של נשים. בטלז נטלו הגרמנים בתכניתם השטנית תחילה את הגברים, עינו אותם ולאחר מכן נרצחו כולם. את הנשים הותירו וריכזו כאן בבתי הגטו ללא אוכל ותנאי מחיה.

ערב ראש השנה שנת תש"ב, נשות הגטו אשר נותרו בדרך בלי איש עלובות ומורעבות, החליטו לקיים תפילת ראש השנה בבית המדרש הישן בטלז. תפילת ראש השנה האחרונה בחייהן. כמה חודשים לאחר מכן כבר הוצאו כל הנשים והובלו לבורות שנחפרו בקרבת העיר. שישים וארבע נשים הצליחו לברוח ולהינצל.

לפתע, בלי הודעה מוקדמת, עצר אותנו צעיר מקומי, שחרחר וגבוה. הוא הקיץ אותנו משנת 1941, אך לא ניתק אותנו מתוך תיאורי הגטו לחלוטין.

“שמי מריאן, אני עובד כחוקר בתחנת המשטרה המקומית”, הציג את עצמו, “חיקיתי לכם”, הוסיף בנימת בדחיפות.

מה כבר עוללנו? נבהלנו, רק שלא הסתבכנו עם המשטרה המקומית.

אך מריאן מיד אמר בעברית – זה מעיין, ובכך הפתיע והרגיע

אותנו. הוא הביט במבט אחר. הוא באמת לא היה עוד טיפוס ליטאי, נראה בן טובים כבן שלושים, מסודר בחיים. הליטאית שבפיו זרמה נרגשת כזרנוק מים על אש, בלי מעצורים.

“הסיפור העצוב שלי התחיל בתקופת הנאצים והמשיך אצל הסובייטים - הקומוניסטים. בזמן המלחמה היו יהודים שהתחתנו עם נוצרים, הלכו לכנסייה, החליפו דרכונים. הצליחו ללבוש זהות חדשה. הכול הם עשו רק להימלט. רק לברוח. גם אבא שלי היה ביניהם. התבולל”, הוא חשף בפנינו את סיפורו הטראגי תוך תנועות ידיים סוערות.

לכאורה אבא שלו הצליח. לכאורה אבא שלו ניצל. לכאורה מריאן צריך להיות מאושר. המצוקה שאפפה אותו, לא הייתה ברורה לנו.

“אני קרוע!” הוא זעק בקול לא גבוה וניתח בפנינו את ליבו, קרוע בין עולמות ודורות. קרוע בין מלחמות רועמות ושלוות. “הדור המבוגר אף ממשך לפחד. חושש לדבר. חרד מלהזכיר את המוצא היהודי. קשר השתיקה לופת בחזוקה. חונק. חובה עליכם להיות אנשים שמחים, אתם חיים בזהות ברורה כיהודים כשרים ונאמנים!” הוא מוסיף ואומר לנו, מוסר כליות.

“יש לי חבר נוסף כמוני בעיר קלייפדה. (בליטא מדובר כנראה בתופעה) אני לא צריך שמות משפחה”, הוא אומר, “כדי לדעת, מספיק לבחון את תווי הפנים. הלוואי”, הוא מרשה לעצמו להוסיף בכיסופין, “אולי חבר ייסע לישראל ויביא לי רגב אדמה או כיפה מעיר הקודש ירושלים. אני עצמי יודע, איני שייך לכנסייה, אך גם בבית הכנסת לא יקבלו אותי. לכן אולי גם טרם הרשתי לעצמי להינשא”, הוא מתוודה.

מריאן, בן לאב מתבולל, מסיים לקינוח בוורט חסידי: “פעם, בא בחור בן לאב יהודי לרבי. אמר לו הבחור, איני יודע מה לעשות בחיי! אותו רבי היה בעל עסק ליהלומים. הראה לו הרבי תצוגת יהלומים, וביקש כי יבחר יהלום. הבחור בחר את היהלום הגדול והנוצץ ביותר. בחרת את היהלום הכי נוצץ אך חסר כל ערך. השיב לו הרבי. תשובה מהדהדת.

מריאן ספק השלים עם ניגודיו, ספק מוסיף להתנגד לשלוותו המדומה. מהמורות והמחנכות בקבוצה, הוא רק הוסיף בתחנון, ספרו לתלמידים את הסיפור שלי!

לאות פרידה, בקשנו ממריאן, אם יאות לעשות עבורנו טובה ולפתוח לנו את בנין הישיבה הנודע, אשר נמצא זה מכבר מאחורי סוגר ובריה, מריאן רק ציפה לבקשה מעין זאת, וכך תוך כמחצית השעה נכנסנו לבנין הישיבה אשר דלתותיו הישנות לא נפתחו זה ימים רבים. הבטנו אל עבר אולמות הלימוד הרחבים ברגשות מעורבים, כאילו מצפים לאלפי הנשמות שיחזרו למלא את השורות המיוותמות. ■



חרשי העץ



החברה  
המצליחה  
בישראל

גיוס תרומות ומשאבים

מחפשת עבודה?

# ההרונות כולו שלך!

לדעת שאת  
זוכה לעזור  
לאנשים תוך  
כדי העבודה

לעבוד במוקד  
מבוסס שקיים  
מעל 10 שנים!

להתחבר  
לצוות מפרגן  
ומנצח!

ליהנות  
מבונוסים  
משתלמים!

כשאת בוחרת במקום עבודה שמעניק לך  
הנאה מושלמת וביטחון כלכלי, את יודעת שזה המקסימום  
שאת יכולה לעשות עבור עצמך ועבור משפחתך

אצלנו גיוס תרומות הוא חוויה טכנולוגית והעצמה אישית - תהליך מדויק תוצאה חכמה

מחלקה חדשה נפתחת!

סניף בני ברק. בהנהלת  
המאמנת האישית רייזי | 40 ₪ לשעה



SHINOVER GROUP  
שינובר גרופ

תפעול ופיתוח חברות וארגונים.  
תהליך מדויק, תוצאה חכמה.

הביאו אתכם שמחת חיים  
ובואו להרוויח יותר!

לפרטים וכניסה לעבודה מוצלחת חייגי:  
זמינות כעת (בשבילך) 077-230-9997

המשרה  
בשעות  
הבוקר





## מוצרי חלב: למי זה טוב?

● חג שבועות בפתח: מי צריך להפחית במוצרי חלב, מי כלל לא נוגע בהם ומי צריך מהם כמה שיותר? עינת מזור בקר - דיאטנית קלינית מומחית לסוכרת במרכז DMC לטיפול בסוכרת, עושה לנו סדר

**בעלי לחץ דם גבוה:** כידוע, לסובלים מלחץ דם גבוה מומלץ להפחית נתון בתפריט. מאחר שרוב הגבינות מכילות כמויות גבוהות של נתרן, יש להתחשב בכך. למשל, ב-100 גרם גבינה צפתית יש בין 700-1200 מ"ג נתרן, כמויות נתרן המהווה כמחצית מצריכת הנתרן המומלצת עבור רוב האוכלוסייה. מומלץ לקחת זאת בחשבון ולהעדיף גבינות מופחתות מלח, כמו "טוב טעם", ריקוטה וגבינה לבנה מופחתת נתרן.

**בעלי כולסטרול גבוה:** שומן רווי הוא אחד השומנים העיקריים התורמים להעלאת רמות הכולסטרול בדם. מקורו העיקרי של שומן רווי הוא מן החי, ובהקשר של מוצרי החלב, ככל שהמוצר יכיל אחוזי שומן גבוהים יותר, כך כמויות השומן הרווי שלו תהיה גדולה יותר. לכן, לבעלי כולסטרול גבוה מומלץ להעדיף גבינות המכילות עד 5% שומן.

**סובלים מאוסטיאופורוזיס:** אוסטאופורוזיס, או בשמה הפופולארי 'דלדול עצם', היא מחלה בה דחיסות המינרלים בעצמות יורדת בעקבות פגיעה במשק הסידן. אחת ההמלצות התזונתיות הקבועות במצב זה היא העשרת התפריט בסידן.



חג השבועות ידוע כחג בו מככבות סעודות חלביות. מאחר שנושא החלב ומוצריו שנוי במחלוקת, ולא קיים קונצנזוס בקרב אנשי המקצוע או הציבור הרחב לגבי נושא זה, "איש הישר בעיניו יעשה". עם זאת, ישנן מספר קבוצות באוכלוסייה עבורן מאכלי החלב דורשים התייחסות מיוחדת: סוכרתיים: במוצרי חלב קיים סוכר טבעי המכונה לקטוז. במוצרי חלב ניגרים, כדוגמת חלב ומשקאות חלב, כמויות הסוכר היא הגבוהה ביותר, בהשוואה לשאר מוצרי החלב, ולכן יש לקחת זאת בחשבון ובספירת הפחמימות הכללית בתפריט. בגבינות הקשות, כדוגמת הגבינה הצהובה, כמעט ולא קיים סוכר ובגבינות למריחה קיימת כמויות קטנה יחסית של סוכר. למרות שהגבינות הקשות כמעט ואינן מעלות את רמת הסוכר בדם, חלקן הגדול מכיל כמויות גדולות של נתרן לצד אחוז גבוה של שומן רווי הנחשב כשומן שאינו בריא ומקושר להתפתחות מחלות לב וכלי דם. קיימות גם גבינות קשות המכילות 5%-9% שומן והן עדיפות מבחינה תזונתית. מרכיב נוסף במוצרי החלב שדורש התייחסות מצד סוכרתיים הוא החלבון. מוצרי חלב הם מקור טוב לחלבונים בתפריט, אך חלק מן הסוכרתיים אשר סובלים מפגיעה בכליות יוכלו לשלב מוצרי חלב בתפריט אך במידה, לפי המלצת דיאטנית וחלק מתפריט מאוזן ומגוון.

### מספר עובדות חשובות על הסידן במזון שכדאי לדעת לפני שמעמיסים מוצרי חלב בתפריט:

1. שיעור ספיגת הסידן ממוצרי חלב הוא כ-30%, או במילים אחרות, רק שליש מן הסידן הקיים במוצרי חלב נספג. לשם השוואה, ספיגת הסידן מכרוב וברוקולי היא כ-60%-50% (אך כמויות הסידן בהם נמוכה משמעותית בהשוואה למוצרי חלב).
2. גורמים המסייעים לספיגת הסידן במזון הם: אכילת מאכלים המכילים סידן במנות קטנות ומפוזרות לאורך היום (לעומת אכילת כמויות גדולות של סידן באותה ארוחה). ויטמין D הקיים בחלק ממוצרי החלב או בתוספי תזונה מסייע לספיגת הסידן, פרוביוטיקה ("חיידקים טובים") הקיימת בחלק מן היוגורטים, ויטמין C הקיים בפירות הדר, גמבה ועגבניות.
3. גורמים המפריעים לספיגת הסידן במזון הם: שתי חומצות הידועות כקושרי מינרלים - חומצה פטיית המצויה בירקות עליים ירוקים וכן במשקאות המכילים קקאו וחומצה אוקסאלית המצויה בחיטה מלאה ומוצריה, סובין ומוצרי סויה. בנוסף, קפאין בכמויות גדולות וצריכת כמויות גדולות של חלבון מן החי גורמת להפרשת סידן בשתן. בשורה התחתונה - אכילת מוצרי חלב בכמויות גדולות אינה ערובה למסת עצם תקינה. מומלץ לשלב בתפריט מוצרי חלב כמו גם מאכלים צמחיים שעשירים בסידן מהם ספיגת הסידן יכולה להיות גבוהה יותר (פירוס בטבעונות), מומלץ לפזר בארוחות השונות את מאכלי החלב ולא לרכז לארוחה ביום את הכל, מומלץ לשלב ירקות טריים בארוחה חלבית על מנת שהויטמין C שבהם יגביר את ספיגת הסידן. חשוב ביותר לוודא מהי רמת ויטמין D בגוף, כיוון שמחסור בוויטמין זה פוגע בספיגת הסידן בגוף וכמו כן חשוב להיות פעילים גופנית.

רכיבי התזונה העיקריים אותם מספקים לנו מוצרי חלב הם סידן וחלבון (בנוסף לעוד מספר ויטמינים ומינרלים). על מנת לספק סידן וחלבון ממקורות שאינם מוצרי חלב, ניתן להציע מספר תחליפים, לדוגמה מזונות מן הצומח שעשירים בסידן כוללים: פולי סויה ומוצרים המיוצרים מסויה כדוגמת טופו, סייטן (חלבון חיטה המועשר חיצוני בסידן), טחינה גולמית משומשום מלא, פרג, ירקות כמו כרוב וברוקולי, שקדים ועוד. חלבון ממקור צמחי מספקים הקטניות (אפונה, עדשים, שעועית, חמוס, סויה), מוצרי הסויה כמו חלב סויה וטופו ומשפחת האגוזים.

חשוב לזכור כי בקטניות חסרה חומצת אמינו אחת (מרכיב שבונה את החלבון) החשובה לגופינו, ולכן, על מנת לקבל חלבון מלא, כלומר, איכותי כמו מן החי, מומלץ לשלב גם דגנים בתפריט, לדוגמה: לחם מלא, בורגול, פסטה וכדומה.

**ילדים:** ילדים נוטים לאהוב מוצרי חלב, במיוחד את הממותקים שבהם, כמו מעדנים מתוקים ושוקו. כבר מגיל צעיר חשוב להרגיל ילדים לצרוך מוצרי חלב בטעמים הטבעיים, כיוון שכמויות הסוכר המוספות למעדנים למשל יכולות להגיע ל-6 כפיות סוכר לגביע אחד של מעדן! זוהי דוגמה לכך שמוצר חלבי יכול להיות דומה לממתק מבחינת כמויות הסוכר שלו. עם זאת, מוצרי חלב כן מספקים חלבון וסידן באופן מרוכז יחסית לכמותם, כלומר, בהשוואה למאכלים אחרים, ניתן לאכול מוצר חלב בכמות קטנה יחסית ולקבל כמויות נכבדות של חלבון, סידן וויטמינים ומינרלים נוספים. ההמלצה היא כמו כן שמוצרי החלב ישלבו כחלק מתפריט מאוזן ומגוון של ילדים.

גדולות של נתרן לצד אחוז גבוה של שומן רווי הנחשב כשומן שאינו בריא ומקושר להתפתחות מחלות לב וכלי דם. קיימות גם גבינות קשות המכילות 5%-9% שומן והן עדיפות מבחינה תזונתית.

מרכיב נוסף במוצרי החלב שדורש התייחסות מצד סוכרתיים הוא החלבון. מוצרי חלב הם מקור טוב לחלבונים בתפריט, אך חלק מן הסוכרתיים אשר סובלים מפגיעה בכליות יוכלו לשלב מוצרי חלב בתפריט אך במידה, לפי המלצת דיאטנית וחלק מתפריט מאוזן ומגוון.

**רגישים ללקטוז:** כפי שצויין מעלה, הלקטוז הוא סוכר המצוי באופן טבעי במוצרי חלב. הלקטוז הינו מבנה של דו סוכר ומורכב שתי יחידות של סוכרים: גלוקוז וגלקטוז. אצל חלק מהרגישים ללקטוז, קיים מחסור באנזים שמפרק את הלקטוז לשתי יחידות הסוכר שלו והתוצאה היא שהסוכר שאינו התפרק מגיע למעי הגס ושם עובר תסיסה על ידי חיידקים. התסמינים הקליניים של אי סבילות ללקטוז הם: כאבי בטן, נפיחות בטנית ושלשולים. תסמינים אלה אינם מסכני חיים אך מאוד לא נעימים למי שחווה אותם. כמויות הלקטוז הגדולה ביותר במוצרי מזון קיימת בחלב ובגלידה. בגבינות קשות כמויות הלקטוז קטנה מאוד ולכן, גם המתקשים בעיכול הלקטוז, יצליחו ע"פ רוב לאכול גבינות אלו ללא תסמינים מיוחדים. לידיעה - חלב עיזים ומוצרי מכילים לקטוז בכמות הדומה לחלב פרה ולכן אין לו יתרון בעיניו זה.

אחד הפתרונות המסייעים לרגישים ללקטוז היא תוספת חיצונית של אנזימים המגיעים בטבליות או בנוזל, אותם צורכים לפני ארוחה המכילה מוצרי חלב והם מסייעים בעיכול הלקטוז.

## סל תרופות



מוסטלה, מותג הדרמו-קוסמטיקה המוביל בבתי המרקחת באירופה לטיפול עור התינוק מציג: תחליב להגנה גבוהה מאוד מהשמש, לתינוקות ולילדים הן מפני קרני UVB (SPF50+) והן מקרני UVA. רכיבים עיקריים: מסנני קרינה מינרליים, שמן אבוקדו, ויטמין E. מחיר: 119.90 ₪ ל-100 מ"ל. להשיג ברשתות הפארם ובתי המרקחת



LA ROCHE-POSAY - מותג הדרמו-קוסמטיקה הבינלאומי, משיק 3 מוצרים חדשניים: אנתליוס XL תחליב ג'ל לעור רטוב לילדים, אנתליוס XL ג'ל לעור רטוב למבוגרים, אנתליוס XL - קרם ג'ל לעור עם גוון לפנים. המוצרים בעלי הגנה גבוהה רחבת טווח (UVA&UVB) מפני נזקי קרינת השמש לעור רגיש, SPF50+ ומתאימים לכל המשפחה: ילדים ומבוגרים. נבדקו גם בישראל על עור רגיש. מחירים: 99 ₪ - 129 ₪



מוצרי ההגנה מהשמש של Avece מהווים את אחת מסדרות הדגל של המותג. מוצרי הסדרה מספקים הגנה בטווח רחב של קרני ה-UVA ו-UVB עם SPF50+. הסדרה מאופיינת במתן הגנה רחבה מפני השמש עם מספר מסננים נמוך ביותר. מחירים: 109.9 ₪ - 139.9 ₪



# אסתר היא אולגה מוקירת שבת

מה תסכל את אולגה בשבת הראשונה להיותה יהודיה? ● מה המשותף לשבת הקרובה ולחג השבועות? ● וגם, מה יש בה בבריאה שהיא כה חסרת מנוחה?

אולגה היא הגיורת הכי לא קלאסית שהכרתי. היא חסרת מנוחה כמו יהודייה ומדברת מהר כמו ישראלית. היא נולדה בארץ. אביה יהודי אבל היא לא. ובכל זאת היא שופעת אמונה ושמחת חיים, אוהבת אדם מושלמת ובעיקר גיורת.

אולגה מגיעה באופן קבוע לשיעור תורה, מגיבה לעדכוני הוואטס-אפ בפרפרים, פרחים, נשיקות ולבבות, היא חמה, לבבית ופעילה בשיעורי יהדות, נשיות ותורה אותם אני מוסרת לצעירות מחוגים שונים.

עבורה אני 'הרבנית' ותמיד יש לה בשורה טובה עבורי. "הרבנית", היא אומרת ללא שמץ מבטא, "עברתי סמינר א'".

וקצת אחרי פסח: "סמינר ב' כבר מאחוריי". היא מאשרת ומאשרת. בין לבין היא מפגינה ידע עצום ורב עד שלפעמים כשצעירה מתגיירת אחרת מעלה שאלה שאני לא יודעת להשיב עליה, אני מקווה שאולגה תדע את התשובה והיא אכן עונה – במקומי – במקום "הרבנית".

הבקאות הרבה שלה בתורה ומצוות והרגש שניבט בעיניה לכל עניין יהודי, ובמיוחד לסיפורי ניסים של עם ישראל מסתירים מאבק קשה שמתחולל בביתה.

אחותה ואימה שאינן יהודיות מקלות ראש בהשקעה האדירה ובעקשנות בה היא חותרת להשיג את מבוקשה ולהיות יהודייה כשרה. השבוע לאחר השלמת תהליך הגיור, היה השבוע הקשה והמאתגר ביותר עבורה.

דווקא אחרי שאולגה הפכה באופן רשמי לאסתר והתהליך הארוך אותו עברה הגיע לקו הגמר, דווקא באותו שבוע, באותה שבת, הגיע לפתחה הפיתוי הגדול ביותר לחלל את השבת. "למה?", היא שואלת אותי.

"למה אין לי מנוחה? למה בכל השנתיים האלה הייתי צריכה תזכורת שעלי לעשות עבירה קטנה בכל שבת כי לא זכרתי, ואילו עכשיו, כשאני כבר יהודייה, בא לי להדליק אור, לחמם את האוכל או אפילו לצאת עם אופניים לים?"

אתם מבינים את השאלה שלה, את הקושי שלה? "עכשיו כבר אין מי שתחיל אותי ותעזור לי עם התשובה", היא אומרת ואני חושבת שגם בידינו - היהודיות מבטן

ומלידה - אין תשובה טובה. חוץ מה'מתנה' הזאת שקיבלנו כבר בעת קבלת התורה. ולא, אני לא מתכוונת לתורה אלא ליצר הרע. "את לא לבד", אני אומרת לה ומרגישה את כאבה על המלחמה שנכפתה עליה.

כשחג השבועות חל ביום ראשון אנו מקבלים רצף של שבת וחג צמודים. מה עלינו ללמוד מכך שחג השבועות צמוד לשבת. קשר ברור בין השבת לשבועות מתבטא במאמר חז"ל "לכולי עלמא בשבת ניתנה תורה".

כלומר, מעמד מתן תורה לבני ישראל במדבר התרחש ביום השבת. ובוודאי שלא באקראי אלא זאת משום שיש קשר הדוק בין שניהם.

הקשר בין שבת ושבועות הוא כזה: שבת עניינה מנוחה וגם מתן תורה עניינה מנוחה. וזאת משום ששלמות מנוחת העולם היה במתן תורה, כמו שכתוב "ארץ יראה ושקטה". עד מתן תורה הייתה הארץ במצב של "יראה", שכן קיומה לא היה מובטח אם לא יקבלו בני ישראל את התורה. קבלת התורה היא מטרת הבריאה, ורק אחרי מתן תורה שקטה הארץ ונרגעה.

הבריאה כולה מעצם בריאתה היא אורגניזם 'חסר מנוחה'. שינויים הם במהותם היפך המנוחה, וכל הבריאה משתנה כל העת ללא הרף. הזמן מתחלף, הנבראים כולם עוברים כל זמן קיומם שינויים תמידיים של צמיחה וכו'.

והקטע הוא שאצל האדם בולטת העובדה שכאשר אין לו מטרה אחת ברורה לקיומו, הוא סובל מאי שקט שנגרם על ידי השינויים התמידיים הללו.

הדרך היחידה לחוש רוגע בצל חוסר המנוחה הזה הוא כאשר ישנה מטרה ברורה לחיים, וזו הגיעה אחרי מתן תורה – "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני". גם השבת עניינה מנוחה וגם התורה וזה הקשר ביניהן שמתעצם בקביעות מעין זו.

הכותבת היא בעלת "הבחירה שלי" - אימון וייעוץ לנערות ונשים, מרצה, מנחה ושדרנית רדיו - http://www.miri-mychoice.co.il

Office DEPOT

האקום הלה שאור לך!



לחברת אופיס דיפו בא"ת ראש העין

## דרושים

עובדים לוגיסטיים לתפקיד מעניין

קבוצה חרדית ◀ משמרת יום בלבד  
הסעות למקום ▶ אוירה מיוחדת  
שכר מצוין ▶ קליטה מיידית

יום הסברה  
יתקיים אי"ה

ביום רביעי ט' סיון 23/5  
בשעה 14:00  
בהכוון תעסוקתי  
רח' הירדן 31 ב"ב (קומה ד')

הכוון תעסוקתי

בני ברק



משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים





## יד ביד

מה יוצא לך הכי מהר מהפה?  
"כן, חמודי, אני מרשה לך."

או  
"לא, חמודי, אימא לא מרשה."  
מה שלא יהיה הדרך האמצעי, שביל הזהב, הוא לא להגזים עם אף אפשרות. הפעם אתיחס למילה "לא" ולהשלכותיה.

ברור לנו, שילד חייב לשמוע מפעם לפעם את המילה "לא".  
כי אין מצב שבו יקבל כל מבוקשו.  
אז נשאר לנו להבין מה הוא המינון הנכון בהשמעת המילה "לא".  
אולי יש עוד דרכים לסרב לילד דבר מה שמבקש, ללא השימוש במילה הקצרה וההחלטית שגורמת הרבה פעמים להתנגדות עזה מצד הילד.

את השימוש ב"לא" צריך לשמור למקרים מאוד חשובים שבו חשוב לנו להשמיע דווקא ה"לא" חד משמע.  
בשאר המצבים ננסה לרכך את הסירוב ולעטוף אותו בשכבה מחממת את הלב.

1. להגיד לא לילד, זה הכי מהיר, הכי ספונטני, הכי נשלף מהשרוול. האם להגיד לא לילד הוא גם כל פעם הפתרון הנכון? האם יש עוד פתרונות שיתנו מענה רצוי לילד מבלי שירגיש שבעצם אמרנו "לא". הילד מבקש ממתק.

על קצה הלשון שלך עומדת המילה "לא". את לא מתכוונת לתת לו עכשיו את הממתק הנחשק. איך נסרב מבלי להגיד "לא"? אחת האפשרויות היא להגיד לילד שאנחנו שמענו את בקשתו.

"נאכל קודם ארוחת ערב ואח"כ תוכל לקבל את הממתק". או אולי נשאל אותו: "כמה ממתקים היו לך כבר היום?" ונזכיר לו את הכלל שקבענו בבית: "אימא מרשה 2 ממתקים כל יום. אז נשמור את הממתק הזה למחר."

2. הבן שלך, בן 12, מתכנן יחד עם חבריו מדורת ל"ג בעומר. בינם לבין עצמם הם רוצים לחגוג את היום הזה. ולך זה לא מריח. אש זה לא משחק ילדים.

"אבל כולם הולכים!", הוא אומר. "לכולם מרשים!", הוא טוען. איך תימנע ממנו להצטרף אליהם וגם שלא ירגיש מקופח? "אנחנו יוצאים עם אבא ונעשה מדורה משפחתית!" את אומרת לו. "מדורה לבד עושים אצלנו רק מגיל 18".

נלך עם הילד יד ביד, נאפשר לו גם להינות ולכייף, תוך שמירה על הגבולות החשובים לנו.

3. עוד דוגמא? בבקשה. לקניין הולכים עם אימא. זו דעתך חזו זכותך. אבל הילדה מבקשת. גם חברותיה הולכות. אם נסרב לה היא אולי תלך בלי רשות. בלי שנדע. "אין בעיה, אני אבוא איתך".  
זו השקעה של זמן, אמנם, אך השקעה משתלמת. בהמשך כשהבנות יתאספו ללכת למקום שאת לא רוצה שהיא תלך, יהיה לה קל לסרב להם. היא יודעת שאימא תלך איתה אם היא תבקש.

4. כל הורה עם הסגנון שלו. וכל אימא עם סדר העדיפות שמתאים לה ולבית שלה. יש גם לך כללים חשובים שאת מיישמת בביתך ושעוזרים לך לשמור על השגרה ועל הערכים החשובים שאת רוצה להנחיל לילדיך? כתיבי לי למייל. saralangzam@gmail.com מה הם הדברים אצלך שבסדר העדיפות גבוה ואיך את שומרת על סדר זה.

שרה לנגזם

מנחת קבוצות הורים בשיטת "תקשורת ומודעות עצמית ככלי לחינוך ילדים"  
מנחת קבוצות הנחייה לסבתא שהיא גם אימא וגם חמות  
יועצת מוסמכת בשיטת מוח אחד  
0548449412  
saralangzam@gmail.com

שרה לנגזם | 0548449412 | 0544663956  
רוצה לדעת עוד? בקרו באתר:  
<http://saralangzam.wixsite.com/saralangzam>

# אוכל # דברים טובים מהמטבח

הילה פלאח | [hila@kav-itonut.co.il](mailto:hila@kav-itonut.co.il)



1

## 1 עוגת גבינה קרה עם וניל ופירות יער

שבועות בפתח וכולם מחפשים מתכון מושלם לעוגת הגבינה, "הדובדבן שבקצפת", של החג. המותג "מאסטר שף" מציע מתכון לעוגת גבינה קרה עם וניל ופירות יער, של אסטלה - מלכת העוגות, בעלת בית הספר לאפייה הנושא את שמה, מנהלת "אסטלה כיתת אומן לקונדיטוריה.

### רכיבים:

בצק ברטון	180 גר' חמאה
	180 גר' סוכר
	4 חלמונים
	250 גר' קמח
	כפית אבקת אפיה
	1/4 כפית סודה לשתיה

### מוס מ-2 שמנות

	500 גר' שמנת חמוצה
	120 גר' אבקת סוכר
	10 גר' ג'לטין (2 וחצי כפיות)
	60 מ"ל מים (4 כפות)
	500 גר' שמנת מתוקה (2 מיכלים)
	1 שקית פודינג וניל מאסטר שף עם גרגירי וניל

### פירות לקישוט:

פירות יער, תותים

### הוראות הכנה:

- מכינים את הבצק: מכינים את כל המרכיבים למעבד מזון עם להב מתכת, ומעבדים עד שנהיה בצק.
- מחממים תנור ל-160 מעלות.
- מרדדים את הבצק לעובי 4 מ"מ, מניחים במרכז תבנית בקוטר 24 ס"מ. מכינים לתנור ואופים כ-10 דקות. מורידים את החום ל-120 מעלות ואופים כ-20 דקות נוספות.
- מכינים את המוס: טורפים היטב את השמנת החמוצה עם אבקת הסוכר.
- יוצקים מים קרים על הג'לטין. לאחר הספגה ממיסים במיקרו כ-25-20 שניות. מוסיפים לתערובת של השמנת החמוצה תוך כדי ערבוב על מנת להשוות טמפרטורות.
- מקציפים את השמנת המתוקה עם הפודינג לקצפת רכה ומקפלים אל המלית.
- יוצקים את המוס על הבצק האפוי ומקשטים בתותים ופירות יער.
- שומרים את העוגה במקפיא למשך 24 שעות. לאחר ההקפאה, מחלצים את העוגה מהתבנית ומפשירים במקרר עד להגשה.

2



## 2 פסטה 4 גבינות

זמן הכנה: זמן הכנה כ-40 דקות, רמת קושי: קל, כמות: 4-5 מנות

### המצרכים:

חבילת פסטה שאוהבים רצוי פנה
2 שמנת מתוקה
4 סוגי גבינות: 100 גרם מכל אחת: ברס בלו, קשקבל מגורדת, צ'דר מגורדת, בורסאן טבעי
מלח
פלפל שחור גרוס
אגוז מוסקט

### אופן ההכנה:

- את הפסטה מרתחים במים לפי הוראות היצרן.
- לא לשכוח לשים מלח ושמן.
- לסנן ולשים בצד.
- לוקחים 2 שמנת מתוקה שמים במחבת ומביאים לרתיחה.
- ברתיחה מוסיפים את הגבינות ומערבבים היטב עד שהכל נמוס.
- מוסיפים רבע כפית אגוז מוסקט ושליש כפית פלפל שחור גרוס.
- טועמים ולפי זה מוסיפים מלח.
- מוסיפים פסטה לרוטב או מגישים פסטה ומעל מצקת יפה של רוטב גבינות.
- ניתן לפזר גרנה פדנו מעל

המתכון באדיבות יונית צוקרמן ומותג "הגבינות של נני", גבינות מקוריות מסביב לעולם, לשימוש קל ונוח לבישול, אפייה והקרמה.

## 3 שבלול בצק פילו במילוי גבינות ותרד

זמן הכנה: כעשרים דקות, זמן הכנה כ-40 דקות, רמת קושי: קל/ בינוני, כמות: 8 שבלולים

### המצרכים:

1 כף שמן זית
1 כף חמאה
1 חבילה עלי פילו
1 חבילה עלי תרד קפוא
1 גבינת עיזים פירמידה קלאסי
1 קופסה קוביות גבינת טברנה
140 גרם גבינה שוויצרית מגורדת
מלח ופלפל



## ניקוי הנפש

מעשה בשני חברים, ראובן ושמעון שגדלו בשכונת מצוקה בדרום תל אביב. שניהם גדלו על ערך בסיסי שהיה חיוני להישרדותם ברחוב. הכבוד העצמי שלך, הוא הדבר החשוב ביותר שיש לך.

ברבות הימים חזר שמעון בתשובה, והפך לחסיד ברסלב נלהב, השואף להיות בשמחה כל היום ולהאיר את העולם. את חברו, ראובן, לא שכח.

כך הלכו שניהם, ראובן ושמעון, יום אחד בשוק הכרמל, ובעודם צועדים בסמוך לפח הזבל שבשוק, הגולש מזמן על גדותיו משלל ירקות ופירות רקובים בעלי ניחוח אופייני, הגיח אדם לא מוכר ודחף את שניהם בהחלטיות לערימת הירקות המצחינה, ונעלם. כיצד הגיבו שני החברים לאותה סיטואציה?

אפשר לדמיין את הדם העולה לראשו של ראובן, ואת עצמת הזעם וההשפלה שחש, בעוד הוא בוודאי ניסה לרדוף אחר התוקף ולמצות אתו את הדין.

ואיך שמעון הגיב? שמעון קם, ניער את שאריות הירקות הרקובים מבגדיו, ולאחר הסדרת מחשבותיו, הגיב בפרץ שמחה וריקוד בעוד הוא מודה לה' יתברך על שזכה שהתקיים בו הפסוק "מאשפות ירים אביון".

מה גרם להבדל הקיצוני בתגובות של ראובן ושמעון לאותו אירוע? כדי לנסות ולנתח את התגובות שלנו לאירועים ולשלוט בהם, נשתמש בטכניקה הנקראת "עין הבדולח", שהיא שיטה לניקוי הנפש מרעילות רגשית ומטרתה להגברת האמונה, השמחה, האהבה וביטחון האדם, על ידי ראייה נכונה של המציאות.

מקור השיטה, הנו מתורת הקבלה והחסידות כפי שהופצה על ידי הבעש"ט ותלמידיו לפני כ-250 שנה.

ראשית, צריך להבין מה המנגנון המפעיל את הרגשות השלילים אצלנו. צריך לזכור שאירועי החיים, הם ניטראליים, האירוע אינו גורם לרגש. אלא המפגש בין האירוע לתפיסות העולם של האדם הם שיוצרים את הרגש.

בסיפור שלנו, לראובן ישנה תפיסת עולם שהכבוד שלו הוא הכל ואם כבודו הושפל עד עפר, הוא חייב להגן על כבודו האבוד. לעומת זאת, שמעון הצליח לפתח תפיסת עולם אחרת. תפיסת עולם שאומרת שיש בורא לעולם ולא רק שיש בורא לעולם, אלא הוא היה הווה ויהיה הוא זה שמהווה את המציאות שלנו, ומתוך כך המציאות שלנו הנה כולה תחת השגחה פרטית מתמדת.

הבורא, המשגיח על כל בראויו בהשגחה פרטית מדויקת הנו בנוסף לך, טוב ומטיב. כלומר, תפיסת עולם המבוססת על אמונה מוחלטת בבורא המשגיח במדויק על בראויו ושהוא כולו רק טוב, מחייבת תוצאה של רגש חיובי כלפי כל האירועים הקורים לי בעולם.

אדם עם תפיסת עולם כזו מבין שאת הבעיות והקשיים שיש לו בחיים יצר עבורו הבורא בכוונה ומתוך מטרה להיטיב אתו.

תפיסות העולם שלנו, נבנות ממיליוני פרטים של זיכרונות שחווינו, בעבר, בילדות ולעתים מגלגלים קודמים, שיצרו לנו תבניות של מחשבה מסוימת לגבי אירועים מסוימים.

כך למשל, ראובן ושמעון גדלו על זיכרונות ילדות וסרטים שנחשפו אליהם, בסביבה הקרובה והרחוקה של זיכרונות על אנשים ואירועים בהם חוסר כבוד הביא לתוצאות שליליות. מתוך כך, התגבשה תפיסת עולם שעל הכבוד שווה וצריך להילחם.

אז ראובן וידדנו, כעת רותח מכעס ומרגיש מושפל עד עפר, יוצא בזעם להשיב את כבודו האבוד.

ראובן מרגיש רגשות של שנאה וכעס עצבות והשפלה. איך הרגשות הללו משפיעים עליו? הרגשות האלו מרעילות אותו ואת סביבתו. ברמה המחשבתית נפגעת היכולת לחשוב בצורה שקולה, ברמה הבינאישית היחסים עם הסביבה נפגעים ועד לרמה הגופנית הרגשות הללו גורמים למחלות, יתר לחץ דם, מחלות לב ועוד.

לפי בעל הסולם, כדי שלאדם יהיה שפע של בריאות, שמחת חיים ותחושת סיפוק בחיים, הוא חייב להיות מחובר לאורו של הבורא, אור אין סוף ברוך הוא שזירום דרכו ויחיה אותו. הבורא ייעד אותנו לקבל את אורו באמצעות כלים, שהם הרצונות שלנו.

כאשר אדם חש רגשות שליליים, הם מהווים כמסכים המבדילים בין האדם לאור אין סוף וחוסמים את האור מלהיכנס. כתוצאה מכך, האדם נשאר ב"חושך", אין לו שמחה, אין אמונה אין בטחון וגם אין בריאות...

כדי לנקות את הבעיה מהשורש, אנחנו נפנה למקור אותם רגשות שליליים והוא המח בו נוצרים תפיסות עולם, כתוצאה ממיליוני זיכרונות אישיים. אנו נתחיל בבניין האמונה בבורא טוב ומטיב המשגיח עלינו בהשגחה פרטית והכל עושה לטובתנו. נהפוך את הרצון הטבעי שלנו להיות אגואיסטיים לרצון לעזור לזולת, אלטרואיסטים ולנקות את תפיסות העולם השגויות שלנו על החיים. לאחר תהליך לא ארוך, ניווכח בתוצאות של ביטול רגשות שליליים ונטיעת רגשות חיוביים של האהבה שמחה וביטחון.

אורן ברוך לביא, בוגר מכללת אלימה לרפואה משלימה ותלמידו של הרב יובל הכהן אשורב, מטפל בקליניקה של הרב באור הגנוז ובראש העין 052-3303102



## 5 ספיחה של עגבניות עם גבינה

לעיתור:  
שומשום  
ביצה טרופה

### אופן ההכנה:

- מפשירים את את התרד וסוחטים היטב.
- מחממים כף שמן זית וכף חמאה ומוסיפים את התרד. מטגנים, תוך כדי ערבוב, עד שהנוזלים מתאדים מעט. מתבלים במלח ופלפל ומניחים בצד לקירור.
- מרססים עלה פילו בתרסיס שמן משני הצדדים (חשוב מ-2 הצדדים כי הבצק נטול שומן ואחרת הוא יתייבש ולא יהיה גמיש).
- מורחים שכבה נדיבה של גבינת עיזים למריחה בקצה העלה ועל הגבינה מפזרים בנדיבות תרד. מפזרים מעל קוביות גבינת טברנה (ללא נוזלים) וגבינה שוויצרית מגורדת.
- מגלגלים לרולדה די הדוקה ומגלגלים לשבלול. מניחים בתבנית, מברישים בביצה (או מרססים בשמן) ומפזרים מעט שומשום.
- אופים בתנור שחומם מראש ל-170 מעלות עד הזהבה.

המתכון באדיבות יונית צוקרמן ומותג "הגבינות של נני", גבינות מקוריות מסביב לעולם, לשימוש קל ונוח לבישול, אפייה והקרמה.

## 4 חלז צ'רקסי

### לבצק:

500 גר קמח רב תכליתי
1+1/2 כוסות מים
3/4 כף מלח שטוחה

### למילוי:

גבינת ג'בני עיזים מגורדת  
או ריקוטה יבשה מחלב עיזים  
שום ירוק קצוץ דק (החלק הירוק של העלים) או בצל ירוק קצוץ דק

### אופן ההכנה:

- לשים במשך מס' דקות את הקמח המים והמלח מחלקים ל 10-15 כדורים ומניחים בקערה עם שמן תירס.
- לאחר כשעה שעתיים בשמן פותחים את הכדורים ביד ועל משטח משומן כמו מופלטה, הבצק חייב להיות דק דק במרכז הבצק מניחים את הג'בני המגורדת ומפזרים עלי בצל ירוק ואפשר גם נענע!
- מגלגלים לנקניק ומסובבים לשבלול בדיוק כמו לבורקס טורקי מועכים טיפה
- אופים בתנור או בטאבון חם כ-10-15 דק עד הזהבה.

ג.ב. זו היא ווריאציה על חלז ולא המתכון הצ'רקסי המקורי למי שתהה.

באדיבות: ארז קומרובסקי, מפתח הקמחים של סוגת

### בצק לספיחה:

1 ק"ג קמח לחם
250-300 גר מים
250-300 גר שמן זית
1 כף שמרים
1 כף מלח

### למילוי:

12 עגבניות בשלות
מלח ים גס
1-2 פלפל חריף אדום קצוץ גס
250 גר גבינת פקורינו כבשים מקומית מיושנת היטב
3 שיני שום קצוצים + חופן עלי צתרה/טימין

### או מילוי 2:

4-5 חצילים בלאדי
200-250 גבינת עיזים לא בשלה מידי
ואגודת בצל ירוק
צרוז עלי אורגנו
מעט שמן זית

### הכנה:

- בקערה מערבבים את הקמח עם השמרים.
  - מוסיפים את המים ולאט לאט מוסיפים את השמן תוך כדי לישה בידיים, מוסיפים את המלח וממשיכים בלישה עד שהבצק נעים ומשיי למגע.
  - מניחים בקערה מכוסה בניילון לתפיחה של שעה עד שעה וחצי.
  - מחלקים 25 כדורים קטנים ונותנים להם לתפוח מתחת בניילון עוד חצי שעה. ביתתיים מכינים את המילוי:
- למילוי העגבניות:** חוצים את העגבניות לשנים, מטפטים מעט שמן זית ומפזרים מעט פלפל אדום חריף מלמעלה, צולים בטאבון או בתנור הכי חם שאפשר עד שהעגבניות שרופות מבחוץ, מקלפים ושומרים במסננת, מערבבים עם הצתרה או הטימין והשום ומתקנים תיבול אם צריך
- למילוי החצילים:** חותכים את החצילים לקוביות של 1.5 ס"מ מטפטים עליהם שמן זית בוזקים מלח גס וצולים על תבנית טאבון או תנור חם מאוד עד שזהוב, מניחים במסננת עד שמתקרר לטמפ' החדר, מערבבים עם עלי אורגנו ובצל ירוק.

### אופן האפייה:

- פותחים כל כדור בצק לציגול קטן 10-12 ס"מ מניחים את אחד המילויים על הבצק כמעט עד הקצה,
- צובטים ב 4 פינות ואופים בטאבון או בתנור החם על תבנית מחוממת מראש טוב טוב

באדיבות: ארז קומרובסקי, מפתח הקמחים של סוגת







## אל המקורות

היכן מופיעים הביטויים הבאים במקורות:

1. טוב הדבר בעיניו
2. טוב כלב חי מן האריה המת
3. טחו עיניו מראות

תשובות:

טו' אלו וטח' אלו. ט' אלו וטח' אלו. ט' אלו וטח' אלו.

## טריוויה

1. מהם בתי חצרים?
2. איזה נביא ראה סיר נפוח?
3. מיהו אב לחמש בנות?
4. שבת ולא שבת

5. על מי נאמר 'בן שנה במלכו'?
6. מי היה חושים?
7. כונה 'איילה שלוחה'?
8. אדמוני עם יפה עינים

9. שפרה ו...
10. נטיעה הראשונה אחר המבול
11. מי גדול ממי: יששכר או זבולון?
12. 'טוב ארך אפיים מ...'

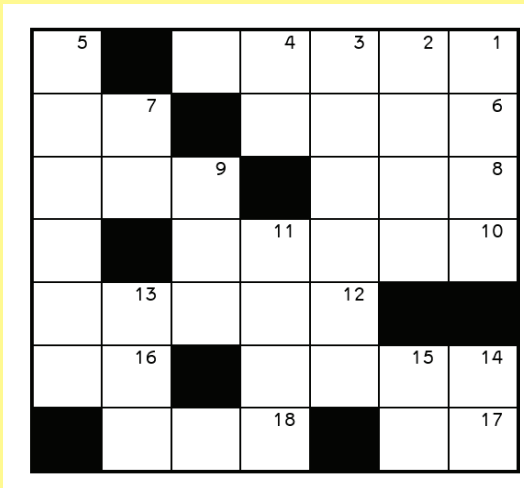
13. מיהם נביאי הבית השני?
14. מי היה 'אבי כל תופש כינור'?
15. האם ספרד נזכרת בתנ"ך?
16. מי שאל מים וקיבל חלב?

תשובות:

אלמים 91' גולגולת

1' אל' 91' זאב 1' באקצו גולגולת 1' אט' 81' לזאב 21' אלמח' 11' אל' 01' יחוס 6' לז' 8' יקטע 2' לז' 9' זאמ 9' 1' ספסל ז' 1' זעפא 8' זעמ' 2' לז' 1' זעפא 8' זעמ' 1'

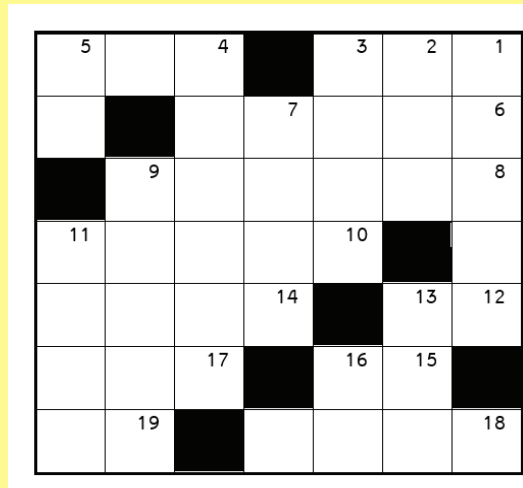
## התשבצים באדיבות עוזי קייש



1. מחבוא, סתר. "ושם \_\_\_\_\_ עזה" (חבוק ג ד)
6. נקי מחטא, שהוכר על ידי השופט כצדיק בדין. "שנים אומרים \_\_\_\_\_ ואחד אומר חיב" (סנהדרין ג ו)
7. גב, גוף. "לחמור ושבת ל \_\_\_\_\_ כסילים" (משלי כו ג)
8. אביו של שאול המלך.
9. פרי הגפן, גרגר בודד באשכול. "ואכלת \_\_\_\_\_ כנפשך" (דברים כג כה) (בלשון יחיד)
10. התעברות, מצבה של הרה. "לה \_\_\_\_\_ ותלד בן" (רות ד יג)
12. ראשוני, קדמון. "ואין כל קשר לפעולתו ב \_\_\_\_\_" (מורה נבוכים א עה)
14. שמחה, ששון. "שבת \_\_\_\_\_ לבנו" (איכה ה טו)
16. מידה כנגד מידה. " \_\_\_\_\_ תחת \_\_\_\_\_" (שמות כא כד)
17. טנא. "ואת \_\_\_\_\_ המצות" (ויקרא ח ב)
18. מוכר או מייצר מיני בשמים. "הנכנס לחנותו של \_\_\_\_\_" (ברכות נג).

1. דעה מקובלת, דבר ברור ומוסכם. " \_\_\_\_\_ אין אדם תובע" (שבועות מ:)
2. המקדים להבשיל, הפך מן "אפיל" "עשה ה \_\_\_\_\_ התר האפיל" (שביעית ו ד)
3. מלך יהודה בנו של אמון מאשתו ידידה. (מל"ב כא כו)
4. קיצור שם הספר: ויקרא.
5. הכה ודפק במקל או בכיוצא בו על ענפי עץ, על שיבולי תבואה להשיל את פריים, גרגריהם או עליהם. "היו מביאין ו \_\_\_\_\_ אותן בקרקע" (סוכה ד ו)
7. מקום גידול עצים שונים, ביחוד עצי פרי. "מפרי עץ ה \_\_\_\_\_ נאכל" (בראשית ג ב)
9. צנוע, שאינו גאה. "והאיש משה \_\_\_\_\_ מאד" (במדבר יב ג)
11. מפרשיות השבוע.
13. מן האבנים שהיו בחושן של הכהן הגדול, אבנו שבת דן. "והטור השלישי \_\_\_\_\_" (שמות כח יט)
14. היה ל \_\_\_\_\_ נכנע למרותו של אחר, נשתעבד. "היתה ל \_\_\_\_\_" (איכה א א)
15. שיש בו, שהוא מכיל. "חבית \_\_\_\_\_ דבש" (בבא קמא י ד)

## תשבצים



1. מקום. "בכל \_\_\_\_\_ את אמרת" (זבחים ט).
4. דברים המחוברים יחד, חטיבה אחת. "ז' \_\_\_\_\_ של זיתים" (טהרות ג ב)
6. מטה, מקל, שוט לחבטה. "ז' \_\_\_\_\_ לגו חסר לב" (משלי י ג) (בלשון רבים)
8. בנוי ל \_\_\_\_\_ מתנוסט ברוב הדרו. "צוארך בנוי ל \_\_\_\_\_" (שיר השירים ד ד)
10. בקולות השופר. קול הנשמע כאילו הוא נשבר מפעם לפעם. "שיעור תרועה כשלשה \_\_\_\_\_" (רה"ש לד).
12. לוח, טבלה, קרש. " \_\_\_\_\_ של נחתומין שקבעו בכתל" (כלים טו ב)
14. לא, לאו. "למד לשונך לומר \_\_\_\_\_ יודע" (ברכות ד).
15. רטוב, טרי ורענן, שאינו יבש. "ואכלה בך כל עץ \_\_\_\_\_ וכל עץ יבש" (יחזקאל כא ג)
17. מטה, מקל עבה. "וישאהו ב \_\_\_\_\_" (במדבר יג כג)
18. מנוסה. "ואם \_\_\_\_\_ לקרות קורא" (יומא א ו)
19. ונקי. מעט אבל טוב, קטן בכמות ורב באיכות. "משנת ר' אליעזר בן יעקב \_\_\_\_\_ ונקי" (יבמות מט:)

1. בשנה שעברה. "מי שלא שקל \_\_\_\_\_" (שקלים ו ה)
2. יקום, עולם. " \_\_\_\_\_ וישבי בה" (תהילים כד א)
3. היה מגושם ושמן. " \_\_\_\_\_ בשרו מנער" (איוב לג כה)
4. שלם. "מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים \_\_\_\_\_ אינם עומדין" (ברכות לד:)
5. זקן, ישיש, איש שיבה. "גם \_\_\_\_\_ גם ישיש בנו" (איוב טו י)
7. מאמוראי, בבל, ראש ישיבת פומבדיתא. "חומא דביתו ד \_\_\_\_\_" (כתובות סה.) (בהיפוך אותיות)
9. עוללי, יונק, פעוט. " \_\_\_\_\_ בן יומו" (שבת קנא:)
11. מבחר, החלק הטוב ביותר, המשובח ביותר. " \_\_\_\_\_ שדהו ו \_\_\_\_\_ כרמו ישלם" (שמות כב ד)
13. נחל-מים קטן, זרם-מים. " \_\_\_\_\_ יבלי מים" (ישעיה ל כה) (בלשון יחיד)
16. לא מבושל ולא אפוי. "כל ירק \_\_\_\_\_" (ברכות מד:)

## זהו את האתר המופיע בתמונה!



צילום: ויקיפדיה

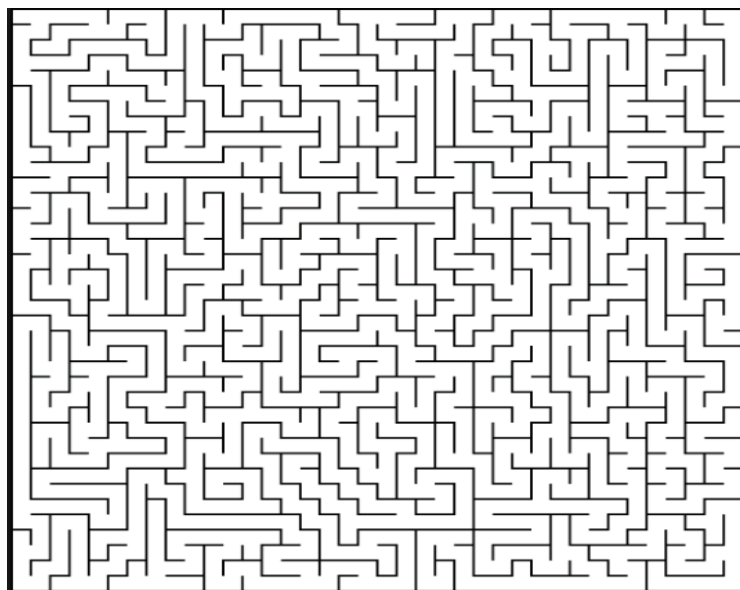
בשבוע שעבר: כביש תל אביב



צילום: ויקיפדיה

## מראה מקום

## מבוך







כרבה וצ'ורה: דבורה בנדיקט

# הפופונים

הרפתקאות באי הבריאות

# הספר

במהלך ההפקה, חתמו על חוזה עם הצינור. חתמו על חוזה עם הצינור. חתמו על חוזה עם הצינור.

הפופונים הם פופונים. הפופונים הם פופונים. הפופונים הם פופונים.

הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה.

הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה.

הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה.

הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה.

הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה. הוא צ'ורה וצ'ורה.

## ממבחר ספרי דבורה בנדיקט:







# אתר החדשות של הציבור החרדי



**האתר היחיד שמסקר מכל הזירות**

**המקומיות בכל רחבי הארץ בכל זמן**





# היונדאי אצלינו בטיפול ואתה רגוע בכוילל!

תושבי בני ברק! במיוחד בשבילכם פתחנו מרכז שירות ומכירה  
מורשה יונדאי מבית

## "שקד"

מערך שינועים ללא עלות בטיפולים מאזור המרכז!

**150 ₪ מתנה**  
בטיפול שנתי לרכב

\*למביא מודעה זאת \* אין כפל מבצעים



חלפים  
מקוריים



פחחות  
וצבע



לוקחים  
מחזירים



חשמל  
ודיאגנוסטיקה



יועץ שירות  
אישי



מכונאות



מיזוג  
אוויר

**שקד בע"מ | מרכז שירות מורשה ומכירה לרכבי יונדאי ומיצובישי**

**סניף יונדאי:** מרכז שירות הירקון 25 בני ברק. **אולם תצוגה** ששת הימים 22 רמת גן (מול קניון איילון)  
**סניף מיצובישי:** מרכז שירות ואולם תצוגה רח' ברוך הירש 17 בני ברק (מול קניון איילון)

ט.ל.ח.

**\*9241 03-5707317**

מיצובישי ויונדאי שקד